

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

O
ACTIUNE
DE MĂXIMĂ
IMPORTANȚĂ

ECONOMISIREA
ENERGIEI
ȘI
COMBUSTIBILULUI

„Acum, la a 35-a aniversare a revoluției noastre de eliberare socială și națională, putem afirma, cu îndreptățită mindrie, că tot ceea ce am realizat în dezvoltarea economico-socială a patriei noastre demonstrează cu putere justetea politicii revoluționare, marxist-leniniste a partidului nostru, care aplică în mod creator principiile generale ale socialismului științific, concepția materialist-dialectică și istorică, adevăruri universal valabile, la condițiile specifice ale României, că prin tot ceea ce noi am realizat demonstrăm în practică superioritatea socialismului, a înaltelor și nobilelor idealuri care au caracterizat și caracterizează socialismul și comunismul”.

NICOLAE CEAUȘESCU

Sub semnul hotărîrii de a da viață sarcinilor trasate de tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU în cuvîntarea rostită la adunarea festivă consacrată zilei de 23 August

PUTERNICĂ MANIFESTARE A UNITĂȚII POPORULUI ÎN JURUL PARTIDULUI

CEA DE A TREIZECISICINCEA ANIVERSARE a revoluției noastre de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, desfășurată anul acesta sub semnul puternicei efervescente create cu care întregul popor întâmpină Congresul al XII-lea al partidului, a fost marcată de ampla cuvîntare rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la adunarea festivă consacrată măreței sărbători. Deopotrivă retrospectivă și prospectivă cuvîntarea secretarului general al partidului constituie un deosebit de prețios document de lucru, un îndreptar de excepțională însemnătate teoretică și practică pentru o cît mai profundă înțelegere a drumului istoric pe care l-am parcurs, a problematicii dezvoltării noastre pe mai departe, pentru perfecționarea continuă a activității economice și trecerea la o calitate superioară.

Așa cum sublinia secretarul general al partidului în cei 35 de ani care s-au scurs de la începutul revoluției de eliberare socială și națională, în societatea noastră s-au produs uriașe transformări revoluționare care au schimbat din temelie înfățișarea țării, modul de viață al întregului popor. Din punct de vedere politic au fost parcurse mai multe etape istorice — a înlăturării revoluției democratice și a revoluției socialiste, a construcției bazelor socialismului și consolidării noii orînduiri după care s-a trecut la realizarea Programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Pe planul structurii sociale s-au produs, de asemenea, profunde mutații. Clasa muncitoare a devenit o clasă nouă, proprietară a mijloacelor de producție, care își îndeplinește cu cinstă misiunea de a conduce procesul edificării noii orînduiri. În urma cooperativizării agriculturii, țărănimea a dobîndit și ea

trăsături cu totul noi, alianța dintre muncitorime și țărănime dovedindu-se temelia de granit a orînduirii noastre socialiste. S-a dezvoltat o intelectualitate nouă cu un rol sporit — în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane — în realizarea progresului multilateral al țării, societatea noastră fiind astfel constituită din clase și categorii sociale legate prin interese și aspirații comune. Cu adevărat istorice sînt succesele obținute pe plan economic, în dezvoltarea forțelor de producție și construirea unei economii moderne. În această scurtă perioadă istorică România s-a transformat dintr-o țară cu un pronunțat caracter agrar, cu o industrie slab dezvoltată și o agricultură înapoiată într-un stat industrial-agrar, cu o industrie modernă în continuă dezvoltare și cu o agricultură socialistă în plin proces de modernizare, cu un nivel de civilizație materială și spirituală tot mai ridicat, partidul subordonînd permanent întreaga politică de edificare a noii orînduiri ridicării nivelului de viață a maselor largi de oameni ai muncii.

Acest succint bilanț al realizărilor obținute de poporul nostru — sub conducerea partidului — în complexa operă de construire a orînduirii socialiste la care, desigur, ar trebui adăugate atîtea și atîtea alte importante înlăturări printre care amintim doar adîncirea continuă a democrației socialiste, rezolvarea în spiritul principiilor socialiste a problemei naționale, promovarea principiului eticii și echității socialiste, dezvoltarea unei culturi noi, socialiste etc. — este însă extrem de bogat în semnificații. Toate aceste succese alcătuiesc o experiență extrem de valoroasă, cu adevărat istorică, cu atît mai mult cu cît în perioada respectivă au trebuit înfruntate destule obstacole și greutăți. Dar partidul nostru comunist a

fost întotdeauna la înălțimea misiunii sale istorice, exercitându-și cu deplin succes, cu înaltă răspundere rolul său de forță politică conducătoare a societății. „Putem afirma, cu îndreptățită mândrie, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, că tot ceea ce am realizat în dezvoltarea economico-socială a patriei noastre demonstrează cu putere justetea politicii revoluționare marxist-leniniste a partidului nostru, care aplică în mod creator principiile generale ale socialismului științific, concepția materialist dialectică și istorică adevăruri universal valabile, la condițiile specifice ale României, că prin tot ceea ce am realizat demonstrăm în practică superioritatea socialismului, a înalțelor și nobilelor idealuri care au caracterizat și caracterizează socialismul și comunismul“.

DESIGUR pentru noi asemenea momente de bilanț sînt extrem de importante, ne dau certitudine, deplină încredere în forțele noastre, în capacitatea partidului de a ne conduce neabătut pe drumul progresului material și spiritual, al libertății, prosperității și fericirii poporului. Cu atît mai mult acum, cînd ne aflăm în fața unei noi etape de dezvoltare, cînd apropiatul Congres al XII-lea va decide asupra strategiei dezvoltării, a îndeplinirii obiectivelor cuprinse în Programul partidului, în următorii cinci ani și, într-o viziune mai largă, în întregul deceniu. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, așa cum este prevăzut în Proiectul de Directive, obiectivul fundamental al viitorului cincinal îl constituie continuarea îndeplinirii prevederilor Programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a țării spre comunism, intrarea într-o nouă fază a dezvoltării, în care va avea loc afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile construcției socialiste, accelerarea trecerii pe baza acumulărilor cantitative la o nouă calitate a întregii activități, ridicarea în continuare a nivelului de viață al întregului popor, întărirea independenței și suveranității patriei noastre socialiste.

Este deosebit de interesant faptul că din analiza dezvoltării noastre de pînă acum și a prevederilor proiectului de Directive ca o caracteristică principală a politicii partidului nostru apare consecvența și continuitatea, continuitate ridicată, deigur pe planuri mereu superioare. Dar aceasta demonstrează tocmai caracterul profund științific al acestei politici, la a cărei elaborare secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a avut și are o inestimabilă contribuție, clarviziunea, realismul și previziunea. Profunda înțelegere și temeinică luare în considerare a fenomenelor, proceselor și problemelor cu care este confruntată lumea contemporană. Tocmai aceasta ne-a permis un mers continuu ascendent, a ferit economia noastră de șocuri, deși, evident, în condițiile interdependențelor tot mai accentuate, fenomenele care afectează economia mondială, nu pot să nu-și exercite influențele și asupra propriei noastre economii. Unul dintre exemplele cele mai elocvente în acest sens îl constituie fenomenul crizei energetice, considerată actualmente problema numărul unu cu care se confruntă omenirea. Chiar din timpul cînd cea mai mare parte a lumii mai credea încă în iluzia unor posibilități de consum nelimitat al celei mai accesibile și pe atunci celei mai ieftine surse energetice petrolul — cînd cărbunele era din ce în ce mai disprețuit și neglijat, partidul nostru, dînd dovadă de un puternic spirit de previziune, a menținut cărbunele pe un loc important în balanța energetică a țării, a avut în vedere și a luat măsuri pentru sporirea producției de cărbune. După cum în prezent prin proiectul Programului directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei se stabilește

un complex de măsuri care urmăresc ca în viitorul deceniu România să devină independentă din punct de vedere al combustibilului și energiei, obiectiv a cărui covârșitoare însemnătate poate că nu o apreciem încă la justa ei valoare.

Dar continuitatea politicii partidului nostru nu înseamnă nicicum imobilism, ci, prin opțiuni succesive, integrarea organică a ceea ce este nou, a ceea ce devine necesar și util în condițiile noi ce se creează pe măsura dezvoltării și a influențelor exercitate de fenomenele economiei mondiale. Și deoarece ne referem la problema energiei, viitorul cincinal va însemna și o serie de noi opțiuni în privința structurii producției industriale, restrîngerea la strictul necesar a producției unor produse mari consumatoare de energie, concomitent cu extinderea unor industrii capabile să asigure valorificarea cît mai bună a energiei și a materiilor prime. Exemplu, la care putem adăuga desigur preocupările permanente ale partidului nostru pentru continua perfecționare a formelor de conducere și organizare a economiei naționale, pentru adaptarea mecanismului economico-financiar la condițiile impuse de impetuosul nostru progres economic și social.

CUVÎNTAREA secretarului general al partidului, făcînd o trecere în revistă a principalelor obiective ale viitorului cincinal, a celor trei documente ce vor fi supuse dezbaterii și aprobării Congresului, cuprinde o serie de indicații extrem de prețioase pentru îmbunătățirea întregii activități economice, subliniind cu precădere necesitatea intensificării preocupărilor de ordin calitativ, transformarea acumulărilor cantitative din economia noastră națională într-o calitate nouă, superioară. deoarece, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, „dacă la produsele de bază am atins sau vom atinge în următorii ani niveluri pe locuitor comparabile cu cele din țările cu o economie dezvoltată, la unii indicatori calitativi, de eficiență, decalajele sînt încă relativ mari — și trebuie să facem totul pentru înlăturarea lor într-un timp cît mai scurt“.

Acesta este deci obiectivul prioritar pentru a cărui realizare trebuie să acționeze cu fermitate și spirit de răspundere colectivele de oameni ai muncii, organele de conducere colectivă, specialiștii și economiștii din întreprinderi. Răspunzînd chemării mobilizatoare a secretarului general al partidului este necesar ca pretutindeni să se facă eforturi susținute, să se dea un nou avînt, întrecerii socialiste, pentru îndeplinirea ritmică și integrală a planului la producția fizică, pentru îndeplinirea și depășirea planului la producția netă în condiții de eficiență superioară, pentru ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime, a calității produselor, pentru utilizarea intensivă a capacităților de producție, ridicarea continuă a productivității muncii, reducerea costurilor de producție, realizarea și depășirea sarcinilor de export și mai bună valorificare a produselor românești pe piețele externe. Ca și în industrie sau în investiții și în agricultură este necesar să se acționeze cu energie, să se concentreze toate forțele disponibile pentru efectuarea în cele mai bune condiții a recoltărilor și a celorlalte lucrări de toamnă. Pentru că obiectivele de viitor pe care ni le propunem se realizează prin activitatea cotidiană a fiecăruia, după cum o nouă calitate în activitatea fiecărei întreprinderi, a fiecărui om al muncii. Numai așa vom putea să îndeplinim proiectele dezvoltării noastre, în fapt ale continuei creșteri a bunăstării noastre materiale și spirituale, obiectivul fundamental al întregii politici a partidului, a tot ceea ce se realizează în patria noastră.

O DATA mai mult cu prilejul Adunării festive consacrată sărbătorii noastre naționale, prin glasul celui mai înalt reprezentant al său, a fost exprimată cu claritate și fermitate poziția României socialiste față de marile evenimente și probleme politice ale omenirii, hotărârea poporului nostru de a dezvolta prietenia și conlucrarea cu toate țările socialiste, de a acționa neabătut pentru întărirea solidarității, unității și colaborării lor, dorința sa de a întări relațiile cu țările în curs de dezvoltare și nealiniate, cu toate statele lumii; relații la a căror temelie România așează cu consecvență principiile deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu folosirea forței, singurele de natură să asigure colaborarea, securitatea și pacea internațională.

Socialismul și pacea, independența și pacea, progresul și pacea sînt inseparabile. Tocmai de aceea poporul nostru își exprimă îngrijorarea în fața unei intensificări a amenințărilor, militează cu fermitate pentru ca nimeni să nu îndrăznească să recurgă la forță în nici o parte a lumii. „**Acționînd unite, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, forțele socialismului și progresului, popoarele de pretutindeni, pot împiedica izbucnirea unui nou război mondial, pot respinge diferitele amenințări și aventuri militare, pot garanta dezvoltarea liberă, de sine stătătoare, a tuturor popoarelor, pot asigura pacea în întreaga lume, independența tuturor națiunilor**”.

În același spirit de înaltă responsabilitate față de destinele omenirii, în cuvîntarea sa, președintele Nicolae Ceaușescu s-a referit la necesitatea lichidării subdezvoltării, o problemă fundamentală a lumii contemporane, interesînd majoritatea popoarelor lumii, inclusiv pe cele dezvoltate, deoarece fenomenul subdezvoltării alimentează instabilitatea și criza. „**În fond, conchidea președintele României, trebuie înțeles că pacea și colaborarea nu se pot realiza fără lichidarea subdezvoltării, fără relații noi, de egalitate, în dezvoltarea economică**”. De altfel, România socialistă, președintele său, după cum bine se știe, acționează deosebit de intens pentru edificarea unei noi ordini internaționale, pentru eradicarea subdezvoltării. În mesajele adresate Conferinței de la Manila și recent celei de la Viena, tovarășul Nicolae Ceaușescu a propus în acest scop soluții concrete, realiste, propuneri care s-au bucurat de o largă audiență și apreciere, evidențiînd și în acest mod preocuparea concretă a țării noastre pentru rezolvarea problemelor vitale ale civilizației contemporane.

CEA DE A 35-A aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și anti-imperialistă este o sărbătoare a libertății și demnității, o sărbătoare a unității de neclintit a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, a întregului popor în jurul partidului comunist, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Marea demonstrație a oamenilor muncii din Capitală, demonstrațiile din celelalte localități de pe întreg cuprinsul țării au constituit tot atîtea prilejuri prin care poporul și-a exprimat sentimentele sale de prețuire, de dragoste și respect față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, față de tovarășa Elena Ceaușescu, încrederea sa nețărmurită în întreaga politică a Partidului Comunist Român, hotărârea de a face totul pentru a o aduce întocmai la îndeplinire, de a răspunde chemării secretarului general, întîmpinînd cel de al XII-lea Congres cu noi și noi succese în muncă.

N. IONESCU

UN VAST PROGRAM ÎN SLUJBA ÎNFLORIRII PATRIEI

Proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R.

ROLUL SPORIT AL INDUSTRIEI EXTRACTIVE ÎN ASIGURAREA MATERIIOR PRIME ȘI COMBUSTIBILILOR PENTRU NEVOILE ECONOMIEI NAȚIONALE

Vasile PATILINEȚ

ministrul minelor, petrolului și geologiei

ÎN CEI 35 DE ANI ce au trecut de la revoluția de eliberare socială și națională, antiimperialistă și antiimperialistă, prin munca entuziastă a poporului român, sub conducerea înțeleaptă și clarvăzătoare a Partidului Comunist Român, forțele de producție au crescut într-un ritm înalt, s-a modernizat baza tehnico-materială a întregii noastre economii, a sporit rapid bogăția națională și venitul național. Forța industrială a țării noastre este azi de 42 ori mai mare decât în anul 1938, iar producția agricolă este de aproape 3,5 ori mai mare decât în anul 1950. Creșterea continuă a forțelor de producție și a venitului național a constituit baza înfăptuirii de către partidul și statul nostru a unui amplu program pentru ridicarea nivelului de trai al întregului popor, asigurându-se sporirea veniturilor tuturor categoriilor de oameni ai muncii, satisfacerea tot mai deplină a cerințelor lor de viață.

Un aport deosebit la dezvoltarea economiei noastre naționale l-a adus **industria extractivă** producătoare de materii prime și energetice, a cărei dezvoltare a constituit un obiectiv important în cadrul politicii economice a partidului nostru. Prin viziunea sa clară și permanentă asupra tendințelor ce se manifestă în evoluția pe plan mondial, conducerea partidului, personal tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, a sesizat din timp fenomenele de criză în domeniul energetic, care aveau să cuprindă începând cu anul 1973, economia mondială. Încă de la începutul acestui deceniu, cind în multe state din lume, consumul energetic se desfășura sub semnul euforiei hidrocarburilor ieftine, secretarul general al partidului nostru — evaluând riscul unei utilizări excesive și fără limite a petrolului și gazelor naturale, cunoscute ca surse localizate și epuizabile — a cerut ca să se treacă la o susținută acțiune de economisire a resurselor energetice valoroase și a indicat orientarea către dezvoltarea bazei de combustibili inferiori, țara noastră dispunând de asfel de rezerve. Totodată, avându-se în vedere faptul că țara noastră dispune de un volum limitat de rezerve de minereuri cu conținuturi utile ridicate, partidul și statul nostru au indicat să se treacă la valorificarea unor zăcăminte cu conținuturi mai reduse de metal și la introducerea unui regim sever de economisire a metalelor.

Acționând în acest spirit, în industria extractivă au fost elaborate și aprobate o serie de programe speciale, din care amintim pe cele referitoare la forajul și exploatarea sondelor de mare adâncime, creșterea factorului final de recuperare la zăcămintele de țiței, cercetarea platformei continentale a Mării Negre pentru petrol și pe cele referitoare la dotarea și mecanizarea minelor și carierelor de cărbuni și de valorificarea sterilelor și resurselor secundare, în sectorul minier.

Creșteri accelerate de producție prin promovarea progresului tehnic

ÎN PERIOADA 1970—1980, dezvoltarea sectoarelor minier și petrolifer s-a înscris în cadrul acțiunilor de asigurare a bazei energetice corespunzătoare necesităților țării, cit și pentru gospodărirea cit mai rațională a resurselor energetice de care dispune economia noastră națională. Ponderea producției de energie electrică pe cărbune crește de la 27,8% în 1975 la 40% în 1980. Aceasta determină o creștere în ritm susținut a producției de cărbune (tabelul 1).

În 1980 extracția de cărbune va fi aproape de 2,7 ori mai mare decât cea din 1970, creșterea cea mai spectaculoasă urmînd

Tabelul nr. 1
Creșterea producției de cărbune net
% față de 1970

	Anii :		
	1975	1978	1980 (plan)
— Cărbune net total	132,0	142,5	265,0
din care :			
1. Huilă	114,3	115,9	146,9
— huilă pentru cocs și semicocs	(141,3)	(187,6)	(274,2)
2. Lignit și cărbune brun	139,4	154,6	313,5
— lignit total	(142,3)	(157,3)	(329,5)
din care :			
lignit în carieră	(175,5)	(192,8)	(479,0)

să fie la lignit de circa 3,3 ori din care la lignitul în carieră de 4,7 ori. Pentru asigurarea acestei creșteri, în deceniul actual a fost construit un număr însemnat de mine noi și s-au extins capacitățile la cele existente, îndeosebi în bazinul minier Oltenia și în bazinul minier al Văii Jiului care, pe baza programului de mecanizare, au început să fie dotate cu tehnica cea mai modernă.

Producția de țiței și gaze a evoluat, în funcție de volumul rezervelor descoperite și în condițiile creșterii treptate a gradului de valorificare a acestora. Prin aplicarea măsurilor pentru obținerea unei recuperări mai ridicate a țițeiului din zăcămint, factorul final de recuperare a crescut de la 30,5% în 1975, la 31,5% în 1979 în zăcămintele la care se aplică. Pentru menținerea producției de țiței la nivelurile corelate cu volumul și calitatea rezervelor de care dispune țara noastră, au fost deschise în perioada 1971—1978 un număr de 53 zăcăminte, din care 34 cu un potențial scăzut de rezerve industriale situate, în cea mai mare parte, pe structurile vechi aflate în exploatare.

În sectorul minereurilor neretroase s-a trecut la mai buna valorificare a minereurilor cuprifere și complexe sărace și greu preparabile. Pentru asigurarea nivelului producției de metale în condițiile scăderii conținutului rezervelor geologice, după anul 1970 au fost puse în exploatare noi zăcăminte la : Rodna — Valea Blaznei, Țarna Mare — Turț, Gura Băii, Dealul Bucății, și s-au construit unități noi de preparare la Rodna, Baia Borșa, Sasca. Aceasta a făcut posibilă creșterea producției fizice de minereu extras și prelucrat după cum se arată în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2
Evoluția producției de minereuri cuprifere și complexe extrase și prelucrate

	Anii :		
	1975	1978	1980 (plan)
— minereuri cuprifere	173,8	180,5	331,5
— minereuri complexe	131,7	160,0	180,4

Producția de substanțe nemetalifere și sare a crescut, de asemenea continuu (tabelul nr. 3), prin dezvoltări sau puneri în funcțiune de noi capacități la Aghireș și Harghita pentru caolin. Voșlobeni pentru dolomită, Mahmudia și Poiana Aiudului pentru calcar, Dealul Cerna pentru cuarț, precum și pe baza

progreselor obținute în modernizarea instalațiilor și îmbunătățirea tehnologiilor de preparare.

Concomitent cu dezvoltarea producției s-a lărgit și gama substanțelor minerale nemetalifere, care în prezent se ridică la 126 produse față de 80 în 1970, ceea ce a contribuit la acoperirea din resurse din țară a unor nevoi de materii prime și materiale în industria metalurgică, chimică, hârtiei, materialelor de construcții ș.a.

Tabelul nr. 3

Creșterea producției la principalele produse nemetalifere % față de 1970

	Anii :		
	1975	1978	1980 (plan)
— Caolin	169,1	192,7	236,4
— Bentonită	198,5	275,7	280,0
— Cretă	210,5	237,7	307,0
— Dolomită	174,3	254,9	260,0
— Calcar	154,8	222,0	236,0
— Nisip cuarțos	201,3	227,8	260,0
— Sare	133,9	165,6	176,4

Desigur, anii 1979—1980 sînt hotărîtori pentru industria extractivă, atît pentru realizarea planului în actualul cincinal, cît și pentru pregătirea condițiilor necesare asigurării intrării cu succes în cincinalul următor. La minele de huiță din Valea Jiului, ca și la celelalte unități miniere din țară, planul de cărbune se îndeplinește în condiții bune. Sînt însă rămineri în urmă la unitățile din bazinul minier Oltenia, la care deși producția realizată în perioada ce a trecut din 1979 a crescut cu 22%, față de perioada corespunzătoare a anului trecut, totuși aceasta se situează cu mult sub nivelul planificat. Nu am reușit să aplicăm în toate exploatarea din cadrul acestui bazin măsurile importante stabilite de conducerea partidului și ca urmare, gradul de folosire al utilajelor este încă scăzut.

Așa cum sublinia secretarul general al partidului, în vizitele de lucru în bazinul carbonifer al Olteniei și Văii Jiului, foarte multe din aceste lipsuri nu ar fi existat și am fi avut mult mai mult cărbune, mult mai multă energie, dacă s-ar fi acționat cu răspundere și hotărîre sporită, pentru soluționarea diferitelor probleme ivite. În ce privește Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei, vom lua toate măsurile ce se impun și ne vom intensifica eforturile pentru a elimina lipsurile, pentru a crea condiții de exploatare, tot mai bune, prin extinderea mecanizării și promovarea de tehnologii înaintate. Un accent deosebit îl vom pune pe creșterea gradului de folosire a utilajelor și instalațiilor din dotare — care va trebui ca, în cel mai scurt timp, să reprezinte: cel puțin 80% din timpul disponibil la liniile tehnologice de excavare-transport-haldare din cariere și 80—85% din timpul disponibil al utilajelor tehnologice de bază din subteran — combine de abataj și înaintare, complexe de tăiere și susținere mecanizată. Toate forțele de care dispune ministerul nostru sînt concentrate în acest scop.

1981—1985 — perioadă de dezvoltare puternică a bazei de materii prime și energetice

PROIECTUL DIRECTIVELOR CONGRESULUI AL XII-LEA AL P.C.R. cu privire la dezvoltarea economică socială a României în cincinalul 1981—1985 și orientările de perspectivă pînă în 1990, prevăd sarcini deosebite pentru industria extractivă. În acest sector, principalele obiective, către care va trebui concentrată, cu prioritate, întreaga activitate, sînt, în mod rezumativ, următoarele :

— intensificarea și aprofundarea activității de cercetare geologică pe întregul teritoriu al țării și pe platforma continentală a Mării Negre în vederea descoperirii de noi rezerve de țîței, gaze, cărbune, sisturi bituminoase (combustibile), minereuri feroase, neferoase, metale rare și disperse precum și de substanțe nemetalifere și alte substanțe utile ;

— creșterea accentuată a extracției de cărbune și dezvoltarea producției de sisturi bituminoase ; dezvoltarea producției de fier, minereuri neferoase și substanțe nemetalifere și asigurarea cu țîței și gaze naturale a economiei naționale, în condițiile menținerii unui grad corespunzător de asigurare cu rezerve geologice ;

— cercetarea și elaborarea de tehnologii și metode moderne pentru : exploatarea intensivă a tuturor rezervelor de substanțe minerale utile, valorificarea complexă a minereurilor feroase și neferoase, minereurilor cu conținuturi mai reduse, recupera-

rea și valorificarea în cît mai mare măsură a substanțelor utile din masa minereurilor exploatare.

NOILE DIMENSIUNI ALE CERCETĂRII GEOLOGICE

DIRECTIVELE pentru geologia din țara noastră constituie o continuare la nivel larg a poli-

liticii științifice și realiste a partidului și statului nostru pentru asigurarea permanentă a bazei de materii prime și resurse energetice. Pentru depistarea de noi resurse, activitatea se va desfășura pe baza unui program de cercetare geologică și geofizică de mare anvergură, elaborat pentru prima oară în țara noastră. Pentru cercetarea geologică, în cincinalul 1981—1985 au fost prevăzute fonduri în valoare de peste 41 miliarde lei, adică de 1,5—1,6 ori mai mari decît în actualul cincinal, din care peste 50% sînt alocate pentru descoperirea de noi rezerve de hidrocarburi.

În domeniul petrolului și gazelor, cerința de bază pe care o parcurge geologia românească este ca: pe uscat, să se intensifice investigarea zonelor și spațiilor mai puțin explorate, în această categorie intrînd, în primul rînd, treapta de adîncime de la 3 500 m pînă la 8 000—10 000 m și zonele mai greu accesibile, iar în zona marină să se accelereze cercetările pe platforma continentală a Mării Negre. Totodată, se va continua activitatea, utilizîndu-se metode noi de investigare, în zonele și intervalele de adîncimi pînă la 3 500 m explorate în vederea cunoașterii depline a potențialului existent în cadrul acestora și descoperirii zăcămintelor cantonate în structuri geologice complicate, dar care nu au putut fi identificate prin metodele utilizate pînă în prezent. Pentru intensificarea cercetării, atît în suprafață cît și în adîncime, volumul forajului geologic va fi în perioada 1981—1985 cu aproape 1,3 ori mai mare decît în actualul cincinal, în structura acestuia crescînd ponderea forajului de mare adîncime, de la circa 10,5% în 1978, la peste 40% în 1980.

Pentru lignit și cărbune brun, se prevede intensificarea lucrărilor geologice în bazinul Gorj (Rovinari), Vilcea, Mehedinți, în zona subcarpatică din Muntenia și Moldova, în partea de sud-est și nord-vest a Transilvaniei și în bazinele din Banat. În domeniul hulei, cercetările sînt orientate pentru descoperirea de noi rezerve și recuperarea în proporție mai ridicată a rezervelor din Valea Jiului, inclusiv în zonele de protecție a obiectivelor de suprafață. De asemenea, în vederea trecerii la valorificarea pe scară largă a zăcămintelor de sisturi bituminoase, s-a prevăzut accelerarea investigațiilor prin prospecțiuni și lucrări de explorare a zonelor din Banat, care cuprind aceste resurse.

CREȘTERI ACCENTUATE ALE EXTRACȚIEI DE COMBUSTIBILI SOLIZI

ÎN CONDIȚIILE adîncirii crizei energetice pe plan mondial, lipsa de hidrocarburi, creșterea continuă a nevoilor

de combustibili primari și necesitatea valorificării superioare a hidrocarburilor au determinat ca în proiectul de Directive ale celui de-al XII-lea Congres al P.C.R. să se prevadă modificarea structurii combustibilului pentru producerea energiei electrice, astfel că ponderea energiei electrice produsă pe bază de cărbune și sisturi bituminoase va reprezenta 60% în anul 1985, față de 40% în anul 1980. Proiectul de Directive prevede creșteri importante pentru extracția combustibililor solizi. Astfel, producția totală de cărbune de 85—88,3 milioane tone, prevăzută în 1985, va fi de peste 3 ori mai mare decît cea realizată în 1978, dezvoltîndu-se cu precădere producția de lignit care, în aceeași perioadă, va crește de peste 4 ori.

În scopul creșterii ponderii combustibililor solizi livrați centralelor termoelectrice, în cincinalul 1981—1985 se va trece la valorificarea sisturilor bituminoase (combustibile) din țara noastră, prin punerea în exploatare a zăcămintelor de la Anina și Doman, care vor asigura, într-o primă etapă, alimentarea cu combustibil necesar a unei termocentrale de 990 MW.

O atenție deosebită se va acorda totodată, producției de huiță pentru coș și semicoș, care în 1985 va reprezenta un raport de 2,3 ori față de 1978, contribuind la satisfacerea în condiții mai bune a cerințelor industriei siderurgice. Baza asigurării realizării creșterii accentuate a producției de cărbune o constituie, pe lîngă intrarea în funcțiune a unor noi capacități de producție, continuarea în ritm susținut a dotării minelor și carierelor cu utilaje și instalații de mare randament. Concomitent cu creșterea gradului de dotare, va crește gradul de mecanizare al lucrărilor miniere. Astfel, în 1985, comparativ cu realizările din anul 1978, extracția cărbunelui din abataje susținute cu complexe mecanizate va fi mai mare de aproape 4 ori, tăierea și încărcarea mecanizată a cărbunelui în abataje cu front lung de 3,6 ori, iar săparea mecanizată a lucrărilor miniere orizontale cu combine de înaintare în cărbune și stercil de 2,6 ori. În cariere, extragerea lignitului prin tehnologiile de mecanizare complexă integrală va crește în aceeași perioadă de cca. 4,2 ori.

În vederea îmbunătățirii permanente a calității cărbunelui livrat, s-a prevăzut un volum important de cercetări tehnologice de preparare a cărbunelui, precum și pentru valorificarea deșeurilor rezultate din procesul de preparare. Totodată, vor fi accelerate cercetările pentru definitivarea tehnologiilor de valorificare a cenușilor rezultate din arderea cărbunilor, prin extragerea din aceste cenuși a substanțelor utile (fier, alumina, metale prețioase), precum și pentru folosirea lor ca adaos la fabricarea cimentului, la fabricarea elementelor de zidărie și la construcția de drumuri, diguri, terasamente, regularizarea cursurilor de ape etc.

Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la recente vizite de lucru în bazinele miniere Gorj și Valea Jiului, problema cărbunelui și a centralelor termoelectrice pe cărbune, constituie problema numărul unu a dezvoltării în următorul cincinal a energiei românești. Esențialul pentru perioada următoare îl reprezintă producția de cărbune. Avem chiar în vedere să luăm măsuri pentru o devansare a planului producției de cărbune în cincinalul 1981—1985, în măsura asigurării utilajelor necesare și folosirii acestora la un grad corespunzător. Având în vedere necesitatea reducerii importului, până în anul 1990, va trebui să asigurăm din producția internă cel puțin 80% din cărbunele cocsificabil pentru metalurgie.

Pentru realizarea acestor ritmuri înalte de dezvoltare, care reprezintă sarcini de onoare, dar și de mare răspundere, colective de oameni ai muncii din întreprinderile de cercetare geologică, institute de cercetări și proiectări, combinate miniere și miner, au trecut de îndată la examinarea și stabilirea soluțiilor și măsurilor pe fiecare câmp minier, care să asigure îndeplinirea în cele mai bune condițiuni a acestor obiective.

ZĂCĂMINTELE DE TITEL ȘI GAZE EXPLOATATE RAȚIONAL, ECONOMIC

În 1985 EXTRACTIA ȚITEI-ULUI va fi de 12,5 milioane tone, iar cea de gaze naturale de 26,5 miliarde m³. Nivelele anuale de extracție în cincinalul următor la aceste produse au fost stabilite ținându-se seama de necesitatea menținerii unui grad corespunzător de asigurare cu rezerve, prevăzându-se, totodată, restrângerea continuă a utilizării lor. În aceste sectoare, pe lângă deschiderea de noi zăcăminte, se are în vedere continuarea dotării și aplicarea unor soluții de modernizare a echipamentelor de extracție. Se va extinde sistemul de urmărire centralizată a funcționării sondelor în exploatare și se va trece la utilizarea instalațiilor automatizate pentru captarea, separarea, măsurarea și transportul țiteiului și gazelor în sistem închis, în vederea reducerii pierderilor. De asemenea, se va extinde folosirea pompelor de extracție hidraulice și a celor submersibile și se va lărgi și diversifica gama de produși chimici pentru aplicarea de tratamente cu eficiență sporită în vederea măririi debitelor la sondele de exploatare.

Un obiectiv important, în extracția țiteiului, îl constituie creșterea în continuare a factorului final de recuperare a țiteiului din zăcăminte, care urmează să ajungă de la 31,5 la sută în 1979, la 37 la sută în 1986 și la cca. 40% în ultimul deceniu al secolului la zăcămintele la care se pot aplica tehnologiile respective. După îndelungate cercetări au fost identificate și trecute în experimentare noi metode de creștere a recuperării țiteiului din zăcămint, cum ar fi: combustia subterană, injecția ciclică și continuă de abur, injecția de apă viscoasă cu polimeri, injecția de soluții micelare, substanțe tensio-active și alcaline ș.a. Pentru prima oară s-a elaborat proiectul pentru pătrunderea prin lucrări miniere în stratul productiv la o adâncime de peste 500 m. Este de menționat faptul că, în perioada 1981—1985 urmează ca, prin extinderea aplicării metodelor de mărire a recuperării, să se realizeze 70—71% din creșterea rezervelor geologice și aproape 20—22% din producția de țitei pe întreaga perioadă, față de cca 55—57%, respectiv, 14—16% din cincinalul actual.

VALORIFICAREA SUBSTANTELOR UTILE DIN MINEREURILE CU CONȚINUTURI REDUSE ȘI DIN ALTE SURSE

ÎN SECTORUL MINEREURILOR NEFEROASE, proiectul de Directive are în vedere trecerea la valorificarea în masă a minereurilor cuprifere cu conținut redus de metal. Astfel, se prevede exploatarea minereurilor de cupru sărace de la Moldova Nouă (banatite), Roșia Poeni, Valea Morii — Baia de Aramă, cu conținuturi în jur de 0,25% cupru, de 2—6 ori mai mici decât conținuturile minereurilor valorificate până în prezent. De asemenea, vor fi puse în funcțiune noi capacități de extracție a minereurilor complexe. Capacități noi sînt prevăzute a fi dotate la nivelul tehnicii mondiale, atât cu utilaje pentru mecanizarea operațiilor de exploatare, cât și cu utilaje de mare capacitate pentru prepararea minereurilor cuprifere, respectiv cu linii tehnologice de capacități între 7000—8000 tone/zi, față de 500—1000 tone/zi existente.

Pornind de la faptul că în urmă cu 15—20 ani tehnologiile

de preparare erau mai puțin perfecționate, iar minereurile prelucrate aveau un conținut mai ridicat, sterilele rezultate din instalațiile de preparare și care sînt depozitate în halde și iazuri de decantare, conțin încă diferite elemente utile în cantități valorificabile. Pe baza progreselor realizate în ultimii ani în domeniul tehnologiilor de preparare și după experiența cîștigată în stațiile pilot și instalațiile industriale, s-a trecut la recuperarea substanțelor utile din sterile, acțiune ce se va dezvolta susținut în cincinalul următor. În anul 1985, prin acest mod se vor recupera: 58000 tone fier, 4000 tone metale neferoase în echivalent plumb, 2500 tone bioxid de mangan, 80 tone wolfram, 130000 tone dolomită, 1300 tone sulf, iar valoarea acestora va fi de peste 4 ori mai mare decât valoarea elementelor recuperate în anul 1978.

S-a pus la punct tehnologia de captare a baritei din gazele evacuate de instalațiile de uscarea a aceștea, și s-a experimentat cu foarte bune rezultate captarea la uzina Firiza a plumbului și zincului din gazele de la cuptoarele metalurgice, care erau dispersate în atmosferă. Urmează ca tehnologia de captare a plumbului și zincului să fie generalizată la celelalte uzine de metalurgie neferoasă. În același timp, trebuie arătat că în sectorul de metalurgie neferoasă extractivă, vor fi puse în funcțiune noi capacități de prelucrare a concentratelor la Moldova Nouă, Copșa Mică și, după anul 1985, o nouă unitate metalurgică de cupru în zona Abrud — Zlatna, dotate cu tehnologii perfecționate la cel mai înalt nivel al tehnicii mondiale.

În sectorul substanțelor nemetalifere, producția se va dezvolta în continuare, urmînd ca aceasta să fie mai mare în 1985 de 8,7 ori la sulf față de 1980, și de 1,7 ori la caolină, 1,4 ori la dolomită, 1,3 ori la argile, 1,5 ori la calcar, cuarț și nisip, față de 1978. De asemenea, vor mai fi introduse în circuitul economic noi surse, ca aluviunile titano-zirconifere, pămînturi rare, săruri de potasiu, ape termale ș.a.

ECONOMISIREA ȘI RAȚIONALIZAREA CONSUMURILOR ENERGETICE PROPRII

CONCOMITENT CU PARTICIPAREA sa accentuată la lărgirea bazei de materii prime și energie, industria extractivă este în același timp și un important consumator de energie și materiale. Prin introducerea tehnologiilor noi și a modernizării celor aplicate, se urmărește reducerea și raționalizarea consumurilor în toate sectoarele de activitate. Exemplificînd această preocupare, am arătat că indicele consumului de energie electrică la un milion lei producție globală industrială, se va reduce pe total minister, de la 161 MWh/milion lei în 1975, la 123 MWh/milion lei în 1985, respectiv cu cca. 24%. Consumul de lemn de mină se va reduce în aceeași perioadă cu cca. 40%.

Avînd în vedere că minerii, petroliștii și geologii sînt cei care cunosc cel mai bine greutățile și eforturile pentru extragerea din adîncurile pămîntului a combustibililor și materiilor prime, cu acest prilej facem un apel la toate unitățile din sistemul Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei, precum și la celelalte unități din țară, pentru a aplica cu strictețe toate măsurile indicate de conducerea de partid și de stat pentru reducerea consumurilor, aceasta fiind și una din sursele importante de acoperire a nevoilor economiei naționale. Totodată, continuarea susținută a dotării și mecanizării lucrărilor va influența favorabil nivelul productivității fizice a muncii, care va fi mai mare în 1985 față de 1978, de 2,6 ori în ramura cărbune, de 2,6 ori în ramura minereurilor neferoase și de 1,4 ori în ramura minereurilor feroase.

DEZVOLTAREA INDUSTRIEI EXTRACTIVE a fost și este însoțită pe drumul ei ascendent de grija permanentă a conducerii partidului și statului nostru, a tovarășului Nicolae Ceaușescu — miner de onoare al Văii Jiului. Această grijă s-a materializat în continua îmbunătățire a condițiilor de muncă, a nivelului de trai material și spiritual al minerilor, petroliștilor, geologilor și familiilor acestora. Alături de înzestrarea tehnică a minelor, carierelor, schelelor petroliere, care fac mai ușoară munca fizică, se înscrie și faptul că nivelul retribuțiilor tarifare ale minerilor din marile bazine carbonifere și de minereuri, este cel mai ridicat din economia națională, fiind în concordanță cu specificul muncii prestate. În actualul cincinal, creșterea retribuțiilor tarifare ale minerilor este de 38,2%, ale personalului din unitățile geologice și foraj de 35,9%, iar la majorarea retribuțiilor în etapa a II-a, minerii, petroliștii și geologii, au intrat din luna august a acestui an, fiind printre primii beneficiari din țară a acestei majorări.

Răspunzînd acestei griji deosebite, minerii, petroliștii și geologii sînt hotărîți să facă tot ce stă în puterile lor pentru realizarea exemplară a sarcinilor ce le revin în prezent și în perspectivă, asigurînd în condiții tot mai bune resursele necesare dezvoltării continue în ritmuri înalte a economiei naționale.

Proiectul Programului — directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990 și orientările principale pînă în anul 2000

VALORIFICAREA AMPLĂ A RESURSELOR HIDROENERGETICE ALE ȚĂRII

PENTRU REALIZAREA sarcinii de o deosebită însemnătate ca în viitorul deceniu România să devină independentă din punct de vedere al combustibilului și energiei, eforturile sînt orientate, concomitent cu reducerea cu cel puțin 21—23% a indicelui de consum de energie primară în industrie și cu majorarea indicelui de valorificare a materiilor prime și energiei cu 32—34%, spre dezvoltarea bazei energetice. În acest scop un accent deosebit se pune pe folosirea intensă a resurselor naționale, cadru în care — alături de creșterea utilizării combustibililor solizi, trecerea la realizarea programului de construcții de centrale nucleare și folosirea formelor noi de energie — solară, geotermică, eoliană, biogazul — o atenție însemnată se acordă valorificării în grad mai înalt a potențialului hidroenergetic al țării.

Dimensiunea resurselor

POTENȚIALUL HIDROENERGETIC reprezintă capacitatea de producție anuală a tuturor hidrocentrelor care se pot realiza pe cursurile de apă ale țării. Studiul schemelor de amenajare ale principalelor râuri ale țării, pe care s-au prevăzut peste 800 de hidrocentrale de puteri mai mari de 1...3 MW, precum și o evaluare globală a microhidrocentrelor, conduc la un **potențial hidroenergetic total al României de 40 miliarde kWh/an.**

Mărimea depinde de condițiile naturale și în special de precipitații, de repartizarea lor în timp (atît în cursul anului cît și de la un an la altul), de producția de precipitații care se scurge formînd rețeaua hidrografică, de altitudine și de râurile care vin din amonte cu volume de apă formate pe teritoriul altor țări. Așa cum rezultă din tabelul nr. 1 care prezintă unele date comparative asupra precipitațiilor și apelor de scurgere ale României și unor țări din Europa, precipitațiile și apele de scurgere de pe teritoriul țării sînt sensibil mai mici decît al unor țări ca Elveția, Norvegia, Austria, Italia, iar volumul specific de apă care revine pe locuitor este redus în comparație cu alte țări dacă ne referim numai la volumul de apă format pe teritoriul propriu. La aceasta se adaugă regimul hidrologic al râurilor țării care au variații importante: astfel în 3 luni primăvara se scurge peste 50% din volumul anual de apă al râurilor, în timp ce iarna, cînd cerințele de energie electrică sînt maxime și vara, cînd alte folosințe de

Tabelul nr. 1
Apele de scurgere și potențialul hidroenergetic tehnic amenajabil al unor țări din Europa

	Volumul mediu anual al apelor de scurgere					Potențial hidroenergetic specific			
	Precipitație medie (mm/an)	Ape de scurgere precip. (mm/an)	Format pe teritoriul propriu (l/ha·a)	Provenit din amonte (10 m ³)	Total (10 m ³)	Volum* specific (m ³ /loc)	Total (TWh/an)	MWh/km ²	kWh/lo
R.S. România	700	190	40	155	195	9 100 (1 850)	40	168,5	1 850
Austria	1 190	660	55	35	90	12 000 (7 300)	62,0	738,5	8 250
R.S. Cehoslovacă	720	220	30	60	90	6 000 (2 000)	12,0	93,5	800
Elveția	1 500	1 000	40	10	50	7 900 (5 300)	32,1	782	5 050
Franța	750	300	165	40	205	3 900 (8 300)	100,0	183,0	1 900
R.D. Germana	600	150	15	10	25	1 500 (900)	2,0	18,5	120
Italia	1 000	615	180	5	185	3 300 (3 200)	76,5	254,2	1 350
R.S.F. Iugoslavia	975	430	110	115	225	10 400 (5 100)	66,0	259	3 050
R.P. Ungară	640	170	8	115	120	11 300 (470)	7,5	80,5	700

— TWh = miliarde kWh.

*) Prima cifră se referă la volumul total, iar cea din paranteză la volumul specific.

apă au consumuri mari, râurile prezintă debite reduse.

Important de semnalat este și faptul că **volumul de apă provenit din amonte, adus de Dunăre, este de aproape 4 ori mai mare decît volumul de apă format pe teritoriul României.** Trebuie să se țină seama că Dunărea este un rîu de frontieră, astfel că pe de o parte aria ei posibilă de influență este limitată, iar pe de altă parte că prelevările de apă sînt condiționate de necesitatea asigurării navigației.

Totodată însă, potențialul hidroenergetic este proporțional cu produsul între debit și cădere. Pe lîngă precipitațiile și apele de scurgere ale României care prezintă valorile și caracteristicile prezentate mai sus, altitudinile țării noastre sînt de asemenea relativ modeste, astfel încît căderile care se pot obține sînt limitate. Din această cauză **potențialul hidroenergetic al României raportat la km² sau locuitor este apropiat de media europeană, însă sensibil mai redus decît al altor țări ca Austria, Elveția, Norvegia, Italia.** Potențialul hidroenergetic unitar al cursurilor de apă, adică puterea medie teoretică — în kW — care s-ar putea obține prin amenajarea unui km de rîu, fără a lua în considerare pierderile care apar în lanțul care transformă energia hidroenergetică în energie electrică este proporțional cu produsul dintre debitul și căderea diferitelor sectoare de rîu, astfel că valorile mari se înregistrează unde acest pro-

pus este ridicat, respectiv pe pantele mari ale râurilor cu debite însemnate. Astfel valorile maxime pe Dunăre apar în zona Porților de Fier, iar dintre râurile interioare valori însemnate apar pe Lotru, Olt în zona defileului și a cursului său mijlociu, Bistrița, Argeș, unii afluenți ai Mureșului (Rîul Mare, Sebeș), Someșul Cald etc. În principiu, zonele de concentrare a potențialului hidroenergetic sînt cele mai economice de amenajat, permițînd obținerea unei puteri și energii însemnate prin lucrări hidrotehnice (baraje, galerii etc.) de amploare mai mică, lucru ce se reflectă direct în volumul de investiții necesar realizării amenajării.

Gradul de amenajare a potențialului hidroenergetic

VALORIFICAREA SISTEMATICĂ a potențialului hidroenergetic al țării a început din anul 1950, odată cu primul plan decenal de electrificare. Dacă în anul 1950 utilizarea energiei hidraulice era neînsemnată (puterea tuturor hidrocentrelor totaliza 60 MW, iar capacitatea lor medie anuală de producție însuma 145 milioane kWh pe an), în perioada care a urmat ritmul de amenajare al potențialului hidroenergetic al țării a crescut continuu (tabelul nr. 2). Se observă că pînă în anul 1965 ritmul de valorificare a potențialului hidro-

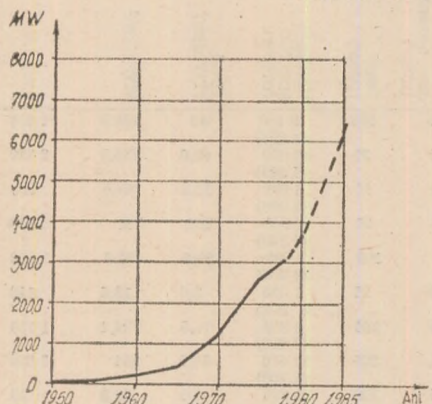
Tabelul nr. 2
Puterea și energia hidrocentralelor realizate în perioada 1950—1980

Perioada	1950	1951—1960	1961—1965	1966—1970	1971—1975	1976—1980
Număr hidrocentrale	—	5	9	12	14	27
Puterea nou instalată (MW)	—	151,5	259	741	1 439,3	1 063,3
Producția medie a hidrocentralelor noi (GWh/an)	—	344	717	2 510	5 034	2 536,7
Puterea totală a hidrocentralelor la finele perioadei (MW)*	60	210	461	1 200	2 632	3 695
Perioada medie la finele perioadei (GWh/an)	145	408	1 206	3 716	8 750	11 286,7

*) ținând seama de casarea unor grupuri vechi.

energetic a fost mai lent. În această perioadă, fondurile mai reduse de investiții alocate hidroenergeticii și ritmul rapid de creștere al consumului de energie electrică care se dubla în medie la 5 ani sau chiar mai puțin, au făcut ca ritmul de dezvoltare al hidroenergeticii să fie mai redus. Ulterior, datorită dezvoltării sistemului electroenergetic, interconectării diferitelor regiuni și creării sistemului național, puterea centralelor hidroelectrice a fost considerabil mai mare (graficul nr. 1).

Graficul nr. 1

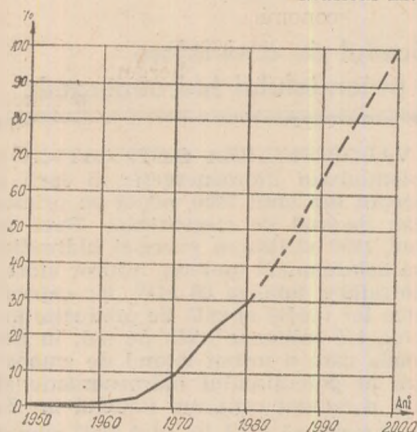
Evoluția puterii instalate în centralele hidroelectrice.

Puterea și producția medie a hidrocentralelor noi puse în funcțiune a atins un vârf în perioada 1966—1975 ca urmare a realizării unora dintre cele mai mari hidrocentrale care se pot realiza în țară și anume Porțile de Fier I și Lotru.

Strategia valorificării

ÎN VALORIFICAREA potențialului hidroenergetic al României s-a urmărit continuu, cu consecvență :

Graficul nr. 2

Evoluția gradului de amenajare a potențialului hidroenergetic.

• valorificarea maximă a potențialului hidroenergetic prin amenajarea integrală a cursurilor de apă, utilizarea cât mai completă a volumului de apă al râurilor prin reducerea deversărilor,

• valorificarea complexă a resurselor de apă ale râurilor, astfel încât pe lângă utilizarea lor energetică să se asigure apa necesară altor folosințe și în special pentru alimentării cu apă potabilă și industrială, irigații, precum și pentru atenuarea viiturilor și reducerea inundațiilor,

• amenajarea cât mai economică a potențialului hidroenergetic prin creșterea concentrării potențialului hidroenergetic al unor râuri din zona de munte, prin derivări de debite din bazine învecinate. De asemenea, s-a căutat să se concentreze potențialul râurilor într-un număr mai mic de hidrocentrale dar de putere mai mare, prin sporirea căderii amenajate, obținute prin galerii de aducțiune și fugă lungi. Pe cursul mijlociu și inferior al râurilor, hidrocentralele s-au dimensionat pentru același debit, iar căderea hidrocentralelor se repetă frecvent, ceea ce a permis fabricarea de echipamente într-o gamă de tipodimensiuni redusă dar de serii mari.

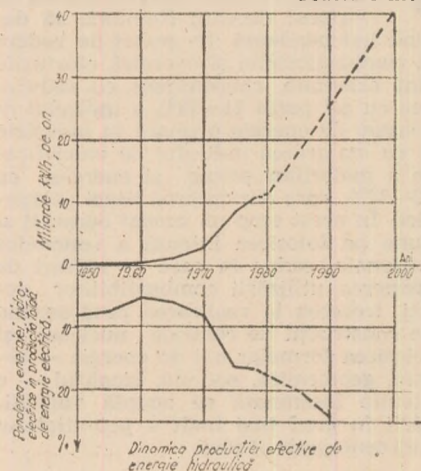
• amenajarea optimă a potențialului, prin folosirea capacității superioare de manevră a hidrocentralelor, care pot porni și opri într-un timp scurt, au vitează mare de încărcare a grupurilor și randamente ridicate la sarcini parțiale. Datorită acestor calități hidrocentralele au fost dimensionate pentru a acoperi partea variabilă a consumului, vîrfurile

le unor râuri învecinate, construindu-se în acest scop numeroase galerii secundare. Pentru mărirea căderii se realizează galerii principale lungi, iar în unele cazuri sala mașinilor este amplasată în subteran, amenajarea continuându-se cu galerii de fugă.

Priorități în dezvoltarea hidroenergeticii

ÎN SCOPUL OBTINERII independenței energetice în următorul deceniu, în cadrul utilizării intense a resurselor energetice naționale, se prevede amplificarea valorificării resurselor hidraulice. Datele arătate anterior au subli-

Graficul nr. 3

Dinamica producției efective de energie hidroelectrică.

niat că dacă în anul 1950 valorificarea potențialului hidroenergetic era practic nulă, în anul 1980 el va fi valorificat în proporție de aproape 30%. Intensificarea ritmului de amenajare a resurselor hidraulice va conduce la utilizarea acestora în proporție de 45% în 1985, de

Tabelul nr. 3
Dinamica structurii producției de energie electrică

	Anii			
	1950	1980	1985	1990
Producția de energie electrică (miliarde kWh)	2,113	74	88—90	105—110
Structura producției de energie electrică (%)				
— hidroelectrică	100	100	100	100
— pe cărbuni și sisturi combustibile	17,6*	17,6	20	24
— pe hidrocarburi	40	40	55	44
— nuclearelectrică	—	—	20	5—4
— pe energie solară, alte surse noi de energie și resurse energetice recuperate	—	—	—	17—18
	2,1**	2,7	5	10

*) din care 6,1% cărbune superior.

**) în special lemn și deșeurile lemnoase.

de sarcină, ceea ce permite marilor centrale termoelectrice o funcționare continuă, în regim de bază cu un consum specific de combustibil mai redus.

Respectarea și aplicarea acestor considerente este evidentă pe majoritatea cursurilor de apă amenajate sau în curs de amenajare ca Bistrița, Argeș, Someș, Lotru, Sebeș, Rîul Mare etc. Pe cursul superior al râurilor sînt realizate mari lacuri de acumulare pentru regularizarea debitelor pentru energetică și alte folosințe, precum și pentru atenuarea viiturilor. În lacuri se derivează debite-

65% în anul 1990 și integral în anul 2000 (graficul nr. 2). Ca rezultat, ponderea energiei hidroelectrice în producția totală de energie electrică va crește de la 17,6% în anul 1980, la 20% în 1985 și la 24% în 1990 (graficul nr. 3 și tabelul nr. 3).

Criza energetică mondială, constituind o problemă de fond a dezvoltării umanității, impune țării noastre, o intensifi-

Alexandru COGĂLNICEANU
Institutul de studii și cercetări hidroenergetice

(Continuare în pag. 23)

SEMNIFICAȚII ECONOMICE ȘI SOCIAL-UMANE ALE CORELAȚIEI DINTRE ACUMULARE ȘI CONSUM (II)

Accentuarea dinamismului economic

ASIGURAREA unei rate înalte a acumulării și utilizarea rațională a investițiilor au stat la baza intensificării procesului de industrializare a țării și mai ales de modernizare a structurii producției industriale, prin orientarea fermă și consecventă a acestui proces în concordanță cu cerințele creării unei economii moderne, de înaltă tehnicitate și productivitate și ale valorificării superioare a resurselor naturale.

Alături de realizarea, în continuare, a unor ritmuri înalte de creștere a producției industriale și de majorare considerabilă a sporului absolut al producției industriale — care, așa cum se vede și din tabelul nr. 1 față de cincinalul 1956—1960 s-a mărit de 3,5 ori în cincinalul 1966—1970, de 6,9 ori în cincinalul trecut, urmînd ca în acest cincinal el să fie de peste 11 ori mai mare — sînt de relevat realizările deosebite obținute în perioada care a trecut de la Congresul al IX-lea al partidului în dezvoltarea construcțiilor de mașini și a chimiei și mai ales în crearea și dezvoltarea subramurilor de primă necesitate și importanță cum sînt electrotehnica, electronica, producția de mașini-unelte, mecanica fină și optica, producția de utilaje de mare complexitate, industria automobilelor și altele.

Odată cu aceasta s-a accentuat caracterul industrial al țării, a crescut ponderea industriei la realizarea sporului venitului național creat, de la 70,6% în cincinalul 1966—1970 la peste 74% în actualul cincinal — ceea ce a consolidat și consolidează stabilitatea economică și dinamismul economic, s-a accentuat procesul de modificare a conținutului muncii în celelalte ramuri ale economiei naționale, prin pătrunderea proceselor de tip industrial în agricultură, construcții, transporturi.

Ca urmare a creșterii substanțiale a investițiilor în agricultură, care față de 60,3 miliarde lei cît au reprezentat în perioada 1951—1965, s-au ridicat la 173,6 miliarde lei în anii 1966—1977, în condițiile influenței favorabile exercitate de transformările revoluționare petrecute în structura economico-socială prin încheierea cooperativizării și ale situării acestei ramuri la locul cuvenit în sistemul priorităților care au direcționat politica de investiții în ultimul deceniu — au avut loc modificări importante în mecanismul producției socialiste din agricultură și ale asigurării contribuției ei la echilibrul economic dinamic. Se remarcă astfel că în primele trei cincinale, cînd creșterea valorii fondurilor fixe puse în funcțiune în agricultură a fost mică (de 1,6 ori, cu un ritm mediu anual de 3,2%) dependența producției agricole de condițiile naturale a fost mare, oscilațiile producției de la un an la altul ridicate, iar mărirea producției globale de la 32,4 miliarde lei în 1950 la 62,5 miliarde lei în 1965 s-a realizat în condițiile unei creșteri lente a valorii nou create (ritmul mediu anual de creștere a fost de 3,6%, în condițiile în care în ultimele două cincinale ale perioadei 1951—1965 mărirea venitului național creată în agricultură nu s-a schimbat). Spre deosebire de aceasta, în ultimii 12 ani, cînd valoarea fondurilor fixe ale agriculturii s-a mărit de 2,5 ori față de 1965, cu un ritm mediu anual de 8%, a crescut mai repede și mai stabil nu numai producția globală agricolă, ea ajungînd la 124,7 miliarde lei în anul 1977 și 127,7 miliarde lei în 1978, ci și venitul național creat de această ramură, ritmul mediu anual al acestei creșteri fiind în perioada 1971—1977 de 6,3%. Poate acestea, alături de creșterea puternică a celorlalte ra-

muri, a construcțiilor, transporturilor și telecomunicațiilor, a dezvoltării cercetării tehnico-științifice, au determinat creșterea continuă a venitului național și a avuției naționale, răsfrîngîndu-se pozitiv asupra tuturor domeniilor vieții economico-sociale.

Sînt edificatoare pentru rolul decisiv al majorării acumulării în realizarea creșterii economice, atît ritmurile mai înalte de creștere a venitului național, cît mai ales valoarea considerabil mai mare a sporurilor absolute care stau în ultimele trei cincinale în spatele acestor ritmuri, așa cum se poate vedea și din tabelul prezentat în prima parte a studiului. Foarte sintetic exprimat, orientările stabilite de partidul nostru la Congresele IX, X și XI, precum și la Conferințele Naționale din 1967, 1972 și 1977 cu privire la repartizarea venitului național în fond de dezvoltare și fond de consum au creat condițiile ca, pe baza unei evoluții mai dinamice, echilibrate și eficiente a activității economice sporul mediu anual al venitului național să se ridice de la 7,4 miliarde lei în anii 1951—1965 la circa 50 miliarde lei în actualul cincinal, urmînd ca în cincinalul 1981—1985 să crească în continuare. Pe o asemenea temelie trainică s-au creat și resurse sporite pentru reproducția lărgită și pentru îmbunătățirea calității vieții populației. Totodată, prin creșterea continuă și rapidă a venitului național pe locuitor de la 2,3 mii lei în 1938 la 21,1 mii lei în 1978, s-a redus decalajul față de țările dezvoltate din punct de vedere economic. În viitorul cincinal, acest indicator urmează să ajungă la 2.400—2.500 dolari pe locuitor, creîndu-se condiții pentru trecerea României în rîndul țărilor cu nivel mediu de dezvoltare economică.

Relația dintre creșterea ratei acumulării și dinamica venitului național nu se manifestă însă în acest fel, în orice condiții, ea nefiind liniară. Astfel, este posibil ca în anumite împrejurări creșterea acumulării să nu se reflecte în aceeași măsură în ritmul creșterii venitului național. Dacă facem abstracție de factori subiectivi, sau specifici care pot antrena reducerea eficienței, asemenea situații pot avea loc mai ales atunci cînd o parte a acumulării este orientată spre creșterea gradului de înzestrare cu fonduri în ramurile care eliberează forța de muncă pentru alte ramuri, cum este cazul agriculturii; sau în situațiile în care, în industria minieră, o parte a investițiilor în întreprinderile noi sau existente trebuie să compenseze reducerea producției în alte zone, unde scade coeficientul de extracție sau să realizeze o restructurare de proporții a bazei tehnologice și tehnice a ramurilor respective. După părerea noastră se poate spune că, în general, creșterea intensă a înzestrării muncii cu fonduri fixe în unitățile economice și la locurile de muncă existente, fie pentru ridicarea mai accentuată a calității produselor, fie pentru restructurarea bazei energetice și de materii prime, fie pentru creșterea mai accelerată a productivității muncii, fie — cazul mai frecvent — pentru realizarea cumulată a acestor obiective reprezintă unul din factorii de bază și din împrejurările obiective care fac ca sporirea acumulărilor să nu se reflecte nemijlocit, imediat sau în aceeași măsură în ritmul de creștere economică (conducînd la mărirea efortului de acumulare necesar pentru realizarea fiecărui procent de creștere a venitului național). Indirect și într-o perioadă mai mare de timp însă și această parte a acumulării influențează favorabil ritmurile de creștere economică, mai ales dacă avem în vedere dependența acestor ritmuri de baza de materii prime, minerale și agricole, precum și efectul propagat al investițiilor asupra dezvoltării economice. Preocuparea pentru utilizarea rațională a fondurilor de investiții, pentru asigurarea unei eficiențe eco-

Tabelul nr. 2

Interdependența acumulare — creștere economică — bunăstare

Perioada	Rata acumulării	Dinamica venitului național (total anual) al perioadei anterioare (%)	Dinamica fondurilor de consum		Dinamica veniturilor reale culturale, și gospodului de consum totale ale populației		Investiții în sectorul social	
			Creștere anuală finală (%)	Ritm. mediu anual (%)	Creștere anuală finală (%)	Ritm. mediu anual (%)	Investiții totale (mld. lei)	Creștere față de 1960—1960
1956—1960	16,0	139	124,6	4,5	125	4,6	24,2	100
1961—1965	24,3	154	129,5	5,3	136	6,4	37,1	153
1966—1970	28,0	145	140,3	7,0	131	5,6	50,0	207
1971—1975	34,1	171	143,6	7,5	146	7,9	85,9	355
1976—1980	33—34	peste 163	146,0	8,0	115*	7,1*	137,4	567

* Creștere în anii 1976—1977.

nomice ridicate a acumulării, ca și a întregii activități economice mărește și ea această influență și contribuția acumulării la creșterea economică.

Condiții superioare pentru amplificarea și utilizarea potențialului creativ al națiunii

POLITICA partidului de alocare a unei părți importante din venitul național pentru reproducția lărgită și de creștere, pe această bază, a potențialului economic, a venitului și a avutului național a avut și are repercusiuni profunde și directe asupra vieții materiale și spirituale a întregului popor, exercitând efecte deosebit de pozitive, pe multiple planuri, asupra existenței tuturor categoriilor de oameni ai muncii. Ele se relevă, în primul rând, în domeniul folosirii complete și cât mai eficiente a fondului național de timp de muncă și prin aceasta a principalei forțe de producție a societății.

Manifestarea creatoare a omului și realizarea practică a atributului său de principală bogăție a societății noastre reclamă, pe de o parte, ridicarea continuă a nivelului de pregătire profesională și politico-ideologică, iar pe de altă parte crearea condițiilor materiale pentru punerea în aplicare a capacității sale creatoare. Așa cum arată realitatea, tocmai asigurarea unui raport just între fondul de acumulare și fondul de consum și dezvoltarea pe această bază a întregii economii naționale au permis crearea de noi locuri de muncă în ramurile neagricole și în special în industrie, echiparea tehnică corespunzătoare a acestora, ridicarea gradului de atragere a populației apte de muncă în producția socială și creșterea pe această bază a veniturilor populației. Astfel, în perioada 1966—1978 numărul personalului muncitor în economia națională a crescut cu peste 2 692 mii de oameni creîndu-se anual, în medie, 200—250 mii noi locuri de muncă. În acest fel, populația ocupată reprezintă astăzi 82% din totalul resurselor de muncă potențiale, România numărîndu-se printre țările cu gradul cel mai înalt de ocupare a populației. Așa cum prevede proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea, în perioada viitorului cincinal pentru acoperirea necesarului de personal al economiei naționale se va asigura formarea profesională a unui număr de 1 750 000 muncitori calificați și 300 000 tehnicieni, maiștri, ingineri și alte specialități.

Odată cu aceasta au loc modificări importante în structura socială a țării, prin creșterea numerică a clasei muncitoare, și mai ales a detașamentelor industriale ale acesteia, a profesiilor și numărului celor a căror muncă și existență este nemijlocit legată de ramurile de înaltă tehnicitate. Trebuie remarcat că peste 90% din creșterea absolută a personalului muncitor în perioada 1966—1978 au reprezentat-o muncitorii, iar din aceștia peste 58% au fost atrași în industrie. Atragerea unor noi și noi contingente de oameni ai muncii — ceea ce contrastează pregnant cu situația din țările capitaliste unde șomajul are astăzi, proporții importante, crescînd nesigură ziua de mâine pentru muncitori — creșterea mai pronunțată a celor atrași în ramurile moderne cu o tehnicitate și productivitate ridicată, contri-

buie, alături de ridicarea calificării și a gradului general de cultură, la creșterea nivelului general de omogenizare socială a țării, sporind, totodată venitul mediu pe familiile care cuprind un număr tot mai mare de membri ocupați în producția socială.

În al doilea rând, pe un alt plan, cu profunde implicații economice, social-umane și politice, importanța și semnificațiile opțiunii partidului nostru pentru alocarea unei părți importante din venitul național în vederea acumulării se manifestă prin intermediul politicii de restructurare a producției sociale în profil teritorial pe baza repartizării raționale a forțelor de producție. Creșterea continuă a investițiilor, orientarea lor astfel încît să se asigure crearea unor noi unități și platforme industriale în județele și zonele puțin industrializate stă la baza transformării unui număr tot mai mare de orașe și comune în unități administrative complexe, capabile să asigure locuitorilor condiții tot mai bune de muncă și de viață, noile obiective constituindu-se în același timp în puternicii factori de antrenare pe plan social-cultural, de ridicare a nivelului general de civilizație.

Un rol important în realizarea acestor valențe revoluționare ale amplasării raționale a forțelor de producție urmează să-l joace orientările stabilite prin proiectul de Directive pentru cincinalul 1981—1985, potrivit cărora noile capacități de producție se vor realiza în unități economice mici, capabile să asigure distribuția mai judicioasă a locurilor de muncă pe teritoriul țării și să valorifice mai bine resursele locale de materii prime și materiale, precum și de forță de muncă. Prin crearea unor obiective ale industriei mici de stat și cooperatiste toate orașele și comunele vor dispune de unități cu activitate industrială permanentă. Alături de creșterea populației ocupate în ramurile neagricole în toate județele și de reducerea diferențelor între veniturile populației din diferite zone, dezvoltarea armonioasă a industriei pe teritoriu reduce fenomenele de migrație, garantează în fapt egalitatea dintre toți membrii societății noastre, indiferent de naționalitate prevenind, totodată efectele nedorite, imediate și îndepărtate, pe care le au marile aglomerații urbane.

În al treilea rând, alocarea unei părți importante din venitul național pentru acumulare nu numai că nu vine în contradicție cu fondul de consum, ci reprezintă un factor esențial pentru creșterea continuă și susținută a resurselor destinate consumului populației. După cum rezultă și din tabelul nr. 2 tocmai în condițiile creșterii ratei acumulării, care a avut loc în ultimele trei cincinale s-a realizat, pe baza sporirii mai accentuate a venitului național, o creștere tot mai accentuată a fondului de consum. În aceste condiții, partidul și statul au adoptat sistematic măsuri de sporire a retribuției nominale și reale a personalului muncitor și a veniturilor țăranilor cooperatori, au sporit vânzările de mărfuri și prestările de servicii către populație, a crescut și s-a diversificat consumul populației.

TOATE marile realizări obținute în domeniul dezvoltării economice și sociale, relevate succint în cele de mai sus, scot în evidență faptul că opțiunea pentru alocarea unei părți importante din venitul național în vederea acumulării a răspuns și răspunde atât cerințelor făuririi unui complex economic național modern, armonios dezvoltat și eficient, cât și creșterii mai accentuate a bunăstării materiale a poporului. Pe baza acestor realizări se poate afirma cu deplină temei că o asemenea opțiune, bazată pe o temeinică fundamentare științifică, este pătrunsă, în același timp, de un profund patriotism și de o înaltă responsabilitate pentru propășirea patriei și destinul națiunii noastre. De aceea, acum cînd aniversăm trei decenii și jumătate de la actul insurecției și întimpinăm cel de-al XII-lea Congres al partidului care va jalona o nouă etapă, superioară, de progres pentru țara noastră, nu există alt omagiu mai elocvent adus acestor două mărețe evenimente în viața partidului și poporului nostru decît atașamentul la politica înțeleaptă a P.C.R. și angajamentul alăturării totale și entuziaste a energiilor și capacităților fiecărui membru al societății noastre, făuririi socialismului multilateral dezvoltat și înaintării României spre comunism, ridicării țării pe noi culmi de progres și civilizație socialistă.

prof. dr. Gheorghe CREȚOIU

RESORTURILE RITMULUI ÎNALT DE CREȘTERE ECONOMICĂ ȘI EFECTELE SALE ECONOMICO-SOCIALE (II)

Odată cu perfecționarea structurii în profil de ramură a economiei naționale s-a dat curs orientării spre perfecționarea acesteia în **profil teritorial**, pe baza distribuirii mai judicioase a forțelor de producție pe teritoriul țării într-o concepție unitară și de largă perspectivă. Scopul urmărit este punerea mai largă în valoare a întregului potențial material și uman al țării — condiție esențială pentru asigurarea unei creșteri economice rapide, la nivel național, pentru dezvoltarea armonioasă a tuturor zonelor și unităților teritoriale ale patriei, crearea unor condiții de muncă și viață egale pentru toți membrii societății, fără deosebire de naționalitate, ridicarea gradului general de civilizație al întregului popor.

Corespunzător hotărârii Congresului al XI-lea în actualul cincinal urmează ca în fiecare județ să se asigure realizarea unei producții industriale de cel puțin 10 miliarde de lei. Cincinalul următor va marca o nouă etapă în împlinirea programului partidului de dezvoltare echilibrată a județelor țării. Criteriul principal de apreciere a nivelului de dezvoltare economică a județelor va fi **producția pe locuitor**. Acest indicator, însumând rezultatele activității din industrie, agricultură, construcții, transporturi, servicii raportate la numărul de locuitori din fiecare județ, este de natură să stimuleze dezvoltarea tuturor domeniilor de activitate ceea ce corespunde politicii generale a partidului nostru de dezvoltare economică și socială a județelor. Producția globală pe locuitor ce urmează să fie realizată în fiecare județ va fi de cel puțin 70 000 lei anual, din care circa 50 000 lei producție industrială, 10 000 lei producție agricolă și 10 000 lei valoare provenind din transporturi, construcții, servicii și alte activități. În județele mai puțin dezvoltate se vor asigura creșteri superioare dinamicii medii pe țară. În realizarea acestui obiectiv sint avute în vedere considerente de economicitate, eficiență, de ordin social.

RITMUL ÎNALT DE CREȘTERE economică este legat de **introducerea rapidă în producție a cuceririlor științei și tehnicii**. În această privință, pe baza hotărârilor adoptate după Congresul al IX-lea al partidului, s-au întreprins măsuri energice pentru dezvoltarea activității proprii de cercetare, concomitent cu lărgirea colaborării cu țările socialiste și cu alte state, pentru integrarea științei cu practica, acestea constituind două laturi inseparabile ale activității de creație a omului.

Pornind de la însemnătatea deosebită a promovării susținute a științei și tehnologiei în întreaga operă de construcție socialistă în țara noastră, Congresul a XI-lea al partidului a stabilit sarcina de a transforma cincinalul actual în cincinalul afirmării plene a **revoluției tehnico-științifice în toate domeniile de activitate**, fapt care a dus la **intensificarea eforturilor** pentru dezvoltarea activității de cercetare științifică în concordanță cu nevoile economiei naționale, asimilarea unui mare număr de instalații, materiale și bunuri de consum, perfecționarea și modernizarea tehnologiilor de fabricație, reducerea ciclului cercetare-inginerie tehnologică-producție, sporirea eficienței economice a soluțiilor. Ca urmare, produsele noi și re-proiectate, introduse în fabricație în actualul cincinal, vor reprezenta, în 1980, circa 44% din valoarea producției industriale. Pe bază de cercetare științifică și tehnologică proprie, în cursul acestui cincinal au fost asimilate 5 000 de mașini, utilaje și instalații noi și re-proiectate, precum și peste 3 300 noi materiale și bunuri de consum; totodată, au fost introduse circa 3 900 tehnologii moderne. Cercetarea națională asigură, pe cincinal, circa 90% din materialele noi puse în fabricație, precum și peste 90% din tehnologiile noi.

În împlinirea Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare spre comunism impune **aprofundarea continuă a cercetării științifice în toate sectoarele de activitate**, legarea și mai strinsă a acesteia de cerințele concrete ale producției materiale și vieții economico-sociale, ridicarea ei la nivelul celor mai înalte cuceriri ale gândirii științifice și tehnice pe plan mondial. Pornind de la această cerință obiectivă a dezvoltării societății noastre a fost elaborat Programul-Directivă de

cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale până în anul 2000. Realizarea prevederilor acestui Program-Directivă va determina un puternic avânt al științei, tehnicii și tehnologiilor noi. Pe această bază activitatea economică va beneficia de soluții noi pentru diferite domenii, ceea ce va contribui la accelerarea dezvoltării.

Un factor important în asigurarea unui ritm înalt al creșterii economice îl constituie **dezvoltarea relațiilor economice externe**, respectiv extinderea comerțului exterior și a relațiilor de cooperare economică și tehnico-științifică cu țările socialiste, cu țările cu economie de tranziție, precum și cu țările capitaliste dezvoltate, **deci cu toate țările lumii, fără deosebire de orinduirea socială**. În această privință este semnificativ faptul că țara noastră întreține relații economice cu peste 140 de țări față de 29 în 1950, iar comerțul exterior și cooperarea în producție cu alte țări au o pondere importantă în ansamblul economiei românești.

Dezvoltarea susținută a economiei noastre a impus sporirea continuă a comerțului exterior, volumul valoric al acestuia fiind în 1977 de 26 ori mai mare decât în 1950, iar ritmul mediu anual de creștere în perioada 1951—1977 de 12,7%. Pentru perioada 1981—1985, se prevede ca volumul comerțului exterior să crească cu 50—57% față de realizările actualului cincinal. Pe lângă importul unui volum sporit de mașini, utilaje și instalații pentru modernizarea producției materiale, țara noastră importă mari cantități de materii prime și materiale, îndeosebi țitel, minereu de fier, coals și cărbune cocsificabil, minereuri și metale neferoase, bumbac, piei și altele. Exportul țării noastre, de asemenea în creștere, este tot mai mult orientat spre produsele industriei construcțiilor de mașini, industriei chimice, industriei ușoare și alimentare. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, „... activitatea de comerț exterior este o parte componentă, hotărâtoare a desfășurării bune a procesului de producție, a ridicării nivelului de dezvoltare a țării, a bunăstării întregii națiuni¹⁾”. Pe lângă formele clasice de comerț exterior, țara noastră extinde formele noi de cooperare economică, tehnică și științifică, printre care construirea în comun a unor obiective economice, cooperarea în producție și în domeniul desfacerii, conlucrarea tehnico-științifică pe teme și obiective de interes comun. „Nu trebuie să ne preocupăm să realizăm singuri toate produsele de care avem nevoie, nici în siderurgie, nici în construcția de mașini, nici în chimie și nici în alte ramuri. Este un lucru cert că fără o largă colaborare în producție cu țările socialiste, cu firme din țările capitaliste și din țările în curs de dezvoltare, nu vom reuși să asigurăm un progres rapid al economiei noastre²⁾”.

Ritmul creșterii economice în țara noastră este indisolubil legat și condiționat de resursele de muncă, de pregătirea, modul și gradul lor de utilizare. Dacă în primii ani ai construcției socialiste evoluția cantitativă a resurselor de muncă a determinat, într-o măsură mai mare creșterea economică, în perioada actuală când se urmărește afirmarea pe scară largă a cuceririlor revoluției tehnico-științifice contemporane în toate domeniile de activitate, calitatea resurselor umane, nivelul de educație și instruirea profesională capătă un rol hotărâtor. Pornindu-se tocmai de la faptul că omul, așa cum se precizează în Programul Partidului Comunist Român este „...factorul esențial al întregii dezvoltări economico-sociale”, în țara noastră s-a manifestat o **permanentă preocupare** pentru pregătirea și perfecționarea forței de muncă, pentru formarea cadrelor în pas cu exigențele pe care le impune producția modernă.

Această preocupare s-a concretizat în generalizarea învățământului de 10 ani, ceea ce reprezintă un considerabil progres față de situația din trecut, în dezvoltarea și modernizarea învățământului de toate gradele, în trecerea la integrarea acestuia cu știința și producția, în organizarea sistemului național de perfecționare a pregătirii profesionale a lucrătorilor din unitățile socialiste, a pregătirii tuturor cadrelor din economie, din organele și aparatul de partid și de stat, din organizațiile de masă, din presă și edituri etc. În anul de învățământ 1978—1979 au frecventat școlile de toate gradele un număr de 5,7 milioane de copii preșcolari, elevi și studenți, ceea ce reprezintă peste un sfert din populația țării, față de nu-

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate vol. 9, p. 635.

²⁾ Nicolae Ceaușescu, Op. cit., vol. 5, p. 307—308.

mai 2,2 milioane (respectiv 13,9%) în anul școlar 1948—1949; în perioada 1951—1978 au fost calificați prin cursuri de scurtă durată 3,8 milioane muncitori; în ultimii 30 de ani, economia națională a primit 1,7 milioane de absolvenți ai învățământului profesional, 1,9 milioane de absolvenți ai învățământului liceal, peste 500 000 ai școlilor tehnice de specializare postliceală și de maiștri și aproape 600 000 de cadre cu studii superioare. În perioada 1971—1975 au fost cuprinși în diferite forme de perfecționare a pregătirii profesionale peste 10 milioane lucrători, iar în anii 1976—1978 au participat la programe de perfecționare cca. 3,5 milioane de oameni ai muncii. Înfăptuirea obiectivelor economice prevăzute în proiectul Directivelor Congresului al XII-lea al P.C.R. **amplifică rolul și funcțiile forței de muncă, ridicarea nivelului pregătirii acestora reprezentând unul din factorii hotărâtori ai asigurării unui înalt ritm de creștere economică.**

Alături de pregătirea forței de muncă, o contribuție importantă la creșterea economică o aduce **ridicarea gradului de utilizare a resurselor de muncă**, îmbunătățirea structurii populației ocupate, asigurarea unei juste corelații între diferitele categorii de personal în cadrul fiecărei întreprinderi. Progresul realizat în aceste direcții este ilustrat de faptul că în perioada 1951—1978 au fost create în economia națională 4,8 milioane de noi locuri de muncă; ponderea populației ocupate în industrie a crescut de la 9,2% în 1938 la 33,5% în 1978, concomitent cu scăderea ponderii populației ocupate în agricultură de la 76,4% la 32,5% în 1978, pentru prima dată în economia României populația ocupată în industrie depășind-o pe cea ocupată în agricultură; numărul personalului muncitor ce revine la 1 000 de locuitori a crescut de la 90 de persoane în 1938 la 318 persoane în 1978; ponderea femeilor în totalul personalului a crescut de la 27,8% la sfârșitul anului 1965 la 36,2% la sfârșitul anului 1978.

Realizările remarcabile pe care le-a obținut poporul nostru în creșterea economică sînt indisolubil legate de **conducerea științifică a economiei, de caracterul științific al politicii economice.** În conducerea economiei, ca de altfel a întregii vieți economico-sociale, partidul nostru pornește de la faptul că punerea în valoare a superiorității orînduirii socialiste nu se realizează de la sine, ci impune o activitate susținută pentru studierea temeinică a realităților istorice din fiecare etapă și stabilirea direcțiilor de dezvoltare, a resurselor necesare și a celor mai adecvate căi de valorificare.

Partidul clasei muncitoare, în calitatea sa de avangardă a întregii noastre națiuni, reprezintă factorul principal al conducerii științifice a economiei. În concordanță cu nevoile și posibilitățile economiei naționale, cu idealurile pentru care militează, partidul elaborează linia politică de dezvoltare economico-socială, precizează obiectivele ce urmează să fie realizate și desfășoară o vastă activitate organizatorică și politico-ideologică pentru transpunerea acestora în viață. Rolul conducător al partidului se exercită la toate nivelurile de conducere și organizare, în toate întreprinderile și instituțiile de stat și obștești. Pornind de la principiul că socialismul este creația maselor, partidul nostru a acționat ferm pentru **creșterea participării efective a oamenilor muncii la actul de conducere**, la adoptarea celor mai judicioase decizii pentru buna desfășurare a procesului de producție, la întărirea ordinii, disciplinei și răspunderii în muncă a tuturor colectivelor, aceasta constituind o parte componentă inseparabilă a dezvoltării continue a democrației socialiste, o expresie a superiorității orînduirii noastre, care asigură în practică conducerea statului, a treburilor obștești de către poporul însuși.

Instrumentul principal prin care partidul nostru realizează conducerea unitară a economiei îl reprezintă **planul național unic.** În decursul anilor și cu deosebire după Congresul al IX-lea al partidului, activitatea de planificare s-a perfecționat în concordanță cu nivelul de dezvoltare a forțelor de producție, pentru a corespunde mai bine etapelor de dezvoltare a economiei. Activitatea de planificare se bazează pe aplicarea consecventă a principiului centralismului democratic, prin împletirea dirijării generale a economiei cu autonomia economico-financiară și autogestiunea întreprinderilor, cu autoconducerea muncitorească. Măsurile luate de partid privind creșterea autonomiei întreprinderilor asigură în practică participarea din ce în ce mai intensă a oamenilor muncii la evidențierea și punerea în valoare a rezervelor existente în unități, contribuie la sporirea răspunderii acestora în realizarea sarcinilor ce le revin. S-a aplicat totodată în mod riguros principiul conducerii colective.

Din inițiativa și sub directă conducere a tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, în ultimii ani s-a creat un cadru instituțional corespunzător, care permite ca personalul muncitor din toate domeniile să participe efectiv la conturarea și adopta-

rea hotărîrilor, la stabilirea măsurilor pentru buna desfășurare a activității economico-sociale. Lărgirea democrației socialiste a condus la participarea tot mai intensă a personalului muncitor la formularea propunerilor de plan, la depistarea rezervelor de care dispun unitățile economice. Totodată, aceasta a dus la identificarea a noi posibilități pentru suplimentarea prevederilor, pentru intensificarea reproducției largite și creșterea mai accentuată a bunăstării.

Direcția fundamentală de perfecționare a activității de planificare se referă la armonizarea planificării curente cu cea de perspectivă; la lărgirea sferei de cuprindere a planului național, astfel încît să nu se limiteze la latura economică, ci să cuprindă în egală măsură toate laturile vieții sociale, toate compartimentele societății. În același timp, elaborarea planului în profil tridimensional, în cadrul căruia sarcinile de ramură, ca și cele de întreprindere, minister, centrală etc. se coordonează și se îmbină în mod organic cu cele în profil teritorial, asigură o conjugare mai eficientă a eforturilor, dezvoltarea armonioasă, echilibrată a economiei naționale.

Din inițiativa și cu contribuția hotărîtoare a tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, s-a asigurat generalizarea unui nou mecanism economico-financiar, promovîndu-se principii, forme și modalități noi, avansate, revoluționare în organizarea, conducerea și funcționarea vieții economico-sociale. Măsurile de introducere a noului mecanism economico-financiar a indicatilor producției nete și producției fizice ca indicatori de bază, generalizarea autoconducerii și autogestiunii economico-financiare a întreprinderilor și a bugetului de venituri și cheltuieli al fiecărei unități economice etc., au scopul de a crea condiții pentru manifestarea activă, neîngrădită a inițiativei și acțiunii tuturor organelor colective, a colectivelor de oameni ai muncii în direcția utilizării și gospodăririi cu maximum de eficiență a mijloacelor.

Conducerea partidului nostru a adoptat, din inițiativa și cu contribuția hotărîtoare a tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, importante măsuri de perfecționare și în agricultură. În acest sens, plenara C.C. al P.C.R. din 1 februarie 1979 a adoptat un ansamblu de măsuri, principii și forme de organizare și conducere corespunzătoare imperativelor etapei actuale de dezvoltare, prin care se asigură cadrul necesar introducerii autoconducerii și autogestiunii în toate unitățile agricole, promovării noului mecanism economico-financiar în agricultură. Măsurile adoptate au la bază principii economice, organizatorice și sociale, de mare însemnătate practică și principială: asigurarea conducerii unitare a tuturor sectoarelor agriculturii, pe toate treptele sale organizatorice; accentuarea procesului de concentrare și integrare a producției și de specializare a unităților și subunităților, ca premise ale modernizării agriculturii și ale creșterii eficienței producției agricole; folosirea rațională și în mod unitar a bazei tehnico-materiale puse la dispoziția agriculturii; accentuarea procesului de integrare a cercetării și învățămîntului cu producția, în vederea introducerii mai rapide a progresului tehnic, a cuceririlor științei în practica unităților agricole; creșterea rolului și răspunderii specialiștilor pentru stabilirea și aplicarea diferențiată a întregului complex de lucrări agrozootehnice; îmbunătățirea și perfecționarea pregătirii cadrelor de specialiști și a tuturor lucrătorilor din agricultură, în concordanță cu cerințele modernizării producției agricole, cu sarcinile importante ce stau în fața agriculturii.

Așezarea întregului sistem de organizare, conducere și planificare a agriculturii pe baza acestor principii și stabilirea în strictă concordanță cu acestea a structurii, componenței, atribuțiilor și răspunderilor consiliilor unice agroindustriale își găsește fundamentarea în **cerințele pe care le ridică progresul agriculturii în actuala etapă și răspunde tendințelor obiective ale evoluției relațiilor sociale din această ramură în procesul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării țării noastre spre comunism.**

Așa cum se relevă în documente, partidul nu consideră că prin măsurile adoptate au fost epuizate cerințele pe care le reclamă perfecționarea funcționării societății noastre în evoluția ei spre faza superioară — comunismul — și adîncirea democrației economico-sociale în acest proces. Perfecționarea mecanismului vieții economico-sociale în pas cu noile cerințe ale progresului și lărgirea democrației constituie în viziunea partidului o necesitate obiectivă, o cerință permanentă. Aplicarea cu consecvență a măsurilor de perfecționare asigură un cadru organizatoric propice pentru creșterea rapidă a forțelor de producție, pentru dezvoltarea în ritm înalt a economiei.

prof. dr. Marin POPESCU
Academia „Ștefan Gheorghiu”

UNELE CONSIDERAȚII PRIVIND RAPORTUL PRODUCTIVITATE - COMPOZIȚIA FONDURILOR - BENEFICIU

DEFINITĂ ca eficacitate, ca rodnicie cu care este cheltuită munca omenească, productivitatea muncii se măsoară fie prin cantitatea și calitatea produselor obținute într-o unitate de timp, fie prin cheltuiala de muncă ce revine pe unitatea de produs. Deci creșterea productivității muncii se concretizează, la același volum de muncă, într-o masă mai mare de bunuri, într-o cantitate mai mare de valori de întrebuințare, economisindu-se atât munca vie cât și munca trecută*). Neîndoielnic productivitatea muncii exprimând numai o parte a efectului social-economic util — anume cel din producție, nu poate fi suprapusă sferei eficienței, aceasta având un conținut mult mai cuprinzător.

În determinarea influenței productivității muncii asupra eficienței economice apreciem că trebuie să se țină seama de multitudinea factorilor care pot genera creșterea acesteia, unii dintre factori putând acționa în sensul reducerii cheltuielilor de muncă socială, alții determinând fie economia de muncă vie, fie de muncă materializată. Alături de factorii naturali, social-politici, psihologici, de structură, care influențează nivelul productivității muncii și implicit al eficienței, promovarea progresului tehnic reprezintă o însemnată cale de creștere a productivității muncii și implicit a eficienței economice, — în condițiile în care aceasta din urmă este astăzi hotărâtor apreciată în funcție de criteriul economisirii energiei și resurselor.

Productivitatea muncii este influențată de progresul tehnic pe de o parte prin creșterea eficienței cheltuirii muncii datorită sporirii gradului de înzestrare tehnică a acesteia (mecanizarea, automatizarea etc.); pe de altă parte trebuie ținut seama că noile tehnologii scurtează durata proceselor de producție, reduc timpul de muncă, asigură crearea unor condiții superioare pentru valorificarea mai bună a unor noi resurse primare sau secundare, pentru economisirea muncii trecute. Introducerea însă a progresului tehnic reclamă volume de investiții și forță de muncă calificată la nivel corespunzător. Ca urmare, costul introducerii progresului tehnic pentru sporirea pro-

ductivității muncii se înscrie ca un element determinant în aprecierea eficienței economice. Desigur poate exista situația ca printr-o nouă aplicație a unei descoperiri științifice, fabricația aceluiași produs sau a unui nou produs cu valoare de întrebuințare similară, să se facă un consum mult mai mic atât de muncă vie, cât și materializată, astfel că introducerea unui astfel de tip de progres tehnic să conducă la scăderea ponderii muncii vii și materializate. Este cazul optim. Realitatea arată însă că pe plan mondial se vedește tendința creșterii compoziției organice, ritmul de sporire al productivității muncii devansând însă ritmul de creștere al gradului de înzestrare tehnică a muncii. Sînt datele de la care pornim atunci cînd apreciem că acel tip de progres tehnic, care face necesară o creștere a compoziției organice a fondurilor, nu-și poate găsi corespondent decît într-o asemenea creștere a productivității muncii încît rata beneficiului să nu scadă; în cazul contrar progresul tehnic devine prea costisitor, nerentabil. Totodată, creșterea mai rapidă a compoziției decît a productivității nu se poate face decît în condițiile cînd costul pe unitatea de produs se micșorează sau rămîne constant. O asemenea scădere a costului considerăm că este posibilă dacă creșterea consumului de fonduri fixe pe unitate de produs este mai mică decît scăderea fondului de retribuție pe unitatea de produs ca urmare a creșterii productivității.

Pe baza schemelor reproducției pot fi stabilite corelațiile reciproce dintre compoziția organică, productivitate și rată (îndiferent de tipul progresului tehnic). Relația generală cunoscută este de forma:

$$c + v + p = 1 \quad (1)$$

Notînd:

$$\frac{c}{v} = m = \text{compoziția organică} \quad (2)$$

$$\frac{v + p}{v} = w = \text{productivitatea muncii} \quad (3)$$

$$\frac{p}{c + v} = r.b. = \text{rata beneficiului} \quad (4)$$

și rezolvînd ecuația (1) în funcție de notațiile de mai sus, considerînd cunoscute compoziția, productivitatea, rata beneficiului rezultă: din (4)

$$\frac{p}{r.b.} = c + v \quad (5)$$

$$\text{iar din (1)} \quad c + v = 1 - p \quad (6)$$

$$\text{și înlocuind în (5) rezultă:} \quad \frac{p}{r.b.} = 1 - p \quad (7)$$

de unde:

$$p = \frac{rb}{rb + 1} \quad (8)$$

Înlocuind cu (8) în (4) se obține:

$$\frac{rb}{rb + 1} = \frac{rb}{c + v} \quad (9)$$

de unde:

$$v = \frac{1}{(m + 1)(rb + 1)} \quad (10)$$

Înlocuind valoarea lui v cu cea de mai sus (10) se obține:

$$c + \frac{1}{(m + 1)(rb + 1)} = \frac{1}{rb + 1}$$

sau:

$$c = \frac{m}{(rb + 1)(m + 1)} \quad (11)$$

Verificarea exactității calculului de pînă acum se poate face înlocuind valorile determinate pentru — c —, v și — p — în relația: $c + v + p = 1$ astfel că se obține:

$$\frac{1}{(rb + 1)(m + 1)} + \frac{1}{(m + 1)(rb + 1)} + \frac{rb}{rb + 1} = 1$$

$$m + 1 + rb(m + 1) = 1$$

$$(m + 1)(rb + 1) = 1$$

$$(m + 1)(rb + 1) = 1$$

Rezultă că valorile determinate pînă acum pentru c, v și p în funcție de compoziție și rata beneficiului sînt exacte, urmînd să introducem în continuare și corelația cu productivitatea. Conform relației stabilite inițial (3) s-a notat:

$$\frac{v + p}{v} = w$$

Înlocuind valorile obținute pentru v și p — conform (8) și (10), rezultă:

$$\frac{1}{(m + 1)(rb + 1)} + \frac{rb}{rb + 1} = w$$

$$\frac{1}{(m + 1)(rb + 1)}$$

sau:

$$rb(m + 1) + 1 = w(m + 1)(rb + 1)$$

Simplificînd cu $(m + 1)(rb + 1)$, se obține:

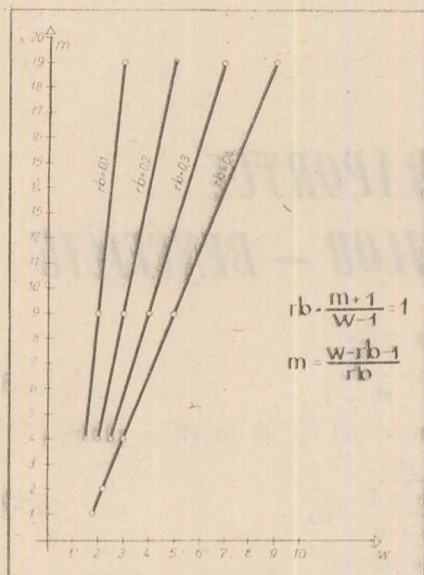
$$rb(m + 1) + 1 = w$$

$$rb(m + 1) = w - 1$$

$$rb \cdot \frac{m + 1}{w - 1} = 1 \quad (12)$$

*) Se considera în general, că sporirea productivității muncii conduce la scăderea ponderii muncii vii și creșterea relativă a muncii materializate, munca vie scăzînd mai mult decît munca materializată. În fapt se impune o altă situație, anume ca volumul de muncă materializată să scadă, să scadă și el, mărindu-se corespunzător cantitatea de plusprodus, asigurîndu-se creșterea valorii nou create. De aceea, apreciem că în calculele privind eficiența, cel mai indicat este ca nivelul productivității să fie apreciat prin raportare la valoarea nou creată.

Graficul nr. 1

Corelația dintre compoziția organică și rata beneficiului pentru nivele diferite ale productivității.

Și verificarea exactității acestei ultime relații se poate face înlocuind valorile lui rb, m și w cu cele stabilite în (2), (3) și (4), obținându-se:

$$c + v \cdot \frac{c+v}{v} + p = 1$$

$$c + v \cdot \frac{c+v}{v} + p = 1$$

$$c + v \cdot \frac{c+v}{v} + p = 1$$

$$c + v \cdot \frac{c+v}{v} + p = 1$$

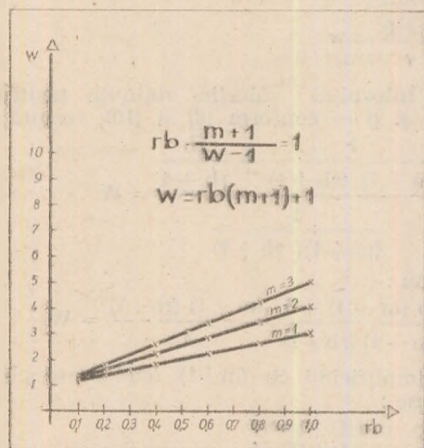
$$c + v \cdot \frac{c+v}{v} + p = 1$$

$$c + v \cdot \frac{c+v}{v} + p = 1$$

Simplificând, se obține 1=1, ceea ce verifică din nou exactitatea calculelor.

Analizând relația (12) se observă că ea conține cele trei elemente — compoziția organică, productivitatea și rata beneficiului — astfel îmbinate încât influențele reciproce dintre ele să conducă la o mărime constantă, în cazul

Graficul nr. 2

Corelația dintre productivitate și rata beneficiului pentru diferite compoziții organice.

nostru egală cu valoarea unitară. Dacă în schema clasică a reproducerii prin relația $c+v+p=1$ sînt indicate elementele cantitative care contribuie la formarea valorii, prin relația

$$r.b \cdot \frac{m+1}{w-1} = 1$$

sînt indicate elementele calitative și cantitative ce determină formarea valorii, precum și corelațiile ce se stabilesc între ele.

Aceste corelații pot fi și mai bine înțelese dacă se recurge la reprezentarea grafică a acestora (vezi graficele nr. 1, nr. 2 și nr. 3).

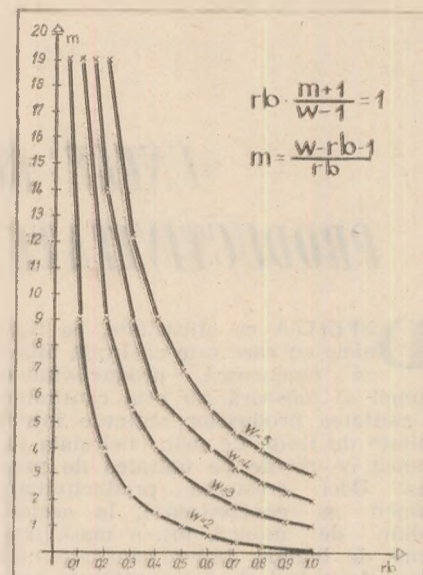
Din **graficul nr. 1** care privește corelația dintre compoziție și productivitate, în funcție de diferite rate ale beneficiului, rezultă că la aceeași rată a beneficiului, între compoziție și productivitate relația este liniară. Totodată, la aceeași compoziție, creșterea productivității muncii este însoțită de creșterea ratei beneficiului, iar la aceeași productivitate, creșterea compoziției are ca efect scăderea ratei beneficiului. Din **graficul nr. 2** care privește corelația dintre productivitate și rata beneficiului, în funcție de compoziții diferite, rezultă că între productivitate și rata beneficiului relația este liniară pentru aceeași compoziție, astfel că la aceeași productivitate, cu cât compoziția organică este mai mică, cu atât mai mare este rata beneficiului. Cu cât rata beneficiului este mai mare, la aceeași rată a beneficiului, creșterea compoziției organice implică creșterea productivității muncii într-o proporție mai mare decît pentru o rată mai mică a beneficiului. Altfel spus, la aceeași productivitate, creșterea compoziției determină scăderea ratei beneficiului. În sfîrșit **graficul nr. 3** este cel mai important, stabilind corelațiile dintre rata beneficiului și compoziția organică pentru nivele diferite ale productivității muncii.

Rezultă că pentru compoziții mici, creșterea productivității muncii conduce la creșteri mai mari ale ratei beneficiului. Astfel, dacă compoziția este egală cu 1, iar productivitatea egală cu 2, rezultînd de aici o rată a beneficiului de 0.5, creșterea productivității muncii de la 2 la 3 — deci cu 50% — conduce la creșterea ratei beneficiului de la 0.5 la 1.0 deci de la simplu la dublu adică cu 100%. Dacă compoziția organică este mai ridicată, de exemplu 9, iar productivitatea, de exemplu 4, creșterea productivității de la 4 la 5 unități, deci cu 25%, conduce la creșterea ratei beneficiului doar de la 0.3 la 0.4, adică cu 33%. Deosebirile între cele două exemple sînt evidente.

Rezultă de aici că în funcție de compoziția existentă, în vederea obținerii unei eficiențe cit mai ridicate, căile de atingere a acestora sînt diferite, dar se completează reciproc. Astfel, la compoziții organice joase, trebuie urmărită cu precădere creșterea productivității muncii sporind mai mult rata beneficiului decît creșterea productivității.

La compoziții ridicate, trebuie urmărit cu precădere scăderea cheltuielilor și creșterea ratei beneficiului; în cazul contrar efortul de creștere a productivității muncii la aceeași compoziție nu este însoțit de o creștere substanțială a ratei beneficiului ca în cazul com-

Graficul nr. 3

Corelația dintre compoziția organică și rata beneficiului pentru nivele diferite ale productivității

pozițiilor joase. Or, scăderea cheltuielilor, a compoziției, în special a fondurilor fixe, nu poate fi făcută fără aportul hotărîtor al inovării tehnice, al perfecționării procesului tehnologic sau schimbării lui. Urmărind totmai aceste corelații dintre compoziție, productivitate și rata beneficiului se poate stabili cînd o tehnologie poate și trebuie schimbată în condiții de eficiență ridicată. Evident că în condițiile actuale criteriul esențial în aprecierea eficienței, a reducerii efortului material este economia de materii prime și de materiale, economia de energie.

Revenind la relația generală a corelației factorilor calitativi și cantitativi în formarea valorii unitare să presupunem variația fiecărui factor în parte și să urmărim comportamentul celorlalți doi, astfel încît prin intermediul acestor trei factori să stabilim influențarea reciprocă a tuturor și a fiecăruia asupra formării valorii și implicit, de aici, asupra eficienței cu care se desfășoară o activitate economică. Relația generală calitativă și cantitativă în formarea valorii fiind

$$rb \cdot \frac{m+1}{w-1} = 1,$$

rezultă că trebuie să studiem variațiile lui rb și ale raportului $\frac{m+1}{w-1}$ variațiile

lui rb și $m+1$ corelat cu $w-1$, variațiile lui m, corelat cu rb și $w-1$, variațiile lui w corelat cu rb și m.

Dacă presupunem că rata beneficiului — rb — se dublează, atunci raportul $\frac{m+1}{w-1}$ trebuie să fie mai mic de două ori pentru ca produsul lor să rămînă neschimbat și egal cu 1. Raportul $\frac{m+1}{w-1}$ poate să fie mai mic de două ori, dacă numărătorul, $m+1$, devine mai mic de două ori, numitorul, $w-1$.

drd. Ștefan BRAȘOVEANU
Rîmnicu Vilcea

(Continuare în pag. 23)

De la 1 septembrie a. c.

MAJORAREA RETRIBUȚIILOR UNOR NOI CATEGORII DE OAMENI AI MUNCII

EXPRESIE a politicii consecvente a Partidului Comunist Român de optimizare a corelației dintre dezvoltarea social-economică a patriei și bunăstarea poporului, înfăptuirea Programului de creștere a nivelului de trai în perioada 1976—1980 atestă preocuparea sistematică a partidului și statului nostru pentru asigurarea, pe măsura sporirii potențialului economiei naționale, a tuturor condițiilor necesare ridicării standardului de viață materială și spirituală al oamenilor muncii, al tuturor cetățenilor. Una din principalele componente ale programului — creșterea veniturilor populației pe calea majorării retribuțiilor personalului muncitor — a intrat, începând de la 1 august 1979, în cea de-a doua etapă de înfăptuire în cadrul actualului cincinal.

Conform graficului de eșalonare a acțiunii de majorare a retribuțiilor cuprins în Hotărârea Plenarei Consiliului Național al Oamenilor Muncii privind înfăptuirea programului de creștere a nivelului de trai în perioada 1976—1980, începând de la 1 septembrie vor beneficia de această măsură aproape 630 mii de oameni ai muncii, din industria metalurgiei neferoase, produselor din substanțe abrazive, din cărbune și grafit, industria energiei electrice și textile, precum și din unitățile a două ramuri de vîrf ale industriei construcțiilor de mașini. Prin urmare, încă din primele două luni ale acestei etape se va realiza majorarea retribuțiilor a peste 1,2 milioane de persoane ocupate în ramurile de bază ale industriei, ramuri de importanță hotărîtoare pentru progresul economiei naționale, unele dintre ele, ca de pildă industria textilă, electrotehnică și industria energiei electrice, cu incidență directă asupra nivelului de trai al populației.

Avînd în vedere importanța pe care o are pentru societatea noastră munca desfășurată pe personalul muncitor ocupat în ramurile industriei înscrise în prezent pe ordinea de zi în graficul de eșalonare a majorării retribuțiilor, acesta beneficiază, ca și în prima etapă, de prioritate în timp și de cote de majorare superioare mediei pe întreaga economie națională (13,6%) (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Ramura	Numărul personalului muncitor (mii)	Cota medie de majorare		
		Etapa I-a	Etapa a II-a	Total
Industria metalurgiei neferoase	23	18,3	14,1	35,6
Industria produselor din substanțe abrazive, din cărbune și grafit	4	18,8	15,7	37,4
Industria energiei electrice	47	16,5	14,2	33,0
Industria textilă	330	17,2	14,6	32,9
Unități ale industriei construcțiilor de mașini (inclusiv centralele) subordonate Departamentului industriei electronice și electrotehnice și Centralei industriale de mașin-unelte, mecanică fină și scule	227	17,7	14,3	34,5

În ceea ce privește modalitatea concretă de înfăptuire a majorării retribuțiilor în cadrul fiecăreia din aceste ramuri se remarcă sporirea mai accentuată a retribuțiilor muncitorilor calificați față de celelalte categorii de personal, caracteristică ambelor etape ale acțiunii de majorare la nivelul întregii economii naționale, vizînd o mai bună cointereseare a celor ce muncesc în îndeplinirea sarcinilor ce le revin în procesul de producție, precum și stimularea preocupării pentru ridicarea calificării profesionale. Subliniem, de asemenea, și faptul că odată cu cea de-a doua etapă a majorării retribuțiilor, oamenilor muncii din aceste ramuri ale economiei li se creează posibilități sporite de creștere a veniturilor prin aplicarea unor îmbunătățiri ale Legii retribuției privind lărgirea posibilităților de promovare și stimulare a personalului muncitor: introducerea unei noi categorii de încadrare a munci-

torilor; diferențierea mai accentuată a retribuțiilor între trepte și între categoriile de încadrare a muncitorilor; reducerea, de la 3 la 2, a numărului treptelor de încadrare a muncitorilor din cadrul fiecărei categorii; introducerea funcției de maestru principal specialist și a unei noi gradații pentru personalul t.e.s.a.; precum și prin participarea oamenilor muncii la beneficii în raport cu rezultatele obținute în unitatea în care sînt încadrați și de vechimea neîntreruptă în aceeași unitate.

Cîteva exemple privind realizarea celei de-a doua etape a majorării retribuțiilor și cîștigul suplimentar realizat pe această cale de muncitori de diferite meserii, maștri și lucrători din cadrul personalului tehnic, economic, de specialitate și administrativ din ramurile cuprinse în eșalonul programat pentru majorare în luna septembrie a.c. sînt prezentate în tabelul nr. 2).

Dacă la sporurile de cîștig lunar ce se vor obține în această etapă — evidențiate în tabelul nr. 2 — adăugăm și pe cele rea-

Tabelul nr. 2

Ramura și categoria de personal	Retribuția tarifară		Sporul cîștigului lunar *) în etapa a II-a	
	Etapa I-a	Etapa a II-a	(lei)	(%)
Industria metalurgiei neferoase				
— muncitor electrometalurgist, categoria 4, treapta I (adaos de acord 5%, spor de vechime 7%)	1 979	2 385	365	18,5
— maestru, gradația 3, clasa 25 (spor de vechime 5%)	2 760	3 050	304	10,5
Industria energiei electrice				
— electrician în centrale electrice, rețeaua energie electrică A, categoria 5, treapta I (spor de vechime 10%)	2 030	2 364	368	18,0
— maestru principal din ramura energie electrică și termică A, gradația 4, clasa 28 (spor de vechime 10%)	2 895	3 200	306	10,5
Industria textilă				
— muncitor tricoteur la mașini cotton, categoria 4, treapta II (adaos de acord 5%, spor de vechime 5%)	1 805	2 132	361	18,1
— economist, gradația 4, clasa 22 (spor de vechime 7%)	2 415	2 670	273	10,5
Industria construcțiilor de mașini				
— strungar, categoria 5, treapta III, construcții de mașini A acord (spor de vechime 10%, adaos de acord 7%)	2 254	2 570	370	14,0
— electronist, categoria 4, treapta II, construcții de mașini A regle (spor de vechime 7%)	1 958	2 293	361	17,2
— inginer, gradația 4, clasa 28 (spor de vechime 5%)	2 895	3 200	320	10,5

*) Retribuția tarifară + adaosul de acord + sporul de vechime.

lizate în prima etapă de majorare a retribuțiilor, rezultă că pe ansamblul cincinalului retribuția tarifară a muncitorului tricoteur, de exemplu, crește cu aproape 40%, asigurîndu-i un cîștig lunar suplimentar față de perioada anterioară primei etape a majorării de 671 lei. În cazul strungarului și electronistului luați ca exemplu, majorarea totală a retribuției se realizează cu 35% și respectiv 40%, permițînd obținerea unor sporuri ale cîștigului lunar de 779 lei și respectiv 702 lei. Sporul de cîștig după ambele etape ale majorării cumulat pe întreg cincinalul reprezintă 18 796 lei în cazul tricoteurului citat ca exemplu și de 22 689 lei în cazul strungarului. Acest cîștig suplimentar reprezintă o garanție incontestabilă a ridicării substanțiale a nivelului de trai și îmbunătățirii structurii consumului familiilor din care fac parte acești muncitori.

Conjugată cu dezvoltarea producției bunurilor de consum și a bazei materiale a serviciilor pentru populație, precum și cu o politică justă de prețuri — componente organice ale Programului de creștere a nivelului de trai —, majorarea retribuțiilor personalului muncitor, aflată acum în cea de-a doua etapă de înfăptuire, asigură ridicarea în acest cincinal a nivelului de trai al tuturor oamenilor muncii în proporții și la cote fără precedent în întreaga perioadă de construcție a socialismului în țara noastră, demonstrînd cu putere faptul că țelul suprem al politicii partidului nostru, esența societății socialiste multilateral dezvoltate este bunăstarea omului, făurirea unor condiții de viață materială și spirituală tot mai bune pentru toți cetățenii patriei.

Maria MOLNAR

Institutul de economie socialistă

CĂI SIMPLE, ACCESIBILE PENTRU REDUCEREA CONSUMURILOR DE ENERGIE ȘI COMBUSTIBIL

Idei rezultate dintr-o anchetă în rândul cadrelor de conducere din întreprinderi

UN ADEVĂR, ignorat multă vreme, devine postulat în gândirea economică: cea mai sigură și la îndemână resursă de energie și combustibil o constituie economisirea. Măsurile întreprinse de partidul și statul nostru în această direcție, începând încă din anul 1973, derivate din analiza tendințelor mondiale și fundamentând obiectivele dezvoltării României pe termen lung, sînt expresia concretă a înțelegerii profunde a imperativelor și a dificultăților obiective aflate în calea progresului economic și social. Proiectele documentelor Congresului al XII-lea al P.C.R. indică, în domeniul utilizării judicioase a energiei și combustibililor, soluții multiple, de a căror aplicare depinde însuși viitorul țării.

Întreprinderea prelucrătoare a fost, pînă în prezent, în exclusivitate un consumator — adesea nerațional, exagerat, risipitor — de energie și combustibil; acum se cere imperios găsirea căilor efective de reducere substanțială a poverii energetice cu care ea apasă economia națională, ridicînd totodată nivelul calitativ al rezultatelor obținute. E o sarcină a întregului colectiv de oameni ai muncii din fiecare unitate economică, a cărei îndeplinire presupune mutații în mentalitatea formată de-a lungul anilor, făurirea unei conștiințe individuale și colective, bazată pe spiritul gospodăresc, stimularea și fructificarea creativității maselor muncitoare, concentrarea capacității specialiștilor asupra rezolvării cît mai economice a problemelor energetice.

Conducătorul — om politic — este un educator comunist. El este primul care trebuie să dea dovadă de gândirea economică pe care o cere de la colaboratorii săi. Acest raționament a dirijat eforturile colectivului de specialiști din Școala

interjudețeană de partid Brașov, în perfecționarea pregătirii cadrelor de conducere din întreprinderile constructoare de mașini, ale economiei forestiere, industriei lemnului și materialelor de construcții, în sensul accentuării preocupărilor față de economisirea de energie și combustibili. Din toamna anului 1977 și pînă în prezent, în cadrul cursurilor de reciclare a acestei categorii de conducători, am încercat să declanșăm capacitățile latente de găsire a unor soluții cît mai eficiente de reducere a consumurilor energetice din unitățile economice. Au fost investigați circa 800 de participanți la programe, utilizînd metode de stimulare a creativității de grup, „forțînd” chiar, apariția unor idei noi.

Din experimentul întreprins au rezultat 144 de idei, unele relativ cunoscute, altele cu un caracter de originalitate mai accentuat. De remarcat că 80% dintre ele sînt aplicabile de către cei care le-au depistat și doar 20% presupun măsuri luate la niveluri superioare. Se dovedește, încă o dată, că **posibilitățile de rezolvare a problemelor se găsesc cantonate, în marea lor majoritate, în interiorul întreprinderii**, că factorii interni joacă rolul principal în perfecționarea activităților.

Inițial, am urmărit să găsim căi de economisire a energiei și combustibilului valabile strict pentru domeniul de activitate al subiecților; au fost însă prezentate soluții și din alte zone de activitate, care s-au dovedit realiste și pot determina, prin similitudine și asociații de idei, apariția altora. În cele ce urmează enumerăm o parte dintre căile depistate, grupate după criteriul de omogenitate a activităților la care se referă; considerîndu-le doar ca un ghid general și adresîndu-ne unor cititori avizați, nu dezvoltăm argumentarea lor.

● În domeniul PRODUCERII ENERGIEI. Pornind de la ideea că întreprinderea prelucrătoare trebuie să devină în mai mare măsură și un producător de energie pentru nevoile proprii, prin valorificarea unor resurse secundare, s-a propus ca, în funcție de condițiile locale, în unități și pe platforme industriale să fie amenajate: instalații de capacități mici pentru producerea agentului termic, folosind combustibil biogenerabil (frunze, litiță etc.), rumeguș și alte deșeuri din fabricație; microhidrocentrale pe cursurile de apă învecinate și microcentrale eoliene, care să funcționeze în regim tampon cu rețeaua de distribuție obișnuită; instalații de captare a energiei solare pentru producerea agentului termic necesar la procese de uscarea, la încălzirea spațiilor, a apei etc. Eficiența funcționării centralelor termice și de termoficare poate crește nu numai prin utilizarea de combustibili inferiori, dotarea cu echipamente cu randamente superioare, racordarea de consumatori pînă la nivelul capacității, ci și prin reducerea numărului de opriri și porniri, reglarea automată a proceselor de ardere în funcție de cererea de consum, controlul periodic al etanșeității conductelor, renunțarea la încălzirea cu abur în favoarea celei cu apă caldă. Este

necesară tipizarea unor instalații simple și eficiente pentru folosirea energiei hidraulice în diverse procese de prelucrare din economia locală (morărit ș.a.).

● În domeniul PROIECTĂRII PRODUSELOR. Alături de reducerea cheltuielilor materiale, a costurilor de fabricație, de creșterea nivelului calitativ și a fiabilității, studiile de analiza valorii să aibă ca obiectiv și diminuarea cantității de energie și combustibil înglobată în produs. Produsele complexe să fie concepute ca ansambluri de piese interschimbabile, astfel ca prin înlocuirea ce implică un volum mic de material, să se prelungească substanțial durata lor de utilizare; încă de la proiectare să fie luate în considerare remanierele necesare subansamblelor și pieselor uzate. Odată cu conceperea produselor să fie proiectate și ambalajele. Deosebit de interesantă este propunerea ca pentru analiza proiectelor de produse noi să se introducă un indicator specific — de pildă, unități de energie încorporată pe unitatea de performanță, de capacități, de greutate etc.

● În domeniul TEHNOLOGIILOR DE FABRICAȚIE. Economii importante de combustibil în turnătorii se pot obține

prin extinderea topirii fontei în cupatoare cu inducție, a uscării superficiale a formelor. Preîncălzirea cuptoarelor electrice să se realizeze folosind combustibili inferiori. Este momentul de a se valorifica în producție experimentările privind tăierea și prelucrarea metalelor cu ajutorul laserului, de a se utiliza pe deplin posibilitățile pe care le oferă metalurgia pulberilor și extrudarea la rece pentru înlocuirea operațiilor de așchiere, înlăturîndu-se pierderile de metal și reducîndu-se consumul de energie. Forjării libere să-i ia locul matrițarea cu posturi multiple. Prin ridicarea vitezei de prelucrare la mașinile-unelte să se obțină, pentru o unitate de energie consumată, o cantitate sporită de repere produse. În măsura în care se asigură rezistența și alte condiții cerute, procedeele de îmbinare bazate pe utilizarea de căldură și energie (sudare, lipire) să fie substituite cu îmbinări libere, lipire cu adezivi la rece etc.; construcțiile metalice sudate — cu cele din tablă îndoită sau ambuțisată: sudura continuă — cu sudură în puncte, prin contact sau prin fricțiune. Să se utilizeze acoperiri de protecție în două sau mai multe straturi fără uscări intermediare, ci doar cu o uscarea finală, ca și vopsele cu uscarea în aer liber, în locul celor ce pretind tratarea în cuptor. În general, orice înlo-

cuire de tehnologii să fie fundamentată prin calculul concret al reducerii consumurilor energetice de orice fel — tehnologice, pentru încălzit, iluminat etc.

● În domeniul **ECHIPAMENTULUI TEHNOLOGIC**. Sub raport energetic sînt de preferat: ciocanelor cu aer comprimat — maxipresele electrice; cup-toarele de încălzire cu rezistență sau gaz — cele cu curenți de înaltă frecvență; mașinilor monooperații — agregatele complexe; transportoarelor cu mers continuu — cele pas cu pas, cu comandă de pornire-oprire; exhaustoarelor din industria lemnului — benzile transportoare; acționărilor hidropneumatice (care presupun o transformare suplimentară de energie) — cele electrice. În depozitele și platformele forestiere să fie înlocuite ferăstrăile cu motor cu benzină prin ferăstrăi electrice sau pneumatice, spărgătoarele mecanice cu spărgătoare hidraulice, iar la transportul pe distanțe scurte și în condiții medii, tractoarele U 650 — cu tractoare U 445. Să se automatizeze decuplarea mașinilor-unelte și agregatelor la mersul în gol sau cu sarcină — prea mică față de randamentul lor, cuplarea și decuplarea convertizoarelor și transformatoarelor de sudură (pentru a fi conectate la rețea numai în sarcină). La echipamentul de comandă al mașinilor și utilajelor să se extindă tranzistorizarea și utilizarea circuitelor integrate. În ce privește manipularea, transportul, depozitarea, propunerile s-au referit la: renunțarea la utilizarea autocamioanelor și tractoarelor pentru transporturi interne ce pot fi efectuate cu electrocare; realizarea de echipamente pentru electrocare și electrostivuitoare, care să permită specializarea acestora pe categorii de sarcini utile din procesele tehnologice; dotarea rampelor de descărcare și a depozitelor cu macarale-portal, în locul altor dispozitive de ridicat și transportat pe distanțe scurte; conce-

perea instalațiilor de transport intern în așa fel, încît pe tot fluxul tehnologic să existe cît mai puține ridicări; exploatarea particularităților de relief ale amplasamentului, proiectîndu-se fluxurile în sensul de la cotele mai ridicate, spre cele mai coborîte; realizarea de mașini de ridicat și transportat cu contragreutate utilă, care să folosească forța gravitațională; utilizarea de planuri înclinate, portabile și reglabile pentru ridicări și coboriri de materiale etc.; accelerarea dotării cu echipamente cu pernă de aer pentru deplasarea maselor mari, asistarea instalațiilor de ridicat de către baloane cu gaze ușoare, care să preia o parte din sarcină.

● În domeniul **CONDUCERII ȘI ORGANIZĂRII**. Ca măsuri generale au fost propuse: desfășurarea, de către consiliile oamenilor muncii și cadrele de conducere la toate nivelele, a unei acțiuni susținute și permanente de convingere și argumentare a necesității economisirii energiei și combustibilului, antrenînd personalul muncitor la găsirea de soluții, asigurînd popularizarea și generalizarea lor; inventarierea consumatorilor de energie și combustibil din fiecare secție, compartiment, analiza oportunității lor și reducerea lor la strictul necesar; defalcarea cotelor de consum pe secții și ateliere, urmărirea lor prin fișe-limită, aplicarea de penalizări pentru depășire; asigurarea condițiilor pentru realizarea sarcinilor de producție în programul normal de lucru; reducerea ponderii schimbului II (în timpul virsului de consum de energie) și distribuirea sarcinilor acestuia în schimburile I și III; decalarea pauzelor de masă — pentru a nivela consumul de energie și a reduce numărul de porniri simultane ale mașinilor-unelte și utilajelor — și plasarea acestor pauze în timpul virfurilor de consum. În ce privește organizarea fluxurilor tehnologice: reducerea lungimii lor, prin soluții determinate științific, cu ajutorul cercetării operaționale:

accelerarea circulației reperelor la forjă, pentru evitarea încălzirilor repetate. Optimizarea loturilor de fabricație să aibă în vedere și minimizarea consumului total de energie și combustibil pentru producerea unui reper. Pierderile de energie prin transportul ei pot fi diminuate prin stabilirea unor trasee minime ale cablurilor și conductelor, amplasarea instalațiilor portabile în imediată apropiere a surselor de energie, producerea aerului comprimat în stații mici, locale. Organizarea transportului intern să aibă în vedere extinderea containerizării și paletizării, amplasarea locurilor de parcare a mijloacelor de transport cît mai aproape de fluxurile de circulație tehnologică, buna întreținere a căilor de acces; să se asigure depanarea, reviziile și reparațiile curente ale mașinilor, utilajelor și altor echipamente la locul lor de funcționare, evitîndu-se deplasarea lor. Să se creeze stocuri-tampon de materiale (masă lemnoasă, nisipuri de turnătorie, agregate pentru betoane ș.a.) al căror transport și pregătire pentru utilizare pe timp friguros implică un consum suplimentar de energie și combustibil.

● În domeniul **RECUPERĂRII DE ENERGIE ȘI COMBUSTIBIL**. Cuplarea instalațiilor de ventilație a spațiilor supraîncălzite de către procesele tehnologice, cu instalații de încălzire a celorlalte spații; folosirea circuitelor de răcire ale diferitelor instalații (cupatoare, motoare de mare putere etc.) drept recuperatoare de căldură pentru prepararea de agenți termici secundari sau pentru încălziri locale cu aer cald ale spațiilor de producție; utilizarea deseurilor tehnologice — inflamabile și nerecuperabile (eventual brichetizate) — în procesele de ardere în centrala termică a unității; captarea tuturilor gazelor rezultate din procesele tehnologice, care pot fi arse; colectarea și reconșionarea uleiurilor minerale folosite în întreprindere; amplasarea birourilor administrative în incinta halelor de producție.

SINTETIC, ponderea pe domenii și aplicabilitatea căilor propuse sînt evidențiate în tabelul de mai jos:

Domeniul	Nr. idei	% din total idei	% din idei aplicate de unitate
Producere a energiei	13	9,03	4,17
Proiectare	10	6,94	6,94
Tehnologii	14	9,72	9,03
Echipamente	23	15,97	15,28
Conducere și organizare	36	25,00	25,00
Recuperări de energie	14	9,72	9,03
Măsuri generale	34	23,62	10,42
Total :	144	100,00	79,87

Merită subliniată ponderea mare a căilor de economisire a energiei și combustibilului, care se bazează pe **măsuri din domeniul conducerii și organizării (25%)** — toate fiind aplicabile de către cei care le-au propus. Conținutul lor orientează activitatea de conducere către o abordare mult mai riguroasă a proceselor de producție, fundamentată pe metodele și tehnicile științifice de organizare, inclusiv pe aplicarea cercetării operaționale cu ajutorul echipamentelor electronice de calcul.

Dacă domeniul producerii energiei este mai îndepărtat de preocupările subiecților, ceea ce justifică ponderea relativ mică a ideilor respective, nu același lucru se poate spune des-

pre proiectarea produselor și tehnologiilor, care este slab reprezentată, subiecții căutînd mai ales soluții de intervenție în sensul ameliorării situației existente și mai puțin soluții cu „bătăie lungă“, care să promoveze noul, originalul. Sarcinile de reorientare a structurii producției impun **perfecționări de substanță încă din faza de proiectare, modernizări curajoase ale tehnologiilor de fabricație**, bazate pe soluții cu totul noi, originale, care să concentreze de pe acum eforturile de gîndire și creație în direcția reducerii consumurilor energetice. Se impune, deci, o deplasare a accentului, de la măsuri de atenuare a risipei, către măsuri de prevenire a apariției acestora.

De bună seamă, scopul investigației nu a fost în primul rînd acela de exercițiu al metodelor de creativitate, și nici măcar de a face un inventar de posibilități cu caracter documentar, ci de a stimula acțiunea concretă. Emițînd ideile exemplificate mai sus, fiind deci convinse de utilitatea și fezabilitatea acestora, cadrele de conducere participante la cursurile noastre au datoriat de a le și aplica, de a transmite altor întreprinderi experiența acumulată, de a crea în propria unitate climatul căutărilor pentru utilizarea cît mai eficientă a energiei și combustibililor.

**Cecilia BELEI
Mircea CALOTĂ**

Scoala interjudețeană de partid Brașov

Cerințe ale utilizării resurselor de forță de muncă în județul Arad (1)

MODIFICĂRILE CANTITATIVE ȘI CALITATIVE ce au loc în efectivul și structura populației din țara noastră pun în evidență orientarea pregnantă către utilizarea cu eficiență sporită a resurselor de muncă și obținerea pe această cale a unui venit național în continuă creștere. Trebuie remarcat însă că sarcina asigurării forței de muncă în următorii ani nu va fi ușoară. Ca urmare a industrializării intense a tuturor județelor țării, în toate acestea apare ca sarcină de prim ordin **valorificarea cât mai judicioasă a potențialului uman existent, atragerea lui în activități productive de o eficiență cât mai înaltă.** În ce privește județul Arad, pentru nevoile obiectivelor industriale care au intrat sau vor intra în funcțiune în actualul cincinal și în cincinalul 1981—1985 s-au elaborat în cadrul studiilor tehnico-economice, grafice de asigurare cu forță de muncă, care, realist fundamentate, cuprind structuri raționale pe categorii profesionale și nivel de calificare.

Având în vedere noile capacități de producție ce se vor construi, precum și înlocuirile naturale de forță de muncă, în perioada 1976—1980 trebuie asigurat un număr de 46 258 muncitori calificați, 2 588 cadre cu studii medii de specialitate și 1 126 cadre cu studii superioare. În cincinalul 1981—1985, necesarul de forță de muncă a fost dimensionat astfel: 31 500 muncitori calificați, 1 730 cadre cu studii medii de specialitate și 850 cadre cu studii superioare; scăderea necesarului de forță de muncă în perioada 1981—1985 față de cei cinci ani anteriori apare firească, deoarece, pe măsura modernizării proceselor de producție se înregistrează o creștere însemnată a productivității. Ținând seama că în prezent, în fiecare localitate, sînt cunoscut sarcinile ce decurg din planul național unic de dezvoltare economică și socială, pentru fiecare localitate și unitate economică s-au concretizat măsurile menite să asigure realizarea programelor de pregătire și completare a forței de muncă. Înfăptuirea lor va aduce o contribuție însemnată la îndeplinirea obiectivelor înscrise în plan; deopotrivă ea va determina și însemnate mutații calitative în gradul și structura de ocupare a populației, în structura socială și chiar în modul și concepția de viață a acesteia. Pe ce bază urmează să se asigure acest necesar, în ce constau mutațiile amintite și efectele lor, iată întrebări la care am căutat să răspundem în studiul de față.

SĂ PORNICIM de la câteva coordonate demografice ale județului Arad. Din analiza datelor rezultate din centralizarea balanței forței de muncă pe localități reiese că populația totală pe grupe de vîrstă și sexe se prevede să ajungă în anul 1980 la 524 527 locuitori din care 269 829 femei, iar în anul 1985 la cea 540 mii locuitori din care 277 325 femei. Privind această evoluție pe grupe de vîrstă se observă că, pe seama creșterii natalității, populația sub 16 ani va crește în intervalul 1977—1985 cu peste 3 800 persoane, grupă de vîrstă care, alături de soldul migrator, va avea o contribuție esențială la creșterea cu 3 la sută a populației județului în anul 1985 față de 1980.

În aceste condiții, resursele de muncă pe perioada 1976—1980 și pînă la sfîrșitul anului 1985, care de la 296 226 în 1976 vor crește la 300 838 persoane în 1980 și la 309 208 persoane în 1985, sînt determinate de **sporirea într-un ritm superior a populației ocupate.** Referindu-ne la gradul de ocupare a resurselor de muncă, acesta a fost în anul 1976 de 85 la sută, urmînd să ajungă în anul 1980 la 85,8 la sută, iar în anul 1985 la 86,3 la sută; aceasta denotă o mai rațională utilizare a resurselor de muncă la nivelul județului Arad. Pe această bază, populația ocupată va cunoaște o creștere de la 252,4 mii persoane în 1976 la 266,8 mii în 1985 (o creștere de circa 6 la sută) asigurîndu-se — evident în condițiile unor modificări structurale

intensive la care ne vom referi ulterior — necesarul de personal pentru noile obiective ce se vor construi în acești ani, cît și pentru extinderile și dezvoltările ce vor avea loc. Menționăm totodată, că populația neocupată în vîrstă de muncă reprezintă 14,8 la sută din totalul resurselor de muncă ale anului 1976, urmînd să scadă la 13,7 la sută în 1985, diminuare ce se va realiza pe seama atragerii în activități utile a persoanelor neocupate în vîrstă de muncă. În previzionarea acestor nivele s-a avut în vedere, deopotrivă, numărul de elevi și studenți în județ.

Pentru cunoașterea mai profundă a potențialului real al forței de muncă ce poate fi atras în sfera productivă, la nivelul județului s-a întocmit balanța forței de muncă pe **centre economice** — care corespund cu actualele orașe precum și cu comunele care în perioada următoare și cea de perspectivă vor deveni centre urbane — ca de exemplu centrul economic Arad, Chișineu Criș, Curtici, Ineu, Hălmașiu, Lipova, Pecica, Săvișin, Sîntana etc. În componența acestora sînt incluse comunele care vor putea influența într-o formă sau alta, constituirea surselor de forță de muncă ce pot fi atrase în sfera productivă. Prin construirea de noi obiective economice în municipiul Arad, în orașele existente și în comunele ce vor deveni centre urbane, practic pe întregul teritoriu al județului, precum și prin extinderile de la diferitele unități, se vor crea posibilități, ca, în mod treptat, să fie cuprinse în activități utile toate persoanele apte de muncă, bărbați și îndeosebi femei.

O mare parte din populația neocupată este constituită din **femei.** Pentru ocuparea în activități a acestora și în general a resurselor de populație neocupată, o pondere ridicată din fondurile de investiții ale județului Arad revine dezvoltării localităților acestuia. Pe această bază se vor dezvolta sau vor lua ființă activități în industrie, prestări de servicii, construcții etc., amplasînd în acest scop obiective de investiții prin care să se poată asigura și o **valorificare superioară a resurselor materiale existente în fiecare zonă.** În această direcție de o importanță deosebită considerăm a) materializarea programelor privind dezvoltarea și modernizarea actualelor comune care urmează să devină centre urbane — Gurahonț, Pecica și Sîntana, în prima etapă, și Hălmașiu, Săvișin și Vinga în a II-a etapă; b) evidențierea unor noi posibilități de atragere în circuitul economic a tuturor rezervelor de dezvoltare de care dispun asemenea unități.

De exemplu, în comuna Gurahonț, fondurile de investiții alocate comunei se vor materializa în dezvoltări și modernizări ale obiectivelor existente (secție de conserve, sector al Întreprinderii viel și vinului și sector al Întreprinderii forestiere de exploatare și transport), precum și în noi obiective (reîmpăduriri și împăduriri integrale în fondul forestier modernizarea și dezvoltarea pepinierelor silvice, amenajări vinătorești și piscicole, drum forestier, alimentare cu apă potabilă a stației C.F.R. și extinderea rețelei de apă potabilă în localitate, îmbunătățiri funciare și desecări, o magazie de cereale, un magazin universal, un cămin cultural etc.). Propunem de asemenea amplasarea în această comună a unor obiective industriale care revin județului și anume o întreprindere de foraj și exploatare a substanțelor minerale fluide, o unitate de prelucrat mase plastice, o secție de conserve de fructe și o secție de prelucrat plante medicinale. În comuna Pecica considerăm necesară amplasarea unei întreprinderi de utilaje pentru transport și ridicat, a unei fabrici de nasturi și bijuterii, a unui complex de legume-fructe și a unei secții de pufuleți de porumb. Menționăm că amplasarea acestor obiective este facilitată de existența unui mic nucleu de muncitori calificați în aceste direcții, care în prezent navetează la Arad. Orientări similare trebuie avute în vedere pentru comunele Sîntana,

Hălماغiu — care urmează să fie declarată localitate turistică, statut ce impune construirea unor spații de cazare ca și amenajarea unei rețele comerciale adecvate —, Săvișin, Vinga, etc.

Direcțiile de asigurare și valorificare superioară a resurselor de muncă existente în județul Arad, nu se limitează numai la această orientare a investițiilor, determinând limitarea migrației populației atât inter cât și intra județene, cu toate efectele pozitive ce decurg de aici. Se are de asemenea în vedere orientarea investițiilor actuale și viitoare spre orașele județului, ca și spre alte localități, unde există deja conturată o activitate industrială, unde s-a format deja un nucleu de cadre necesar procesului de dezvoltare, unde există deja o tradiție în acest sens și un început în ce privește dotarea edilitar-gospodărească. Ne referim de exemplu la orașele Chișineu-Criș, Ineu, Pincota, Lipova, Nădlac, Sebiș și Curtici — orașe în care au luat ființă, în special în cincinalul actual, secții ale unor întreprinderi precum și în care au fost reutilizate și modernizate secții și unități la nivelul cerințelor producției industriale moderne. În asemenea localități, potrivit studiilor și analizelor întreprinse, vor fi amplasate în cincinalul 1981—1985 noi obiective de investiții care vor fi profilate, în special, spre activități de cooperare cu întreprinderile din municipiul Arad, precum și spre crearea unor obiective care permit atragerea forței de muncă feminine din fiecare zonă*).

DIRECȚIE PRINCIPALĂ de acțiune prin care se asigură în acest cincinal și în perioadele următoare valorificarea superioară a forței de muncă existente la nivelul județului este **creșterea însemnată a productivității muncii și obținerea pe această cale a unei importante economii relative de personal.** Însemnătatea acestei căi de asigurare a resurselor de muncă este potențată atât de caracterul relativ limitat al sporului natural de populație și al creșterii de populație ocupată cât și de înfăptuirea deja a unor importante mutații în structura populației ocupate a județului, în favoarea populației ocupate în industrie. Comparativ cu anul 1975 productivitatea muncii în industria republicană va crește în anul 1980 cu 78 la sută, în special pe seama extinderii mecanizării și automatizării producției, perfecționării tehnologiilor de fabricație, ridicării gradului de calificare profesională, organizării pe baze științifice a producției și a muncii; în aceste condiții se estimează posibilitatea redistribuirii unui însemnat număr de personal, acoperindu-se nevoi imperioase ale procesului de dezvoltare din județ.

În contextul acestor preocupări menționăm acțiunile de modernizare și dezvoltare a producției începute într-o serie de întreprinderi, mai ales cele de la Întreprinderea de vagoane și Întreprinderea de strunguri, unități în care, prin măsurile de mare valoare practică, se asigură în acest cincinal o dublare a productivității muncii. De altfel, așa cum rezultă din cifrele de plan pe cincinal, creșterea productivității muncii va asigura peste 80 la sută din sporul producției industriale, economisindu-se astfel un însemnat număr de brațe de muncă ce vor fi folosite mai ales la unele obiective care vor fi date în această perioadă în folosință.

Introducerea proceselor și procedeele tehnologice moderne, îmbunătățirea fluxurilor de fabricație, diversificarea producției, așezarea ei pe baze științifice etc., sînt alte căi prin care se preconizează în acest cincinal și în perspectivă folosirea mai bună a resurselor de forță de muncă de care dispune județul Arad. Astfel, numai în cursul anului 1978, pe baza măsurilor luate de organele și organizațiile de partid, de consiliile oamenilor muncii din unitățile economice, se prevede introducerea în fabricație a aproape 100 de tehnologii moderne, de mare eficiență economică, iar numărul produselor noi și reproiectate care vor îmbogăți în acest an nomenclatorul de fabricație al întreprinderilor se ridică la peste 1.200, înregistrându-se astfel, îmbunătățirea structurii de fabricație, cu consecințe directe asupra eficienței utilizării forței de muncă.

De asemenea, potrivit planurilor de măsuri elaborate în unități, în anul 1979 se vor aplica în practică peste 190 studii și proiecte de organizare științifică a producției și a muncii, cu o eficiență totală de peste 250 milioane lei, concretizate

* Prințre obiectivele care le propunem în acest sens menționăm: la Curtici — două secții de subsanșamble pentru vagoane și o fabrică de conserve pentru legume; la Ineu — o întreprindere de fitinguri și saboți, o întreprindere de jenți pentru tractoare și autocamioane, o secție de îmbuteliat ape minerale, o fabrică de PAL, etc.; la Chișineu-Criș — o întreprindere de utilaje pentru tehnica frigului, o secție de țesătorie, o fabrică de confecții, o fabrică de conserve și o fabrică de nutrețuri combinate; la Lipova — o fabrică de mobilă corp și un atelier de întreținere și reparare a utilajelor pentru exploatarea forestieră; la Nădlac — o instalație de furtural, o fabrică de produse cosmetice, o fabrică de mobilă corp, o fabrică de țesături de cîneapă, o secție de marochinărie, o întreprindere de accesorii pentru industria ușoară; la Sebiș — o secție de cuple automate pentru vagoane, o întreprindere de utilaj tehnic pentru industria metalurgică, o fabrică de mobilă corp, o fabrică de piele sintetică, o fabrică de brînzetură; la Pincota — noi capacități de producție la fabrica de scaune, o fabrică de panglici, o fabrică de tăbăci și înobilat, un centru de vinificație etc.

în creșterea producției și productivității muncii, reducerea cheltuielilor de producție, folosirea mai bună a capacităților și suprafețelor productive și, mai ales, folosirea mai rațională a forței de muncă. Un loc aparte în cadrul acestor preocupări îl ocupă **extinderea gradului de polideservire a mașinilor și utilajelor**, acțiune care, așa cum se știe, are însemnate efecte pozitive asupra nivelului de utilizare a forței de muncă, atât în fiecare întreprindere, cât și pe ansamblul județului. Analizînd posibilitățile existente în această direcție la fiecare loc de muncă, organul județean de partid a luat măsuri pentru creșterea în acest an a indicelui de deservire, în special la unitățile constructoare de mașini și cele ale industriei ușoare. Rezultatul acestor măsuri constă în obținerea de economii de personal deopotrivă cu utilizarea mai bună a capacităților.

În paralel cu preocupările pentru reducerea, pentru eliminarea fenomenului de fluctuație a forței de muncă, în centrul atenției Comitetului județean de partid, a organelor și organizațiilor de partid și a consiliilor oamenilor muncii din întreprinderi vor sta în continuare acțiunile și inițiativele menite să conducă la utilizarea mai bună a timpului de lucru în cadrul programului de muncă, la reducerea volumului de timp pierdut ca urmare a actelor de indisciplină, a întreruperilor în procesele de producție, a diverselor învoiri, concedii fără plată, etc. Referitor la utilizarea mai bună a forței de muncă și a timpului de lucru în cadrul programului de muncă, de mare preț ne sînt sarcinile și indicațiile date în această direcție de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 16—17 mai a.c. „**Trebuie să se acționeze cu mai multă hotărîre pentru trecerea în producție a personalului auxiliar și neproductiv. De asemenea, toți specialiștii, indiferent în ce servicii sînt angajați, să lucreze cel puțin o jumătate din timpul de muncă nemijlocit în proiectare, în concepție sau în producție.**” — sublinia secretarul general al partidului. În ce privește județul Arad, pe baza măsurilor recent adoptate în acest scop se estimează reducerea ponderii personalului indirect productiv de la 21,7 la sută cît este în prezent la sub 18 la sută, redînd în felul acesta producției un însemnat număr de brațe de muncă.

Astfel, la întreprinderea de strunguri, prin amenajarea mai judicioasă a liniilor tehnologice, precum și prin adaptarea unor mașini și utilaje în vederea extinderii lucrului la mai multe mașini, s-a reușit în acest an, ca indicele de polideservire să ajungă la 1,6 mașini/om, iar la Întreprinderea textilă și „Tricoul Roșu”, zona de deservire a unui muncitor cuprinde în sectoarele de bază ale producției 7—8 utilaje la fiecare muncitor direct productiv.

Din analiza efectuată a rezultat că fluctuația forței de muncă a avut consecințe deosebit de negative asupra asigurării necesarului de forță de muncă și utilizării eficiente a resurselor de muncă. Pentru eliminarea acestui fenomen cu nenumărate implicații și de ordin social, se acționează, în special, pentru perfecționarea sistemului de planificare a necesarului de forță de muncă, pe perioade mai îndelungate, extinderea policalificării acolo unde este cazul, îmbunătățirea condițiilor sociale în întreprinderi, îmbunătățirea climatului social-psihologic în rîndul colectivului de oameni ai muncii, intensificarea muncii politico-educative la fiecare loc de producție, etc. Intrucît ponderea cea mai mare în cadrul fluctuației forței de muncă o reprezintă în toate unitățile tinerii, mai precis cei recent veniți în producție, un loc central în contextul preocupărilor organului județean de partid, a organizațiilor de masă și obștești din județ îl ocupă în prezent și în viitor activizarea inițiativelor reușite sub genericul „Prietenii tînarului încadrat”, inițiative ale căror obiective urmăresc în special: integrarea rapidă a tînarului în muncă și în viața colectivului; sprijinirea lor permanentă în rezolvarea unor probleme de muncă și viață, cum ar fi calificarea prin cursurile de scurtă durată, asigurarea cazării și a mesei etc.; cultivarea dragostei de muncă și de întreprindere respectivă; participarea mai activă a tînarilor în realizarea sarcinilor de producție, ș.a.

În paralel, vor fi continuate acțiunile care au ca scop reducerea volumului de timp neutilizat din fondul total de timp. Deși indicele de utilizare a fondului de timp maxim disponibil a crescut an de an la nivelul județului, ajungînd în prezent 93,6 la sută din fondul total de timp, timpul neutilizat continuă să înregistreze valori mari (2.259 mii ore om la nivelul trimestrului I 1979). Se evidențiază, deci, ca imperios necesare în continuare, eforturi sporite din partea tuturor factorilor de răspundere la nivel județean pentru aprovizionarea ritmică a producției cu materii prime și materiale, acordarea unei asistențe medicale adecvate în vederea reducerii concediilor de boală, întărirea disciplinei de lucru prin intensificarea acțiunilor politico-educative la fiecare loc de muncă.

Maria LAIU
Arad

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

NOUTATEA conținutului de idei, trăsăturile tezelor dezvoltării independente a țărilor rămase în urmă constituie rezultatul frământărilor și străduințelor economiștilor din aceste țări de a-și elabora o teorie proprie a dezvoltării de pe pozițiile realităților interne și internaționale specifice, și ale servirii intereselor țărilor lor — foste colonii sau teritorii dependente. Miezul acestor concepții din lumea a treia — ceea ce, după părerea noastră, conturează și locul lor însemnat în teoria economică contemporană — este **abordarea problemelor dezvoltării prin sine**. Adică încercarea de a se examina responsabilitatea proprie a țărilor în curs de dezvoltare, respectiv de a se stabili amploarea, dimensiunile a ceea ce încumbă și este posibil să se realizeze de către aceste țări pentru a ajunge la un stadiu de dezvoltare care să întruchieze libertatea de a judeca și acționa independent.

„**Concepția creșterii plecând din interior a țărilor lumii a treia**”¹⁾, dezvoltată într-o serie de studii ale economistului indian S.S. Mehta, este o expresie a acestui mod de tratare a dezvoltării țărilor rămase în urmă. Dezbaterile referitoare la creșterea economică a acestor țări trebuie să pornească, după opinia autorului amintit, de la examinarea realităților din ultimii ani : pe de o parte „agravarea problemei insuficienței dinamicii țărilor în curs de dezvoltare” și ca urmare adâncirea decalajelor economice dintre țările dezvoltate și cele slab dezvoltate și acutizarea unor probleme de viață — cel puțin

Confruntări și tendințe în gândirea privind dezvoltarea (III)

pentru două miliarde de oameni ; iar pe de altă parte, rezultatele sub așteptări ale primelor două decenii O.N.U. pentru dezvoltare, caracterul, tot mai nefavorabil, al ambianței financiare internaționale și „eroziunea substanțială a voinței politice de ajutorare a țărilor cel mai puțin dezvoltate”. „Va trebui, în consecință, ca țările în curs de dezvoltare să învețe să nu conțeze decât pe propriile lor eforturi”²⁾ — conchide S.S. Mehta din analiza acestor realități. Această situație ridică în viziunea sa necesitatea ca teoriile creșterii să includă studierea „problemelor ce devin inevitabile când întreaga responsabilitate a dezvoltării trebuie să fie asumată de către ele însele, de țările în curs de dezvoltare”³⁾.

Autorul a dus raționamentul pînă aici cu scopul îmbogățirii teoriilor creșterii economice cu noi ipoteze de lucru veridice, utile, **fără a exclude însă rolul relațiilor economice externe ca factor de dezvoltare**. De altfel, într-un recent studiu, S.S. Mehta⁴⁾ introduce cooperarea regională ca element în strategia creșterii economice ; totodată,

el subliniază că rolul acestora nu constă în „a înlocui masiva contribuție indigenă cerută pentru realizarea creșterii”.

În acest fel autorul ajunge la formularea tezelor creșterii pornind din interiorul însuși al țărilor în curs de dezvoltare⁵⁾, demonstrând teoretic și practic necesitatea și posibilitatea dezvoltării țărilor rămase în urmă prin forțele lor proprii. Numai „în acest context al efortului autohton, scrie autorul, merită să fie examinate anumite modele de dezvoltare economică”.

Concret, economistul menționat este de părere că „peste 90% din contribuția pentru creștere trebuie să provină din înseși țările în curs de dezvoltare” — **acumularea internă** fiind dovada propriilor eforturi pentru dezvoltare. În perspectiva dezvoltării, subliniază S.S. Mehta, indiferent de abordarea adoptată pentru eliminarea subdezvoltării „obiectivul este o creștere accelerată prin intermediul unei formări rapide de capital”. De aceea, pledind cu justețe pentru cunoașterea situațiilor specifice din țările rămase în urmă, pentru a se găsi explicații reale asupra cauzelor întâzierii lor economice și respingînd valabilitatea unor soluții universale, economistul indian vede în rezolvarea problemelor acumulării interne cheia posibilităților de înfăptuire a creșterii economice în aceste țări. „Pe plan istoric, insistă autorul, acumularea de capitaluri a fost crucială pentru creșterea economică...” ; și „nici o țară în istoria mondială nu a reușit pînă astăzi să obțină o creștere economică scurt-circuitînd procesul de constituire rapidă a capitalului care, la rîndul său, s-a bazat pe rate

FIȘE

Emilian Dobrescu

the optimum of the socialist economy

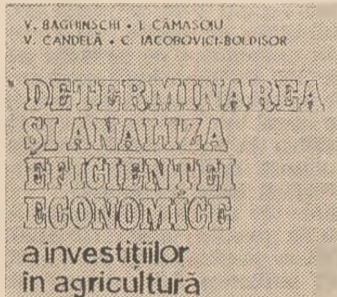
● A apărut volumul „The optimum of the socialist economy” de Emilian Dobrescu, lucrare tipărită în limba engleză în Editura Academiei R.S.R. — o ediție revăzută și adăugită a cărții „Optimum economiei socialiste” scrisă de același economist român, apărută la sfîrșitul anului 1976 în Editura Politică și primită cu un deosebit interes de publicul de specialitate. În volum se investighează și se definesc, într-o manieră proprie, categoriile și raporturile economiei socialiste mai puțin adîncite pînă în prezent : categoria generală a optimumului economiei socialiste ; contradicțiile între optimumul macroeconomic și cel microecono-

mic ; factorii producției și progresul calitativ al acesteia ; categoria de echilibru dinamic ; unele probleme privind evoluția ciclică a economiei socialiste și gradul de utilizare a forței de muncă etc. Sînt tratate, de asemenea, probleme ale conducerii economice, ale sistemului național de planificare, ale remunerării muncii, prețurilor și circulației monetare. Se aduc, astfel, însemnate contribuții la analiza și soluționarea unor probleme economico-sociale care se manifestă cu acuitate în actuala etapă de construcție a socialismului în România, cit și pentru perspectivă, relevîndu-se totodată deschideri noi în analiza unor aspecte însemnate de economie politică a socialismului.

Raportarea de către autor a propriilor opinii față de considerentele respective ale unor economiști din țară și din afară accentuează nota de originalitate a volumului. Este, de asemenea, remarcabilă fundamentarea matematică a soluțiilor preconizate, prin utilizarea unor modele adecvate și în termenii programării optime, ceea ce se poate aprecia ca o contribuție la dezvoltarea cercetărilor de economie matematică.

Lucrare unitară și valoroasă de economie politică a socialismului,

cartea prezintă utilități multiple atât pentru teoreticienii cit și pentru practicienii economiști. Tratarea competentă a problemelor și a metodelor sugerate pentru rezolvarea lor constituie un însemnat argument în acest sens. Un altul decurge din conturarea drumului pentru noi cercetări pe baza elementelor oferite de volum etc.

● Lucrarea Determinarea și analiza eficienței economice a investițiilor în agricultură de V. Baghinschi, I. Cămășoiu, V. Candelă, C. Iacobovici-Boldișor (Ed. Ceres 1979, 190 p.), apărută într-o a doua ediție, analizează mecanismul creșterii economice într-un proces dinamic, nivelul prețurilor produselor agricole, baza de comparație și indicatorii principali de eficiență a producției și a investițiilor, precum și

modul de calcul al indicatorilor. Lucrarea a constituit, la apariția ediției I (1971), o noutate în literatura noastră economică, în-deosebi prin introducerea factorului timp în calculul eficienței investițiilor. Ediția actuală a lucrării este completată cu un capitol special, în care se exemplifică aplicarea actualizării în determinarea și analiza eficienței economice a investițiilor în agricultură. De asemenea, capitolul privind creșterea economică și eficiența investițiilor este întregit cu unele aspecte care se referă la influența amortizării asupra fenomenului creșterii economice.

Opinii asupra planificării pe termen lung

● G. Kovaci (R.P.U.) publică în culegerea Formirovaniia telei pri dolgosrocinom planirovani, apărută în Editura Academiei bulgare de științe (Sofia, 1979, 100 p.), studiul Problemi formirovaniia telei obščestvenno — ekonomiceskogom razvitiia pri dolgosrocinom planirovani (Problemele determinării obiectivelor dezvoltării economico-sociale în planificarea pe termen lung). Autorul arată că planificarea pe termen lung cere luarea în considerare a unui grad mai înalt de libertate a deciziilor. Aceasta ar putea avea drept consecință

parte înalte ale acumulării și investiției".¹⁾

Ca și alți economiști, S.S. Mehta apreciază „importanța vitală” a formării de capital pentru demarajul și dezvoltarea economică, în primul rând prin efectele certe ale acesteia asupra creșterii productivității și avuției naționale. Totodată, consideră că însăși rezolvarea problemelor elementare de viață, ale consumului, depind de acumularea de capital căci „dacă oamenii nu au investit o parte din randamentul lor anual nu vor putea să sporească consumul lor actual”.

Criticând explicațiile occidentale asupra cauzelor rămîinerii în urmă ca și teoriile în care predomină ideea imposibilității rezolvării prin forțe proprii a problemei acumulării, economistul indian susține că în țările rămase în urmă, există surse interne pentru finanțarea unei dezvoltări echilibrate, bătute pe industrializare, creștere și modernizare agricolă. O problemă esențială care se pune în acest cadru, acumularea privată voluntară fiind slabă, este **necesitatea consolidării rolului economic al statului** atât pentru mobilizarea resurselor existente prin măsuri fiscale – impozite pentru „cele mai bogate secțiuni ale societății”, taxe vamale ș.a. – cât și pentru sporirea volumului surselor certe în procesul de formare a capitalului. Respingînd metoda finanțării prin deficit, cu ajutorul inflației forțate, practică de unele țări în curs de dezvoltare – căci în ultimă instanță aceasta perturbă funcționarea economiei și amenință stabilitatea socială – S.S. Mehta vede posibilă realizarea și majorarea acumulării interne prin valorificarea „unor

surse latente” – cum ar fi șomajul deghizat din agricultură și subocupația, în general deci, prin folosirea mai eficientă a potențialului uman.

Conform stadiului de dezvoltare al fiecărei țări, problema surselor de finanțare trebuie însă rezolvată **diferențiat**. După cum și însuși procesul creșterii economice trebuie abordat „în termeni de continuitate”, dar prin mai multe alternative pentru ca să reprezinte o îmbinare în proporții corecte a exigențelor creșterii accelerate cu nevoile sociale de bază (alimentație, locuințe, învățămînt etc.).

În sfîrșit, în prezentarea concepției sale asupra creșterii economice din interior a lumii a treia, autorul pune un accent deosebit pe **factorii social-instituționali ai dezvoltării**, considerați ca foarte importanți pentru „treccrea de la subdezvoltare la dezvoltare”. Printre problemele care se pun în legătură cu diversele „variabile sociale, politice, culturale”, autorul menționează necesitatea „transformării comportamentelor și instituțiilor”, sporirea eficienței și întărirea disciplinei sociale – elemente „indispensabile creșterii economice” a țărilor rămase în urmă.

Dar cel mai mult insistă S.S. Mehta asupra cerinței de repartizare echitabilă a rezultatelor modernizării economice și sociale. Astăzi, scrie el, o rată înaltă de creștere nu mai poate fi „etalonul reușitei”, experiența dovedind perimarea supoziției că „odată cu accelerarea creșterii, binefacerile dezvoltării se vor abate automat asupra maselor populare”. De aceea,

paralel cu o rată înaltă a creșterii, „**distribuția echitabilă a beneficiilor dezvoltării devine un obiectiv direct al politicii**”. În condițiile economiilor rămase în urmă, opineză el, aceste obiective nu pot fi realizate decît prin intervenția fermă a statului, pe baza unei planificări judicioase fundamentate. Mai ales că trebuie să admitem că ansamblul țărilor lumii a treia traversează o „criză de execuție” în sensul insuficienței sau cronice implementării a strategiilor de dezvoltare stabilite.

Concluzia justă ce se degajă din toate aceste teze asupra dezvoltării este că pentru eliminarea subdezvoltării și a decalajelor economice este necesară și posibilă creșterea economică prin forțe proprii a țărilor rămase în urmă. Această „creștere din interiorul lor însuși” presupune inevitabil mobilizarea resurselor interne și aplicarea, adecvată dar fermă, a unei strategii cu valențe nu numai economice dar și social-politice.

dr. Sorica SAVA

¹⁾ S. S. Mehta „La croissance à partir de l'interieur pour les pays du Tiers Monde”, *Developpement et progres socio-économique*, Numéro 4, Octobre-Décembre 1978, Le Caire RAE, pp. 20–34.

²⁾ S. S. Mehta op. cit. în loc. cit. p. 30.

³⁾ Ibidem.

⁴⁾ „Developpement par la Cooperation-Option pour les pays en développement”.

⁵⁾ S. S. Mehta op. cit. în loc. cit. p. 23.

⁶⁾ Idem p. 26.

aparitia unor decizii nefundamentate, pentru care nu s-au avut obșine, în perioada elaborării lor, informațiile necesare. Creșterea elementului de nedeterminare ar impune o abordare probabilistă a acestei probleme, abordare avînd un rol mai mare în prognoze, dar neputînd fi exclusă nici din planurile pe termen lung. După autor, această abordare nu micșorează valoarea științifică a planurilor. Elaborarea de alternative și variante contribuie la reducerea factorului de nedeterminare, întrucît facilitează dezvoltarea posibilităților viitorului. G. K. consideră că încă nu s-a rezolvat în mod științific problema valorilor de perspectivă și mai ales a obiectivelor socio-economice. Aceasta implică fie influențe cu caracter utopic, fie reprezentarea viitorului exclusiv prin prisma prezentului. Stabilirea unei ierarhii a obiectivelor economico-sociale în sensul succesiunii lor în timp ar urma să aibă la bază conceptele de eficiență – care îmbrățișează și aspectele sociale ale dezvoltării – și de rentabilitate.

Era substituibilității

● Este titlul unui studiu elaborat de H. E. Goeller și A. M. Weinberg, publicat în AMERI-

CAN ECONOMIC REVIEW și prezentat la recenta conferință Pugwash (Mexic, iulie 1979). Autorii delimitează trei faze distincte ale procesului de confruntare consum/resurse: I – în următorii 30–50 de ani, continuarea actualelor tendințe de utilizare a resurselor nereînnoibile; II – o perioadă mai lungă de tranziție, cînd se vor mai folosi încă carbonul redus și hidrogenul din natură (cărbune, petrol, gaze naturale), dar se va fi renunțat la metalele neferoase prin substituirea lor cu aluminiu, fier, magneziu și titan; III – epoca substituibilității, cînd întreaga cantitate de combustibili fosili va fi fost consumată și cînd societatea va folosi doar materiale virtuale nelimitate. Autorii demonstrează că în mod fizic, resursele nelimitate existente pe Terra le pot substitui pe cele epuizate. Problema crucială de care depinde viitorul societății umane este găsirea sursei de energie inepuizabilă, nepoluantă și la costuri accesibile, cu ajutorul căreia să se obțină materiile prime necesare, din resursele de calitate inferioară care există în cantități practic nelimitate, precum și pentru transformarea unor elemente fizico-chimice în altele, conform necesităților producției materiale. Materializarea acestei

posibilități virtuale depinde în mare măsură – arată autorii – de întreprinderea unui efort nemaiîntîlnit de prognoză și planificare. Cu alte cuvînte, trebuie găsite căile și mijloacele pentru atingerea epocii substituibilității, fără ca vreuna din crizele locale și tranzitorii să producă vreo deiere iremediabilă.

● O valoroasă contribuție la pregătirea actualei Conferințe a Națiunilor Unite pentru știință și tehnologie în slujba dezvoltării, care se desfășoară la Viena începînd din 20 august a.c., o aduc două volume de studii și comunicări purtînd titlul Science and Technology and the Future, apărute în Editura K. G. Saur (München, New York, London,

FIȘE

Paris, 1979, 1 440 p.). Studiile și comunicările au fost organizate de Federația mondială pentru studierea viitorului și Federația germană pentru dezvoltare internațională, ele constituind materialul unei Conferințe preliminare, care a avut loc anul acesta în Berlinul Occidental, cu tema „Știința și tehnologia și viitorul”. Cele două volume au apărut sub redacția lui Hans Buchholz și Wolfgang Gmelin.

Se are în vedere necesitatea imperioasă a sporirii capacității omenirii de a face față complexității crescînde a problematicii lumii contemporane. Într-o vreme cînd se mai produc tehnologii mari consumatoare de energie și cursa înarmărilor continuă să prezinte pericole iminente, autorii militează pentru realizarea unei comunități crescînde de idei și acțiuni orientate spre soluționarea problemelor globale ale omenirii, ținînd totodată seama de marea diversitate a căilor de dezvoltare ale fiecărei țări. Printre numeroasele studii ale celor două volume se află și cele ale unor autori din țara noastră.

MARXISMUL este în același timp știință, ideologie, politică. În elaborarea sa inițială, știința marxistă — ca unitate dialectică între metoda de cercetare și cunoștințele dobândite prin aplicarea ei — avea un caracter global, integrator — filozofia, sociologia, economia politică, socialismul științific și istoria se întretesau organic.

Dacă pînă la clasicii englezi teoria economică era conținută în filozofia generală, la Marx tocmai sistemul categoriilor economice formează trunchiul principal pe care se desfășoară întreaga știință socială. O asemenea viziune globală, integratoare, precum și unitatea strînsă dintre metodă și conținut i-a conferit marxismului o mare forță de penetrație.

Dar această particularitate conține în sine, în germene, un element al actualei sale „crize”: tocmai dezvoltarea marxismului, aplicarea metodei materialist-dialectice și istorice de cercetare la o arie tot mai vastă de condiții dintre cele mai diverse, face ca ansamblul de cunoștințe să se îmbogățească și să se înnoiască neconținut, iar fiecare din teoriile componente — în virtutea dezvoltării lor — să tindă spre o autonomizare; dar cum fiecare din ele are un „timp istoric” propriu și o arie de valabilitate specifică este firesc ca în anumite momente istorice concordanța dintre părți să trebuiască să fie restabilită la un nou nivel. Materialismul dialectic se schimbă mai lent, adevărurile lui sînt de regulă universale, în timp ce socialismul științific fiind direct interferat cu practica luptei politice nu poate să nu reflecte condițiile diferite ale acestei lupte de la țară la țară și de la o etapă istorică la alta.

Economia politică, comparativ cu filozofia, sociologia, știința politică este situată cel mai aproape de axul central al întregii dezvoltări sociale — economicul propriu-zis fiind în contact direct cu practica în domeniul hotărîtor al existenței sociale — producția materială. Teoria economică și politica economică s-au aflat din totdeauna într-o strînsă legătură, dar raportul dintre ele devine azi mai direct decât oricînd, deoarece economia este în măsură importantă „etatisată”, în toate societățile coexistente, factorul politic își pune din plin amprenta asupra cursului vieții economice, legile economice înseși sînt influențate puternic în manifestarea lor de politica economică — indiferent dacă aceasta le creează un cadru favorabil sau, dimpotrivă, le împiedică. De aceea, nicidecum în trecut denumirea de economie politică n-a fost mai deplin justificată ca acum, cînd elaboră-

rile teoretice sînt de la început menite să slujească practicii prin mijlocirea elementului politic, cînd orice partid și orice guvern trebuie să-și definească platforma economică. După cum pe bună dreptate constată Joan Robinson: „Ideologia dispariției ideologiilor s-a prăbușit. Teoria economică a redevenit economie politică”.

În acest context crește rolul teoriei economice în fundamentarea politicii economice și, totodată, studierea acesteia din urmă devine indispensabilă pentru a evidenția legile economice care guvernează producția, repartiția, schimbul etc. Vom distinge, de aceea, în

marea rezultatelor cercetărilor anterioare, și ca urmare în „descoperirea” unor lucruri de mult descoperite, ceea ce echivalează cu pierdere de timp și de forțe.

Cuprinderea științifică a problemelor este necesarmente condiționată nu numai de valorificarea propriilor cercetări, ci și de o amplă deschidere spre curentele democratice, revoluționare contemporane, care dau expresie cerințelor justificate de așezare pe baze echitabile a relațiilor economice pe plan intern și internațional, precum și de un larg și intens dialog cu toate curentele de gîndire, singura

rim ideologic, de mistificări și denaturări interesate, de neînțelegerea sau ignorarea unor particularități esențiale ale marxismului. Tocmai de aceea trebuie să ne delimităm de o serie de interpretări ale noțiunii de criză a teoriei marxiste. Printre acestea aș menționa — înainte de toate — încercările de apreciere a teoriei economice marxiste ca simplă ideologie bazată pe credință, ignorîndu-se marile plusuri pe care știința economică le datorează lui Marx: chiar dacă ar fi să ne rezumăm la latura tehnico-economică (deci fără să luăm în considerare teoria plusvalorii etc.) am putea enumera împreună cu Martin Bröfenbrenner, asemenea descoperiri pe care economiștii burghezi ignorîndu-le au fost nevoiți să le redescopere după aproape un secol: teoria ciclului, îmbinarea staticii cu abordarea dinamică, împărțirea economiei în sectoare „investiții” și „consumatorist” etc. După cum, de pildă, poate fi, de asemenea, amintită teoria imperialismului elaborată de Lenin sau teoria noii ordini economice internaționale fundamentată de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Decretarea teoriei economice marxiste ca inconsistentă și perimată, este un procedeu constant utilizat în literatura burgheză, cu toate că în ultimele decenii aceste aprecieri coexistă cu evaluări lucide, obiective și chiar cu încercări de „preluare” a unor din descoperirile sale.

Unii autori, referindu-se la denaturările ce s-au manifestat în dezvoltarea unor țări socialiste, inclusiv în planul gîndirii social-economice, ajung la concluzia că acestea ar fi fost conținute în germene în opera lui Lenin pentru că după aceea să fie pus în cauză inusușii marxismul și odată cu el orice interpretare raționalistă a vieții economice și a societății în general. Referindu-se la o serie de fapte reale, în special împrejurarea că de-a lungul unei întregi perioade de circa 3 decenii teoria economică a fost redusă, în bună măsură, la a justifica opțiuni deja făcute, că a avut loc o inversare a raporturilor fi-rești dintre teoria economică și politica economică — se ajunge uneori să se absolutizeze starea de stagnare, negîndu-se orice notă originală pentru întreaga această perioadă — în ciuda faptului că o stagnare absolută a gîndirii economice nu a fost nicicînd posibilă și că unele descoperiri din respectiva perioadă au căpătat o elocventă consacrare prin atribuirea premiului Nobel.

În sfîrșit, interpretarea după care am avea de-a face cu o

Tudorel POSTOLACHE

Opinii și evoluții în gîndirea economică contemporană DIALECTICA DEZVOLTĂRII ECONOMIEI POLITICE MARXISTE

știința economică marxistă două „compartimente”: sistemul categorial (inclusiv instrumentarul adecvat de investigație), cu vocație interversală, și politica economică inevitabil diferită în condiții diferite, cu toate că în bazele ei teoretice și ideologice este unitară.

Extinderea interpretării marxiste a vieții economice în tot mai multe țări și formularea, pe această bază, a unor programe economice specifice fie din partea unor partide de guvernămînt, fie a celor din o poziție, a accentuat disparitatea terminologică și de interpretare, dar totodată și nevoia de „reuniversalizare” a teoriei economice, de data aceasta însă nu prin impunerea canonică a unei singure poziții. De aici rezultă necesitatea valorificării atente a cuceririlor științifice economice din diverse țări, a desfășurării cât mai largi a dezbaterilor internaționale între economiști.

Pentru ca aceste dezbateri să aibă eficacitatea dorită, câteva erori frecvent întîlnite trebuie evitate: prima, și cea mai dăunătoare, este poziția care, în locul unei dezbateri de idei, se rezumă la etichetări, blamări etc., ceea ce nu numai că nu poate da nici un plus cunoașterii științifice propriuzise, dar, dimpotrivă, înveninează atmosfera, îngreunează schimbul de idei creator, fertil. A doua, ca revers, constă în ignorarea problemelor spinoase, cu adevărat noi, și „re-discutarea” formală a tezelor general acceptate și pe deplin elucidate. A treia eroare, instructivă de altă natură, constă în nesocotirea sau subesti-

cule de infirmare a ceea ce este perimat și de asimilarea organică a tot ce este avansat în știința economică și social-politică actuală.

În lumina celor de mai sus, să încercăm acum să răspundem la întrebarea dacă poate teoria economică marxistă să evite calea celorlalte științe care parcurg în dezvoltarea lor perioade de profunde restructurări și crize. În primul rînd, teoria economică marxistă nu se poate sustrage stărilor de subdezvoltare caracteristică gîndirii economice în prezent. În al doilea rînd, se poate vorbi de o criză a economiei politice decurgînd tocmai din dezvoltarea marxismului, confruntat cu o problematică nouă și în domeniul economic, din necesitatea ca prin aplicarea metodei materialist-dialectice și istorice de cercetare să definească teoretic această nouă problemă. În al treilea rînd, reelaborarea riguroasă a științei economice aflată în mod obiectiv la ordinea zilei nu se va putea realiza decît pe fundamentele teoriei economice marxiste — cu asimilarea organică a tot ce a dat nou știința și practica ultimelor decenii — dat fiind că teoria economică a apărut ca o știință despre economia capitalistă, reglată de mecanismul concurențial al pieței, în timp ce actualmente se impune fundamentarea teoretică a optimizării conștiente a economiei, la scară națională și internațională.

Problema crizei în economia politică marxistă, în sine complicată, este îngreunată de multiple împrejurări decurgînd din lupta de clasă pe tă-

criză a marxismului în sensul pierderii treptate a vocației lui universale și a apariției mai multor marxisme „zonale” nu este consistentă deoarece dacă aplicarea la condiții naționale și social-economice din cele mai diverse duce într-adevăr în mod inevitabil la apariția unor opțiuni politice, programe economice și interpretări teoretice diferite aceasta este în fapt o dovadă asupra capacității teoriei marxiste de aplicare specifică la condiții dintre cele mai diferite și constituie un izvor nesecat de înnoire a teoriei pe baza generalizării diverselor experiențe; am putea spune că tocmai această împrejurare conferă

marxismului un autentic caracter universal.

Delimitându-ne de asemenea interpretări, ca cele pe scurt evocate mai sus, nu putem să nu remarcăm și inconsistența pozițiilor care — în contradicție cu spiritul și chiar cu litera fondatorilor socialismului științific — denotă o teamă paralizantă de a nu se depăși cu o iotă cea fost odată spus de clasiți, privesc cu suspiciune orice încercare de elaborare nouă. Tovarășul Nicolae Ceaușescu, încă din primele sale discursuri publice din 1965 înfierează o asemenea poziție îngustă, care alimentează lenea și imobilismul intelectual, citatomania

jadă și ocolirea problemelor reale, seacă izvoarele împospătării continue a marxismului și dă apă la moară detractorilor doctrinei noastre. Milind pentru curajul cu care trebuie abordate noile probleme, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta :

„Dacă Marx, Engels și Lenin s-ar fi mulțumit doar să repete ceea ce se cunoștea în practică de atunci și n-ar fi căutat, pe baza experienței practice, a gândirii înaintate, să-și imagineze și să previzioneze societatea socialistă, ei n-ar fi făcut știință, n-ar fi devenit revoluționari, ar fi rămas economiști burghezi. Iată de ce și în domeniul științelor

sociale dacă vrem să fim într-adevăr revoluționari și să contribuim la dezvoltarea societății, trebuie să aducem o contribuție creatoare la dezvoltarea gândirii și practicii socialismului”.

Din „prima criză” a marxismului s-a născut interpretarea social-democrată dar totodată și opera lui Lenin, care a contribuit din plin la obținerea victoriilor istorice sub stindardul teoriei lui Karl Marx. Din actuala sa „criză” teoria economică marxistă va ieși reînnoită și împospătăată, mai bine adaptată abordării marilor probleme cu care este confruntată economia contemporană.

Valorificarea resurselor hidroenergetice

(Urmare din pag. 8)

ate a liniei urmate și pînă în prezent, de reducerea utilizării hidrocarburilor, de amplificarea valorificării cărbunilor și sistoriilor combustibile, a energiei hidrolice, de integrare într-un ritm rapid, după 1985, a energeticii nucleare și trecerea la folosirea tot mai accentuată a noi surse de energie neconvențională (solară, eoliană, geotermică, a valurilor etc.).

Pentru că utilizarea energiei hidro-electrice înseamnă în fond o economie de combustibil echivalentă cu 4,5 milioane tone combustibil convențional în anul 1980 și aproape 7 și 10 milioane tcc la nivelul anilor 1985 și respectiv 1990. Această economie reprezintă în special hidrocarburi care pot fi valorificate net superior în industria petrochimică pentru producerea unei largi varietăți de bunuri de valoare ridicată. Ca urmare, în cincinalul viitor. 1981—1985, se prevede să se pună în funcțiune o putere de 6 700—6 900 MW, din care 2 600—2 700 MW în hidrocentrale, deci aproximativ 38%.

Astfel va continua amenajarea Du-

nării, una din principalele surse de energie a țării, dindu-se în funcțiune hidrocentrala Porțile de Fier II — Gruia, care se realizează în comun cu R.S.F. Iugoslavia și cea de la Turnu-Măgurele — Nicopole care se construiește împreună cu R.P. Bulgaria, iar pe riurile interioare se prevede executarea a 2 000 MW în hidrocentrale. Pe linia valorificării maxime a potențialului hidroenergetic se va termina amenajarea riurilor Lotru, Sebeș, Rîul Mare-Retezat, va continua amenajarea Oltului și va începe valorificarea a numeroase alte bazine hidrografice.

Hidrocentralele vor fi astfel dimensionate încît să acopere în continuare partea variabilă a curbelor de sarcină, ceea ce este cu atît mai necesar cu cît centralele termoelectrice pe lignit și sisturi combustibile, precum și cele nucleoelectrice, au posibilități limitate de a-și varia sarcina pentru a putea răspunde cerințelor consumatorilor de energie electrică.

Prevederile Directivelor stabilesc sarcini mari pentru dezvoltarea hidroenergeticii. Astfel în cincinalul 1981—1985 trebuie să se pună în func-

țiune hidrocentrale cu o producție care echivalează cu mai mult de jumătate din tot ce s-a realizat în cei 30 de ani ai perioadei 1951—1980. Problemele ce trebuie rezolvate sînt cu atît mai complexe dacă se ține seama că hidrocentralele cele mai economice de pe riurile sau sectoarele de riu cu potențial concentrat, deci centralele de mare putere au fost realizate în general pînă în prezent. Potențialul care a mai rămas de amenajat va necesita construirea unui număr mai mare de hidrocentrale de putere mai mică. Valorificarea unui potențial hidroenergetic mai puțin concentrat necesită volume specifice de lucrări pe 1 kW sau 1 kWh produs (terasamente, betoane, echipamente etc.) mai mari, ceea ce se reflectă în investiții mai ridicate. De aici rezultă îndatorirea tuturor factorilor care concură la realizarea hidrocentralilor ca prin studii, cercetări și proiectare, prin tipizarea soluțiilor constructive și a echipamentelor, prin introducerea de noi tehnologii de execuție și materiale să intensifice efortul în vederea reducerii volumului de investiții, a consumului de materiale deficitare, de combustibil și energie, realizînd lucrări economice, sigure în exploatare, într-un termen cît mai scurt.

Raportul productivitate — compoziția fondurilor — beneficii

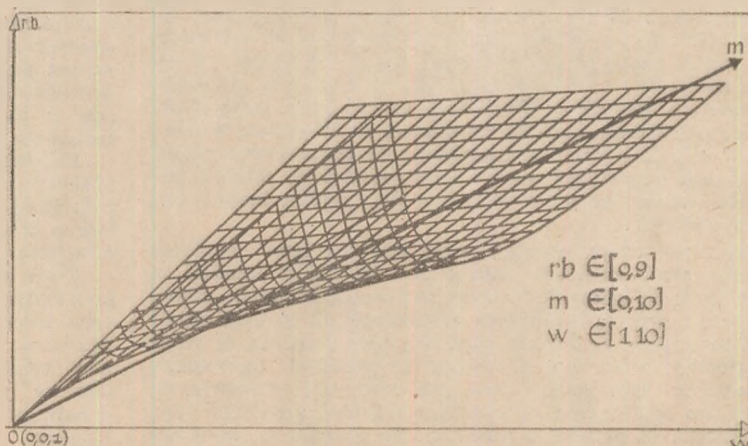
(Urmare din pag. 14)

rămîind neschimbat. Același raport $\frac{m+1}{w-1}$ mai poate să fie mai mic de două ori, dacă numărătorul rămîne constant, adică $m+1$, rămîne constant, dar numitorul $w-1$ crește de 2 ori.

Mai poate exista și o a treia situație, cînd și numărătorul $m+1$ și numitorul $w-1$ nu rămîn nici unul constante, dar raportul dintre ele este de două ori mai mic decît inițial, situație ce se poate realiza cînd creșterea lui $m+1$ de n ori, este însoțită de creșterea lui $w-1$ cu $2n$ ori sau cînd scăderea lui $m+1$ de n ori, este însoțită de scăderea lui $w-1$ numai de $\frac{n}{2}$ ori. Rezultă de aici, că rata beneficiului se află în raport direct proporțional cu productivitatea și invers proporțional cu compoziția. Cu alte cuvîn-

te, cu cît este mai mare rata beneficiului și productivitatea și mai mică

compoziția, cu atît rezultatele obținute sînt mai bune (vezi și fig. alăturată).

Tripla corelație dintre rata beneficiului, productivitate și compoziție, realizată cu ajutorul calculatorului electronic, pentru domeniile :

- rata beneficiului : de la 0 la 9
- compoziție : de la 0 la 10
- productivitate : de la 1 la 10

Rolul esențial al științei și tehnologiei moderne în accelerarea progresului economico-social

„PROGRESUL ȘI INDEPENDENȚA NAȚIONALĂ, ȘTIINȚA ȘI PACEA SINT INSEPARABILE !”

NICOLAE CEAUȘESCU

VIUL INTERES cu care a fost primit Mesajul adresat de tovarășul Nicolae Ceaușescu Conferinței Națiunilor Unite pentru știință și tehnologie în folosul dezvoltării reprezintă o nouă expresie a înaltei stime și prețurii de care se bucură pe plan internațional personalitatea președintelui României, concepția sa privind rolul prioritar al științei și tehnologiei în edificarea noului ordinii economice internaționale, activitatea sa consecventă în scopul deschiderii accesului larg al țărilor în curs de dezvoltare la tehnologiile moderne, ca o condiție a înaintării lor mai rapide pe calea progresului economic și social. Mesajul reprezintă o vibrantă chemare adresată tuturor națiunilor lumii de a acționa pentru ca știința și tehnica să devină un bun al întregii umanități, de a face totul ca știința și tehnologiile moderne să servească progresului și dezvoltării libere, independente a tuturor popoarelor.

Aflată în faza finală, Conferința în curs de desfășurare la Viena — cu participarea a peste 4000 delegați reprezentând statele membre ale O.N.U. și numeroase organizații internaționale guvernamentale și neguvernamentale — are la origine, după cum se știe, o inițiativă a președintelui României. Ca urmare a viului interes și a largului sprijin pentru inițiativa șefului statului român, în ultimii ani s-a desfășurat pe plan internațional o amplă activitate de pregătire a acestei conferințe mondiale, la care țara noastră a participat în mod activ. Ca o recunoaștere a contribuției valoroase aduse de țara noastră la convocarea și pregătirea Conferinței O.N.U. pentru știință și tehnologie, manifestare înscrisă în suita de acțiuni organizate pe plan mondial pentru edificarea noului ordinii economice internaționale, Bucureștiul a găzduit anul trecut reuniunea regională europeană, iar de curând, chiar în preajma Conferinței de la Viena, reuniunea ministerială a țărilor membre ale Grupului celor 77. Declarația de la București, adoptată de această din urmă reuniune exprimă voința politică a țărilor în curs de dezvoltare de a-și întări solidaritatea și unitatea de acțiune în procesul edificării noului ordinii economice internaționale.

Așa cum se subliniază în Mesajul adresat de președintele Nicolae Ceaușescu Conferinței de la Viena, aceasta are loc într-o perioadă în care omenirea este confruntată cu probleme deosebită complexitate — politice, economice, sociale — de a căror soluționare depinde însuși viitorul umanității. Marile decalaje existente între nivelurile de dezvoltare economico-socială a statelor lumii, consecință a îndelungatei exploatare imperialiste și neocolonialiste, privează încă numeroase popoare de posibilitatea afirmării depline a forței lor creatoare și împlinirii idealurilor lor de bunăstare și progres. Criza economică și financiară, a materiilor prime și energiei, de care este puternic marcată economia mondială, determină accentuarea instabilității economice și politice, apariția unor stări de încordare și conflict. Toate aceste fenomene sînt agravate de continuarea cursei înarmărilor, care reprezintă o dureroasă povară pe umerii popoarelor și în același timp un pericol major pentru însăși supraviețuirea omenirii.

În același timp, epoca noastră este martora unor cuceriri fără precedent ale cunoașterii umane, ale științei și tehnicii, a căror valorificare în interesul tuturor națiunilor ar putea aduce o contribuție de preț la lichidarea subdezvoltării și asigurarea progresului mai rapid al întregii omeniri, ținînd seama de rolul tot mai important al științei și tehnicii în procesul dezvoltării economico-sociale. Din păcate însă, așa cum se reamintește în Mesaj, pe arena internațională se manifestă încă puternice tendințe de monopol al științei și tehnicii, de folosire a acestora ca instrument de presiune și dominație asupra țărilor și popoarelor mai puțin dezvoltate. Este suficient să amintim aici că, peste 90% din potențialul tehnico-științific mondial este concentrat în mâinile unui număr redus de state, în timp ce țările în curs de dezvoltare, în care trăiește 70% din populația lumii,

dețin doar aproximativ 5% din capacitățile mondiale de cercetare-dezvoltare.

O gravă anomalie o constituie, pe de altă parte, faptul că o mare parte a uriașului potențial științific de care dispune astăzi omenirea continuă să fie folosită pentru sporirea cursei înarmărilor, pentru realizarea de mijloace de distrugere în masă, ceea ce — subliniază din nou șeful statului român — creează noi și grave pericole la adresa independenței și securității popoarelor, a păcii mondiale. „Cheltuielile de cercetare și dezvoltare militară însumează peste 25 miliarde dolari pe an, iar pentru producerea de armament lucrează peste 400 000 de ingineri și oameni de știință, ceea ce reprezintă 40% din resursele mondiale alocate pentru cercetare-dezvoltare și respectiv 25% din forța de muncă tehnică și științifică mondială”, se arată în declarația comitetului executiv al Conferințelor Pugwash cu prilejul Conferinței de la Viena.

ACESTE REALITĂȚI dureroase ale zilelor noastre — subliniază președintele României — impun să se acționeze în modul cel mai hotărît, de către toate națiunile, pentru a pune cuceririle științei și tehnicii în slujba valorificării cu rezultate maxime a bogățiilor naționale ale popoarelor și în primul rînd ale celor rămase în urmă, a dezvoltării industriei, agriculturii, protecției mediului înconjurător, în slujba cauzei destinderii, concurenței și securității întregii omeniri.

„Iată de ce — arată președintele Nicolae Ceaușescu — unul din cele mai arzătoare imperative ale timpurilor noastre este de a acționa pentru înlăptuirea noului ordinii economice internaționale și, în acest cadru, pentru o cooperare științifică și tehnologică internațională echitabilă, care să asigure în mod real accesul liber al fiecărui popor la cuceririle științei moderne, transferul neîngrădit al tehnologiilor către toate țările, și în primul rînd către cele în curs de dezvoltare”. În mod concret, țara noastră consideră necesar să se acționeze pentru asigurarea unei largi și neîngrădite circulații a informației științifice, precum și pentru dezvoltarea transferului de tehnologie și acordarea asistenței tehnice corespunzătoare tuturor statelor, și în primul rînd celor în curs de dezvoltare. O contribuție utilă la realizarea acestor obiective ar putea-o aduce înlăptuirea propunerii țării noastre de creare a unui centru internațional care să unească eforturile întreprinse pe plan mondial în aceste direcții.

Ținînd seama de amplificarea crizei mondiale a energiei și materiilor prime, o conlucrare activă pe plan internațional este necesar să se realizeze în direcția descoperirii și valorificării de noi surse de energie, a punerii lor, în condiții avantajoase, la dispoziția tuturor țărilor, ca și în domeniul cercetării geologice și valorificării superioare a materiilor prime, pentru satisfacerea cerințelor întregii populații a globului.

Foamea cronică care bîntuie încă pe o parte însemnată a planetei noastre presupune, la rîndul ei, ca o altă orientare prioritară a cercetării, punerea în valoare a unor mari suprafețe și creșterea randamentelor realizate în agricultură pentru o soluționare durabilă a problemei alimentației.

Țara noastră consideră de asemenea că, pentru soluționarea problemelor complexe ale dezvoltării economico-sociale a statelor rămase în urmă, este necesară crearea unor centre de cercetare pe zone geografice, care să studieze probleme ale organizării vieții economico-sociale, a căilor de comunicație etc. și în care să conlucreze cercetători din țările în curs de dezvoltare și oameni de știință din țările avansate, cu tradiție în știință și tehnică.

Ion BARAC
Dinu DRAGOMIRESCU

(Continuare în pag. 26)

Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea unor specialiști

Către un alt tip de dezvoltare în știință și tehnologie

CONFERINȚA Națiunilor Unite pentru știință și tehnologie în folosul dezvoltării, de la Viena, și-a propus să analizeze și să dezbată căile prin care știința și tehnologia pot fi și trebuie puse în slujba omenirii, pentru promovarea unui larg proces de cooperare internațională, în vederea asigurării accesului neîngrădit al țărilor în curs de dezvoltare la cuceririle științei și tehnologiei moderne, în condițiile necesității instaurării unor relații economice, științifice și tehnologice echitabile.

După cum se știe, țării noastre îi revine meritul de a fi înscris pe agenda celei de a 25-a sesiuni a O.N.U., din 1970, punctul intitulat „Rolul științei și tehnologiei moderne în dezvoltarea națiunilor și necesitatea de a întări cooperarea economică și tehnico-științifică între state” — inițiativă care s-a concretizat, între altele, în decizia privind organizarea unei conferințe mondiale consacrată acestei probleme.

România, țară socialistă și în curs de dezvoltare, are un aport constant și efectiv la eforturile menite să pună știința și tehnologia în slujba dezvoltării. În acest spirit, Mesajul adresat de tovarășul Nicolae Ceaușescu Conferinței de la Viena subliniază faptul că se impune „să se acționeze pentru asigurarea unei largi și neîngrădite circulații a informației științifice, precum și pentru dezvoltarea transferului de tehnologie și acordarea asistenței tehnice corespunzătoare pentru toate statele și în primul rînd pentru țările în curs de dezvoltare”.

Dezvoltarea cooperării pe plan științific și tehnic cu țările în curs de dezvoltare caracterizează activitatea României în spiritul

prieteniei și solidarității cu aceste țări, constituind totodată o dovadă a contribuției țării noastre la ridicarea gradului de dezvoltare economico-socială a țărilor în curs de dezvoltare, la progresul general al omenirii, ca una din premisele fundamentale ale edificării unei noi ordini economice și politice internaționale.

Aceste deziderate apar cu claritate în cuvîntarea șefului statului român cu ocazia primirii șefilor delegațiilor participante la reuniunea ministerială de la București a Grupului celor 77 : „Sperăm că se va înțelege că știința și tehnologia nu pot fi numai ale unui anumit grup de țări, că realizările științei și tehnologiei nu trebuie să servească pentru accentuarea inegalităților și subdezvoltării ; dimpotrivă, cuceririle științei și tehnologiei trebuie să ajute la lichidarea mai rapidă a subdezvoltării, la progresul economico-social al fiecărei națiuni. Trebuie să determinăm o cotitură în folosul științei, în folosul oamenilor, al bunăstării și fericirii lor.”

Problemele aflate astăzi în atenția Conferinței de la Viena au constituit și constituie obiectul preocupărilor multor lucrări și dezbateri, printre altele și ale seminarului organizat de Centrul Dag Hammarskjöld, pe tema „Dezvoltarea capacității autonome a țărilor lumii a treia în domeniul științei și tehnologiei”¹⁾. Lucrările seminarului au urmărit investigarea în profunzime a „alternativelor de dezvoltare” în știință și tehnologie, ca element-cheie pentru o dezvoltare social-economică calitativ diferită de cea prezentă, precum și stimularea cooperării între țările în curs de dezvoltare și cele dezvoltate. În continuare prezentăm pe scurt câteva dintre pozițiile exprimate cu acest prilej.

Contribuția științei și tehnologiei la înlăturarea subdezvoltării

ȘTIINȚA ȘI TEHNOLOGIA (S+T) constituie un factor cheie al dinamicii unei țări : între nivelul de dezvoltare și caracteristicile sistemului S+T și nivelul și tipul de dezvoltare social-economică a țării există o strînsă interdependență.

Din acest punct de vedere F. Sagasti²⁾ consideră că țările globului pot fi grupate în țări cu bază științifică și tehnică endogenă (în care dezvoltarea științei a condus la progrese în producție și în tehnică) și țări cu bază științifică și tehnologică exogenă. Dependența stabilită inițial prin diviziunea internațională a muncii a fost menținută prin controlul asimilării proceselor tehnologice noi, în condițiile inițierii de activități productive în țările dependente. Ca efect, în țările dominate evoluția științei proprii a fost blocată, transferul de știință din țările dezvoltate a fost sporadic sau cînd a avut loc s-a dovedit, chiar din această cauză, un corp străin care nu a putut fi asimilat. De aceea o componentă esențială a strategiilor de dez-

voltare a țărilor lumii a treia ar trebui să fie cuplarea activităților științifice cu evoluția tehnologiilor asociate producției moderne și cu selectarea sistematică, precum și regenerarea bazei tehnologice proprii. Cu alte cuvinte, înlocuirea gradată a bazei științifice și tehnologice exogene cu cea endogenă.

F. Sagasti are în vedere o serie de elemente concrete care condiționează realizarea practică a dezideratului dezvoltării bazei S+T endogene : suplimentarea resurselor destinate cercetării cu sumele necesare impulsării acelor proiecte direct legate de problemele dezvoltării ; imbinarea tehnologiilor moderne, cu cele tradiționale, efortul de redescoperire, regenerare și perfecționare a lor contribuind la afirmarea identității sociale și culturale a unei țări ; renunțarea la imitarea modelelor caracteristice societăților de consum care sînt mari consumatoare de resurse.

Dezvoltarea științei și tehnologiei integrată într-un anumit mediu social-economic, urmînd să aducă o contribuție esențială la dezvoltarea țărilor lumii a treia impune pentru S+T o serie de cerințe în condițiile în care S+T izvorăsc din necesitățile propriiei societăți, care își definește în deplină suveranitate valorile și viziunea asupra propriului viitor : orientarea către îndeplinirea nevoilor de bază ale populației, necesități deopotrivă materiale și nemateriale ; bazarea fiecărei societăți în primul rînd pe propriile-i puteri și pe propriul mediu cultural în procesul de luare a deciziilor ; integrarea în mediul ecologic, utilizarea rațională a biosferei, deplina cunoaștere și conștiință în legătură cu potențialul ecosistemului local, pentru a extinde cîmpul de acțiune al generațiilor viitoare ; facilitarea transformărilor structurale, respectiv reali-

zarea condițiilor pentru autoconducere și participare în procesul de luare a deciziilor de către întreaga populație.

S + T și contextul social economic și cultural

PE DE ALTĂ PARTE, în cadrul cultural, social-economic în care evoluează, S+T răspunde la cererea socială a societății exprimată printr-o ordine instituționalizată. Orientarea generală a aplicării științei, respectiv a tehnologiei la nevoile societății este determinată de cererea socială. De aceea contribuția S+T la dezvoltarea socială trebuie să fie evaluată prin prisma factorilor politici, economici, culturali care condiționează dezvoltarea S+T — afirmă F. Sagasti. Astfel măsurile, acțiunile care trebuie întreprinse pentru implementarea noului tip de orientare în S+T țărilor „lumii a treia” vizează în primul rînd crearea unor condiții corespunzătoare în mediul social-economic și cultural. În concepția autorului menționat se impune în acest context modificarea structurilor economice prin eliminarea consumului irațional și orientarea către satisfacerea nevoilor de bază ale majorității populației. Această modificare ar presupune intervenția statului vizînd definirea structurii de producție, stabilirea priorităților pentru dezvoltarea industrială, reorientarea comerțului exterior, stabilirea unui cadru pentru activitatea sectorului privat, reglementarea fluxului de investiții străine și a importului de tehnologie etc.

Selectarea și evaluarea tehnologiilor : „tehnologia adecvată”. Din considerențele enunțate mai sus se desprind unele concluzii privitoare la cadrul în care trebuie să se facă selectarea și/sau eva-

¹⁾ Lucrările seminarului, organizat la Uppsala (Suedia) au fost prezentate de publicația de specialitate Development Dialogue nr. 14979 sub titlul *Towards Another Development in Science and Technology*.

²⁾ Lucrările prezentate în revistă sînt următoarele : — Science and Technology in the North-South Context : A Swedish Perspective de Hans Blix ; — Towards Endogenous Science and Technology for Another Development de Francisco Sagasti ; — Controlling Technology for Development de Ignacy Sachs ; — Technological Bridgeheads for Self-Reliant Development de Ashok Parthasarathi : Struggling for Self-Reliance in Science and Technology ; The Peruvian Case-ITINTEC de Iyalias Flit ; — Summary Conclusions.

luarea tehnologiilor. Cadru de referință real este, așadar, multidimensional, cuprinzând pe lângă criteriile economice și tehnologice și pe cele sociale, culturale și ale mediului natural. I. Sachs retorizează într-un mod foarte sugestiv problematica multidimensională a alegerii tipului de tehnologie: „tehnologie — în ce scop? beneficii — pentru cine? costuri (directe și indirecte) economice, sociale, legate de mediu — suportate de cine?”

Contextul corect în care trebuie înțeles deci, conceptul de „tehnologie adecvată” ar fi — așa cum arată H. Blix — coroborarea celui mai eficient mod de realizare din punct de vedere tehnic luând în același timp în considerare efectele sociale și ecologice ale soluției tehnologice alese.

Autorul sugerează, astfel, că „tehnologia adecvată” presupune înțelegerea faptului că „alegerea tehnologiei trebuie să fie făcută în mod conștient”, că nu se poate prescrie un anumit tip de tehnologie pentru țările în curs de dezvoltare, ci că acestea trebuie să-și dezvolte propria capacitate de a selecta în mod critic o soluție. „Tehnologia adecvată” nu reprezintă o tehnologie anume, aleasă eventual, în mod exclusiv din sfera celor mari consumatoare de forță de muncă, a celor intermediare, sau a celor specifice economiei sătești, ci reprezintă o întrepătrundere de tehnologii cu diferite caracteristici și concentrări de capital — subliniază I. Sachs.

Sînt însă și alte aprecieri care încearcă să atragă atenția și asupra punctelor critice ale acestor abordări și soluții preconizate. După cum afirmă A. Parthasarathi, minuirea neatentă a conceptului de tehnologie adecvată poate conduce la concentrarea exclusivă a atenției asupra tehnologiilor intermediare și „lăsarea mușchilor principali ai puterii industriale — complexe petrochimice, oțelăriile, uzinele producătoare de material rulant, uzinele energetice — în mâinile companiilor transnaționale”. Ar trebui, de asemenea, făcută o distincție între conștiința privind problemele ecologice, rezultată din însăși experiența

țării subdezvoltate și cea pe care încearcă să o imprime țările capitaliste industrializate, interesate prin orice mijloace să frîneze dezvoltarea industrială a acestor țări.

Soluțiile și căile concrete propuse pentru realizarea dezvoltării bazei S+T endogene vizează deci o multitudine de reguli economice, financiare sau de tradiție ale actualului sistem economic național și internațional. Va fi nevoie așadar de clarificări, îmbunătățiri teoretice, metodologice și practice pentru traducerea în fapt a acestor propuneri.

Necesitatea controlului social asupra dezvoltării S+T. Am văzut, deci, rolul S+T de factor-cheie al dezvoltării. Nu trebuie uitat, însă, nici o clipă că a lăsa dezvoltarea S+T la întâmplare sau condusă de factori interesați unilateral poate duce la aspecte similare actualei situații din unele țări dezvoltate unde sectoarele destinate produselor cu valoare de întrebuințare neprioritară social (produse de lux, produse specifice societății de consum) și armamentului ocupă o pondere importantă.

Sistemul S+T reflectă această situație. O proporție însemnată din resursele mondiale și din oamenii de știință sînt antrenați în producerea de sisteme avansate de distrugere în masă. O parte, de asemenea, importantă a resurselor mondiale pentru S+T sînt folosite pentru modificări minore în unele produse existente și pentru stimularea creșterii consumului de produse neesențiale — subliniază H. Blix.

S+T reprezintă un factor cheie al dezvoltării cu multiple semnificații; este un element de răscruce. Pierderea controlului social asupra dezvoltării S+T este cauza primordială a unei dezvoltări defectuoase, iraționale.

Beneficiarii unei pierderi a controlului social în țările avansate asupra dezvoltării S+T și a lipsei de control social în țările în curs de dezvoltare sînt, bineînțeles, marile societăți transnaționale ale căror interese nu coincid cu obiectivele de dezvoltare națională ale țărilor în care își desfășoară activitatea. Aceste societăți transnaționale se im-

pun — arată H. Blix — printr-o „superbă abilitate de organizare” a activității lor: producție, comerț și marketing și în mod inerent și a transferului de tehnologie. Implementarea strategiei de dezvoltare endogenă, autonomă, orientată spre nevoi a S+T va trebui să pună, astfel, în mod serios sub semnul întrebării oportunitatea actualului sistem de transfer de tehnologie efectuat în mare proporție prin intermediul acestor societăți transnaționale.

Toate aceste probleme reprezintă, de fapt, elemente ale problematicii atît de actuale a instaurării unei noi ordini internaționale. Cifrele vorbesc de la sine: doar 3⁰/₁₀ din resursele mondiale de cercetare-dezvoltare sînt efectiv la dispoziția țărilor în curs de dezvoltare, și mai exact, a unora dintre ele. Aceasta face ca posibilitățile de condiționare a viitorului să fie într-o mare măsură controlate de guvernele citorva țări din Europa, de S.U.A. și Japonia, și de fapt din „încăperile citorva mari corporații”, subliniază H. Blix.

Ceea ce s-ar impune este, în viziunea lui I. Sachs, cooperarea între țările în curs de dezvoltare, precum și între acestea și cele industrializate în probleme de interes major pentru primele, cu respectarea intereselor și a dreptului de decizie al acestora.

Ideea cadru care se desprinde pe marginea acestei dezbateri este așadar necesitatea și posibilitatea reorientării dezvoltării către o finalitate explicit social-umană, care să corespundă dezi-deratelor autonomiei individuale și colective a țărilor în curs de dezvoltare dar și creșterii interdependențelor sistemului mondial, contribuind substanțial la crearea condițiilor pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

Ileana IONESCU-SISEȘTI

Rolul esențial al științei și tehnologiei moderne

(Urmare din pag. 24)

Avînd un rol hotărîtor în dezvoltarea statelor pe calea civilizației moderne, cercetarea științifică necesită alocarea unor mijloace tot mai mari. De aceea, țara noastră consideră că se impune să se treacă la reducerea cheltuielilor militare și folosirea unei părți importante din mijloacele astfel eliberate pentru dezvoltarea cercetării științifice și tehnologice, pentru accelerarea progresului economic și social.

Aceeași orientare pașnică corespunzătoare menirii umaniste fundamentale a științei, se cere a fi dată și activității numeroaselor forțe științifice materiale și umane angrenate acum în spirala cursei perfecționării calitative a armamentelor.

Pentru coordonarea cooperării în domeniul științei și tehnologiei Mesajul apreciază că ar fi utilă crearea unui organism interguvernamental, deschis participării tuturor statelor în cadrul Organizației Națiunilor Unite, ținînd seama de marea responsabilitate care revine O.N.U. în această privință.

Susținînd cu consecvență necesitatea intensificării eforturilor proprii ale fiecărei națiuni pentru accelerarea progresului lor tehnic-științific și ținînd seama de cerințele noii etape de dezvoltare a societății noastre, România acționează în modul cel mai hotărît pentru extinderea cercetării în toate domeniile, sporește contribuția sa la tezaurul universal al gîndirii științifice și tehnice. Astfel, actualul plan cincinal (1976—1980) —

parte integrantă a programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate — se realizează sub semnul revoluției științifice și tehnice în toate ramurile economiei naționale, iar unul din documentele principale ce va fi supus dezbaterii apropiatului Congres al XII-lea al partidului va fi Programul-directiv de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000.

Importanța pe care România o acordă științei și tehnologiei ca instrument al dezvoltării, se reflectă și în promovarea unei politici consecvente de cooperare tehnico-științifică, pe baze echitabile, cu alte țări. În prezent țara noastră are încheiate peste 70 de acorduri de cooperare tehnico-științifică la nivel guvernamental, în cadrul cărora se lucrează la rezolvarea în comun a unui număr de peste 500 obiective de cercetare. Dintre aceste acorduri, peste 40 sînt încheiate cu țări în curs de dezvoltare, România sprijinînd aceste state în crearea unei baze științifice și tehnologice proprii și în pregătirea de specialiști. În cadrul facilităților oferite de guvernul român pe cale bilaterală și prin organizațiile internaționale, pînă în prezent au studiat în România peste 12 000 studenți și 15 000 specialiști din țările în curs de dezvoltare. Totodată, peste 15 000 specialiști români sînt prezenți în aceste state pentru acordarea de asistență tehnică în diferite domenii.

Țara noastră, prin Mesajul presedintelui său, și-a exprimat și cu ocazia actualului Conferință a Națiunilor Unite hotărîrea de a face în continuare totuși pentru transformarea științei și tehnologiei în purgării esențiale ale accelerării progresului economic și social al tuturor națiunilor, în primul rînd al celor în curs de dezvoltare, în interesul păcii și prosperității întregii omeniri.

Dinamica prețurilor internaționale ale produselor de bază în luna iulie 1979

ÎN CURSUL lunii iulie a.c., prețurile internaționale au continuat să crească la majoritatea produselor de bază sub influența mai multor evenimente: majorările prețurilor la țiței de către țările membre ale OPEC; menținerea unei cereri relativ susținute, în special pentru produsele agroalimentare; scăderea cursului dolarului față de celelalte valute occidentale.

Astfel, potrivit indicelui sintetic I.E.M., prețurile internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de import-export al R. S. România au crescut cu 1,6%.

În cadrul grupei produse agroalimentare prețurile au crescut cu 3,4% față de luna precedentă, remarcându-se majorări la toate produsele. Creșterii importante se semnalează la cereale (+5,1%), sub influența perspectivelor mai puțin favorabile ale recoltelor în unele regiuni principale consumatoare ale lumii; la semințe oleaginoase, produse derivate, grăsimi animale și vegetale creșterea de 4,3% s-a datorat, în principal sporirii prețurilor uleiului de floarea soarelui și untului. Creșteri mai puțin semnificative s-au semnalat la animale, carne și produse animaliere (+2,6%), precum și la zahăr și produse tropicale (+0,5%).

Creșterea prețurilor la grupa combustibili (+1,6%) s-a datorat în special majorării prețurilor țițeiului (+13,5%) și scăderii cursului dolarului S.U.A., care a determinat majorarea prețurilor la cărbuni și cocs cu 3,2%.

Pe de altă parte, prețurile au scăzut ușor la produsele petroliere (-1,6%), în special la benzina și motorină, după ce acestea au atins niveluri extrem de ridicate în luna iunie, scăderea fiind determinată — între altele — de politica unor guverne occidentale de descurajare a tranzacțiilor speculative pe piețele

Indicele sintetic I.E.M. în anul 1977-1979
la 10 iulie 1979

Indicele sintetic I.E.M.	Anul	Indici anuali	Iunie	Iulie
INDICE GENERAL	1977	230,1	229,3	228,5
	1978	247,7	241,3	243,7
	1979		245,7 ^a	251,4 ^a
1. Produse agroalimentare	1977	180,7	182,6	172,4
	1978	191,8	189,3	186,8
	1979		224,3	232,4
- cereale	1977	161,6	156,0	146,6
	1978	187,7	193,0	182,8
	1979		245,0	257,4
- semințe oleag. prod. deriv. grăsimi ani. și	1977	189,1	202,3	172,5
	1978	201,6	206,1	199,3
	1979		263,8	274,4
- carne, carne și produse animaliere	1977	158,7	152,7	158,9
	1978	175,5	165,8	173,6
	1979		194,0	199,1 ^a
- zahăr și produse tropicale	1977	263,3	268,1	268,4
	1978	228,8	226,4	226,4
	1979		254,1	260,1
2. Combustibili	1977	358,8	398,8	402,1
	1978	442,0	422,1	426,9
	1979		612,9	626,5 ^a
- cărbuni și coals	1977	269,1	284,1	292,9
	1978	356,2	311,9	319,5 ^a
	1979		384,8	397,5 ^a
- țiței	1977	553,9	550,7	557,2
	1978	548,0	547,0	547,0
	1979		515,6	525,6
- produse petroliere și gaze	1977	32,1	43,5	44,8
	1978	32,1	44,3	45,7
	1979		123,6	113,9
3. Industrie	1977	199,2	198,2	198,8
	1978	207,8	211,1	211,1
	1979		264,1	266,9 ^a
- minereuri	1977	189,8	189,8	189,8
	1978	197,1 ^a	198,9	198,9
	1979		153,7 ^a	158,3 ^a
- metale	1977	192,1	190,4	191,8
	1978	202,8	198,9	205,2
	1979		247,4	250,5 ^a
- chimic	1977	231,0	217,5	218,9
	1978	209,2	227,8	227,8
	1979		307,6	300,2
- lemn și pro- duse din lemn	1977	227,9	229,3	231,0
	1978	249,9	249,9	249,9
	1979		283,3 ^a	297,5 ^a
- fibre ania. și țes.	1977	212,3	213,9	203,1
	1978	210,1	214,2	212,0
	1979		339,9	351,1 ^a
- țes.	1977	186,6	174,6	176,1
	1978	247,7	223,9	244,0
	1979		432,9	521,3

Indicele sintetic I.E.M. în anul 1977-1979 la 10 iulie 1979

internaționale ale produselor petroliere, în special la Rotterdam.

Și în cadrul grupei materii prime industriale s-a înregistrat o creștere a prețurilor (+1,1%). Aceasta s-a datorat majorării prețurilor la lemn și produse din lemn (+3,2%), minereuri (+3,0%), metale (+1,0%) și fibre animale și vegetale (+0,9%). Dintre reducerile înregistrate la această grupă cea mai importantă a fost la pici (-9,6%) datorată diminuării interesului de cumpărare, ca urmare a nivelurilor extrem de ridicate la care au ajuns aceste prețuri, precum și la cauciuc (-1,3%), sub influența existenței unei cereri slabe în sezonul de vară.

Sectorul de conjunctură economică internațională și marketing — I.E.M.

Orientări în dezvoltarea economică

Austria: restructurări economice

PRINCIPALELE realizări ale economiei austriece în anul 1978 au fost înregistrate în direcția reducerii deficitelor balanței de plăți și comerciale, precum și a menținerii ratei inflației (3,5%) și a șomajului (2,1%) la niveluri coborâte în raport cu celelalte țări membre ale O.C.D.E. În aceeași perioadă însă, rata creșterii economice a fost de numai 1,5%, iar investițiile industriale și consumul particular au scăzut considerabil. Aceste rezultate au determinat adoptarea unui complex de măsuri de politică economică, vizând restructurarea industriei, stimularea exporturilor, ridicarea eficienței turismului și limitarea importurilor.

În industrie se preconizează dezvoltarea prioritară a unor sectoare de vîrf, în special electronica și mecanica fină, paralel cu reducerea capacităților oțelărilor (scoaterea din uz a obiectivelor necompetitive) și orientarea spre oțeluri speciale precum și diminuarea dependenței economiei de producția de bunuri de consum cu valoare scăzută și nerentabile la export. Pe de altă parte, a fost elaborat un program de investiții pe termen lung în valoare de 577,5 miliarde șilingi, pentru perioada 1979—1986, ca un instrument de direcție centralizată a dezvoltării economice. Programul de promovare a investițiilor în industrie și de îmbunătățire structurală a economiei, pentru următorii cinci ani prevede din partea statului un fond de 8,0 miliarde șilingi, pentru a contribui la subvenționarea efectuării de investiții în valoare totală de 30 miliarde șilingi. Printre obiectivele de bază ale programului se înscrie modernizarea industriei textile, construirea de întreprinderi noi (printre obiective evidențiindu-se proiectul de motor Diesel al uzinelor Steyr-Daimler Puch Ag., o uzină de automobile tip FORD, o fabrică de celuloză etc.)

Se speră ca aceste măsuri să antreneze o majorare cu 4,5% a volumului investițiilor brute și o creștere identică a producției industriale. Reținerile guvernului austriac se referă la implicațiile actualei crize energetice asupra plăților externe, ceea ce explică adoptarea unor măsuri pentru asigurarea unui consum rațional de petrol și energie electrică.

În agricultură se preconizează creșterea veniturilor din exportul de produse agricole, în special crearea de mari complexe agroindustriale și stimularea sectorului cooperatist.

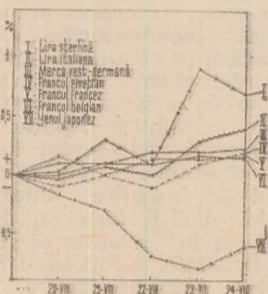
În ceea ce privește relațiile cu R. S. România se are în vedere dublarea volumului schimburilor comerciale pînă în 1980 (față de 1975), extinderea cooperării în domeniul utilităților și instalațiilor pentru metalurgie, chimie și petrochimie, fabrici de hîrtie și altele.

Carmen DAMȘA

EVOLUȚII MONETARE

PIAȚA valutară a înregistrat în săptămîna 20—24 august 1979 o perioadă de calm relativ, majoritatea valurilor înregistrînd fluctuații foarte limitate în comparație cu închiderile de referință. La finele intervalului s-a publicat evoluția indicelui prețurilor bunurilor de consum în S.U.A.: în luna iulie pentru a doua oară consecutiv s-a înregistrat o creștere ridicată, de 1%, ceea ce determină o serie de observatori să anticipeze o accentuare a restricțiilor asupra expansiunii masei monetare și în domeniul creditului ca măsuri de luptă antiinflaționiste.

Lira sterlină a realizat revenirea cea mai marcată dintre valutele prezentate, mai ales ca urmare a măsurilor de denaționalizare preconizate de guvernul conservator. După o deschidere de circa 2.2130 dolari/1 liră, moneda britanică a atins un maxim de circa 2.2325 dolari/1 liră, curs situat cu circa 0,9% peste închiderea de referință. Ea închide cursul a fost de circa 2.2270 dolari/1 liră. Francul elvețian a realizat, după o deschidere sub nivelul de referință, o revenire de circa 0,2% în final, la un nivel — aproximativ de 1.6550 franci/1 dolar. Marca vest-germană a evoluat în tonul general și a închis cu circa 0,2% peste nivelul anterior, la aproximativ 1.8285 mărci/1 dolar. Francul belgian a evoluat în limite cuprinse între 29,30 și 29,33 franci pentru un dolar. Francul francez a înregistrat un avans moderat în raport cu dolarul, cînd la închidere la circa 4.2570 franci/1 dolar față de

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale în perioada 20—24 august 1979. Bază: cursurile din 17 august a.c.

4.2650 franci/1 dolar la finele perioadei anterioare. Lira italiană a continuat să ocupe o poziție favorabilă în cadrul sistemului vest-european de flotare concertată, realizînd și în raport cu dolarul o reperiere mai amplă, de circa 0,4%, la un curs de aproximativ 816,50 lire/1 dolar.

Yenul japonez a evoluat în continuu regres față de restul valurilor occidentale. După ce a atins în raport cu dolarul un minim al intervalului cu 0,8% sub nivelul de referință, la un curs de circa 219,30 yeni/1 dolar, yenul a închis în ușoară revenire, la aproximativ 219,10 yeni/1 dolar.

Piața aurului a înregistrat o perioadă agitată, cu mari mișcări de cursuri, prețul metalului galben înregistrînd o creștere de circa 15 dolari pe unce. Creșterea prețului este apreciată a fi datorată mai ales intensificării presiunilor inflaționiste în S.U.A. După ultima licitație a Trezoreriei S.U.A. la care cantitatea de aur pusă în vânzare a fost adjudecată la 301,08 dolari/uncie, observatorii apreciază că sînt de așteptat în viitor noi evoluții ascendente ale prețului.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

România — prezență activă în rezolvarea marilor probleme ale contemporaneității

CONTRIBUȚIE DE PREȚ LA EDIFICAREA SECURITĂȚII ȘI COOPERĂRII ÎN EUROPA, LA EFORTURILE GENERALE PENTRU ASIGURAREA PĂCII ȘI PROGRESULUI OMENIRII (I)

ANGAJAT într-un vast efort constructiv pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea spre comunism, poporul român este vital interesat în statornicirea unor condiții internaționale de destindere, securitate și cooperare, menite să-i asigure transpunerea în viață a mărețelor sale programe de dezvoltare economico-socială, de înflorire a patriei. Indisolubil legată de politica internă, consacrată construirii cu succes a socialismului, progresului și bunăstării națiunii, politica externă a României — elaborată de partid, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu — are un profund caracter științific, temeinic fundamentat pe analiza atentă, în spiritul materialismului dialectic și istoric, a realităților și cerințelor obiective ale lumii contemporane. La temelia acestei politici au fost așezate statornic principiile noi ale dreptului și eticii internaționale.

Acționînd ferm și consecvent pentru înlăturarea definitivă a politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, de dominație, forță și dictat, pentru instaurarea unor relații internaționale noi, democratice între toate statele lumii, întemciate pe deplina egalitate în drepturi, pe respectul personalității fiecăruia, pe justiție și echitate, România și-a câștigat un binemeritat prestigiu pe plan internațional.

Ca țară europeană, România a acordat o importanță de prim ordin normalizării relațiilor dintre statele europene, depășirii perioadei de tristă amintire a „războiului rece” și îmbunătățirii în continuare a relațiilor în toate domeniile de activitate, elaborării unui concept nou de trecere, împreună cu celelalte state europene, S.U.A. și Canada, la edificarea unui sistem de securitate și cooperare în Europa.

În elaborarea și fundamentarea teoretică a noului concept privind securitatea europeană — întemeiat pe luarea în considerare a experiențelor trecutului, a realităților prezentului, precum și a importanței și influenței situației din Europa asupra întregii vieți politice internaționale — un rol determinant l-a avut tovarășul Nicolae Ceaușescu, care prin activitatea sa militantă, neobosită a adus o contribuție deosebit de valoroasă și unanim recunoscută.

Înțelegerea necesității obiective a unui nou curs al evoluției raporturilor între statele Europei, S.U.A. și Canada, a dus la apropierea punctelor de vedere în problemele securității europene, la statuarea principiilor fundamentale care să stea la baza noului sistem de relații pe continent, la crearea și utilizarea unui cadru democratic de dezba-

tere și acțiune asupra întregii probleme europene.

EVOLUȚIA situației în Europa, etapele succesive de negocieri și în cele din urmă consacrarea rezultatelor Conferinței general-europene în Actul final de la Helsinki, semnat de reprezentanții cei mai autorizați ai celor 35 de state care au participat la C.S.C.E., au confirmat pe deplin justetea politicii țării noastre de dezvoltare a colaborării cu toate statele europene, existența premiselor instaurării unor relații noi pe continent și înlăturării securității europene.

Conceptul românesc de securitate europeană — așa cum a fost sintetizat de tovarășul Nicolae Ceaușescu — reclamă „un sistem de angajamente ferme din partea tuturor statelor, precum și măsuri concrete de natură să ducă la excluderea forței și a amenințării cu forța în relațiile inter-statale, să ofere tuturor țărilor garanții depline că se află la adăpost de orice act de agresiune”. Prin participarea activă la eforturile pentru edificarea securității în Europa, prin propunerile concrete izvorite din convingerea ne-strămutată în posibilitatea făuririi unor relații noi între statele continentului, România a urmărit și urmărește cu consecvență transpunerea în viață a acestui concept, care și-a găsit reflec-tarea în Actul final al Conferinței.

Evantaiul propunerilor românești, pline de conținut, cu o semnificație principală, a cuprins începînd cu stabilirea unor reguli de procedură cu adevărat democratice, cum sînt participarea tuturor țărilor la negocieri, adoptarea prin consens a hotărîrilor, rotația la președinție, desfășurarea lucrărilor C.S.C.E. în afara alianțelor militare, întreaga problematică majoră a Conferinței general-europene. Țara noastră a desfășurat o largă conlucrare cu celelalte state și a adus una din cele mai active contribuții la pregătirea, desfășurarea și încheierea cu succes a primei Conferințe, prezentînd argumentat concepția sa privind edificarea securității și cooperării pe continent. Actul final al Conferinței afirmă voința statelor participante de a așeza la baza raporturilor lor principiile deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne ale altor state, abolirii forței și amenințării cu forța în relațiile dintre ele sau cu alte state, soluționării tuturor problemelor litigioase dintre ele pe calea tratativilor. Afirmarea cu putere în viața internațională a acestor principii constituie singura bază trainică pentru asigurarea păcii, colaborării și pro-

gresului economico-social al fiecărei națiuni.

ȚARA noastră a militat activ pentru adoptarea unui complex de măsuri care să conducă la dezagajare militară și dezarmare în Europa, la intensificarea cooperării economice și tehnico-științifice cu toate statele continentului indiferent de orînduirea socială, la înlăturarea oricăror restricții, discriminări și bariere artificiale și luarea în considerare a nevoilor țărilor în curs de dezvoltare de pe continent, pentru extinderea schimburilor de valori spirituale, a colaborării culturale în scopul cunoașterii reciproce și apropierii popoarelor europene. O atenție deosebită a acordat și acordă țara noastră asigurării unui cadru organizatoric care să permită continuarea eforturilor multilaterale pentru edificarea securității pe continent, mijlitînd, împreună cu alte state, pentru crearea unui organism permanent și convocarea în acest scop de noi reuniuni general-europene.

Conferința pentru securitate și cooperare europeană, încheiată în urmă cu patru ani prin semnarea Actului final la 1 august 1975, la cel mai înalt nivel, a marcat un eveniment de importanță istorică în viața continentului, a deschis o etapă nouă, o cale de perspectivă pe care cele 35 state participante trebuie să o parcurgă, conlu-crînd sincer, activ și hotărît pentru ca angajamentele de înaltă responsabilitate înscrise în Actul final să fie transpuse în viață, astfel încît Europa să devină un veritabil continent al păcii, securității și cooperării, să contribuie la asigurarea unui climat de pace și cooperare între toate națiunile lumii.

INCHEIEREA cu succes a Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa și trecerea la etapă care cuprinde procesul înnoitor al edificării unei adevărate securități pe continent a cunoscut în cei patru ani care au trecut de la acest eveniment istoric o evoluție de ansamblu pozitivă. Au continuat dialogul european, întîlnirile bilaterale între conducători de state și guverne și alți oameni politici, care au contribuit la intensificarea colaborării economice, științifice și culturale, la realizarea unor înțelegeri în diferite probleme. În aplicarea Actului final s-au manifestat însă și tendințe negative, de aplicare fragmentară, parțială a prevederilor documentelor semnate, care constituie un tot unitar, de abordare a problemelor de la un bloc militar la altul sau între „Vest” și „Est”, ignorîndu-se faptul, consfințit de altfel în însuși Actul final, că securitatea europeană nu poate fi decît opera co-

mună a celor 35 de state, suverane și egale în drepturi, beneficiare, deopotrivă, ale acesteia.

Rezultatele înregistrate în această perioadă nu sînt suficiente — așa cum sublinia recent președintele României — pentru a se putea afirma cu toată răspunderea că obiectivele edificării securității și dezvoltării cooperării pe continent se îndeplinesc în mod consecvent. În Europa persistă o serie de factori negativi, se manifestă încă forțe care se opun în mod deschis cursului spre destindere, iar fenomenul cel mai grav îl constituie continuarea cursei înarmărilor, a acumulării de arme tot mai perfecționate, inclusiv nucleare. Pe continentul nostru se află cea mai mare concentrare de forțe și armamente cunoscută în istorie în timp de pace și gradul cel mai înalt de angajare militară existent pînă în prezent în lume. Statelor semnatare ale Actului final le revin peste 80% din cheltuielile militare mondiale pentru înarmare, care au depășit cu mult cifra astronomică de 400 miliarde dolari anual, precum și 96—98% din potențialul nuclear existent în lume.

După cum este cunoscut, în ciuda eforturilor țării noastre și ale altor state, Reuniunea de la Belgrad a C.S.C.E., din 1977 s-a încheiat cu rezultate nesatisfăcătoare, cu mult sub așteptările poporului român ca și ale celorlalte popoare. O influență negativă asupra desfășurării și încheierii cu rezultate satisfăcătoare a acestei reuniuni au avut-o în mare parte și complicațiile apărute în viața internațională, accentuarea tendințelor spre o nouă reimpărțire a zonelor de influență și dominație.

Pornind de la situația existentă în Europa, de la faptul că în realizarea obiectivelor Conferinței general-europene nu s-au înregistrat progresele dorite, România continuă să acționeze consecvent pentru unirea eforturilor tuturor popoarelor statelor semnatare ale Actului final în vederea aplicării ferme în viață a principiilor și normelor consemnate în acest document, pentru înfăptuirea prevederilor sale ca un tot unitar. Țara noastră concepe înfăptuirea securității și cooperării între statele europene, transpunerea în viață a prevederilor documentelor semnate la Helsinki ca un proces permanent, neînterupt și, în ce o privește, extinde conținutul raporturilor cu toate statele semnatare ale Actului final. Semnificative în acest sens sînt înțînirile și contactele la nivelul cel mai înalt, numeroasele declarații și comunicate comune, acorduri și înțelegeri încheiate cu mai multe state, care consolidează baza relațiilor bilaterale, asigură un curs ascendent schimburilor comerciale și cooperării în diferite domenii de interes comun, stimulează înfăptuirea obiectivelor majore ce stau în fața statelor europene.

Conducerea de partid și de stat a țării noastre consideră că pentru traducerea în viață a celor stipulate în Actul final, pentru eliminarea cauzelor care generează o atmosferă de neliniște, suspiciune și încordare, este necesară întărirea colaborării tuturor popoarelor, a forțelor democratice și progresiste, fără deosebire de convingeri politice, filozofice sau religioase, întărirea unității lor, în vederea consolidării procesului destinderii, lărgirii cooperării, adîncirii și întăririi securității pe continent și în lume.

Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu ocazia primirii medaliei de aur a Institutului de relații internaționale din Roma, referindu-se la viitoarea reuniune general-europeană de la Madrid, „**Noi considerăm că trebuie să facem totul pentru pregătirea temeinică a acestei reuniuni, astfel încît ea să dea un nou imbold înfăptuirii tuturor documentelor semnate la Helsinki, considerate ca un tot unitar. În mod deosebit însă dorește să sublinieze preocuparea noastră de a se acorda mai multă atenție problemelor de ordin militar, ale dezangajării militare în Europa — deoarece trebuie să fim conștienți că destinderea, securitatea și cooperarea în Europa, pacea pe acest continent, ca dealfel în întreaga lume, nu se pot realiza fără o abordare serioasă și îndrăznească a problemelor dezarmării și dezangajării militare.**”

DEZVOLTAREA cooperării pe diverse planuri și îndeosebi în domeniul relațiilor economice, constituie o condiție esențială a edificării securității pe continent. Această componentă a securității și-a găsit concretizarea într-o serie de prevederi clare și precise ale Actului final. Amintim, printre altele, angajamentul asumat de statele participante la Conferința general-europeană de a dezvolta cooperarea în domeniile comerțului, industriei, științei și tehnicii, mediului înconjurător, energiei, agriculturii, transporturilor, turismului, formării de cadre etc. O importanță deosebită cu caracter de permanență o prezintă și angajamentul statelor semnatare, potrivit căruia „se vor strădui să reducă sau să elimine progresiv obstacolele de orice natură din calea dezvoltării schimburilor comerciale”. Deși prevederile și dispozițiile Actului final nu au caracter obligatoriu, în sensul strict juridic al termenului, ele încorporează forța morală pe care le-o conferă realitățile continentului în care se află încă țări în curs de dezvoltare, datorită împrejurărilor istorice cunoscute și ale căror eforturi de dezvoltare trebuie sprijinite atît pe plan bilateral cît și multilateral. Aceasta se înscrie în contextul necesității obiective și stringente de lichidare a stării de subdezvoltare pe plan internațional, problemă cardinală a contemporaneității.

Rezultatele obținute în domeniul cooperării economice, științifice și tehnice în perioada care a trecut de la Conferința general-europeană nu sînt pe măsura așteptărilor. Au existat preocupări din partea multor state și s-au obținut și rezultate pozitive, cum au fost cele care s-au încheiat lucrările reuniunii de la La Valletta (13 martie — 26 aprilie 1979), care au deschis calea dezvoltării cooperării bilaterale și multilaterale în domeniile economic, științific și cultural în zona Mării Mediterane, contribuind în acest fel la aplicarea prevederilor Actului final. Tot cu succes s-au încheiat prima reuniune pentru cooperare economică și tehnică între state balcanice de la Atena, care a pus în evidență numeroase posibilități de dezvoltare a cooperării multilaterale în domeniile agriculturii, comerțului, energiei, mediului înconjurător, transporturilor și telecomunicațiilor ca și înțînirea pregătitoare de la Bonn, privind „Forumul științific” general-european, a cărui primă reuniune va avea loc la Hamburg în februarie 1980. S-au obținut unele

progrese și în domeniul dezvoltării unor forme noi de cooperare economică, cum sînt proiecte de investiții, crearea de societăți mixte, îmbunătățirea informării economico-comerciale etc.

În perioada care a trecut au continuat însă să se manifeste și o serie de factori negativi, care au frînat dezvoltarea cooperării economice, științifice și tehnice dintre statele europene.

Au fost intensificate măsurile protecționiste, restricțiile de tot felul, în domenii în care țările mai puțin dezvoltate economic din Europa deveniseră competitive, lipsindu-le astfel de posibilitatea obținerii devalurilor necesare pentru susținerea eforturilor proprii de dezvoltare. Unele state occidentale dezvoltate privesc industrializarea țărilor în curs de dezvoltare, orientată spre export, ca o amenințare, fapt ce vine în contradicție totală cu recunoașterea expresă a necesității de a sprijini și a da o șansă acestor țări pentru a-și construi o industrie proprie și a elimina decalajele existente în nivelul lor de dezvoltare.

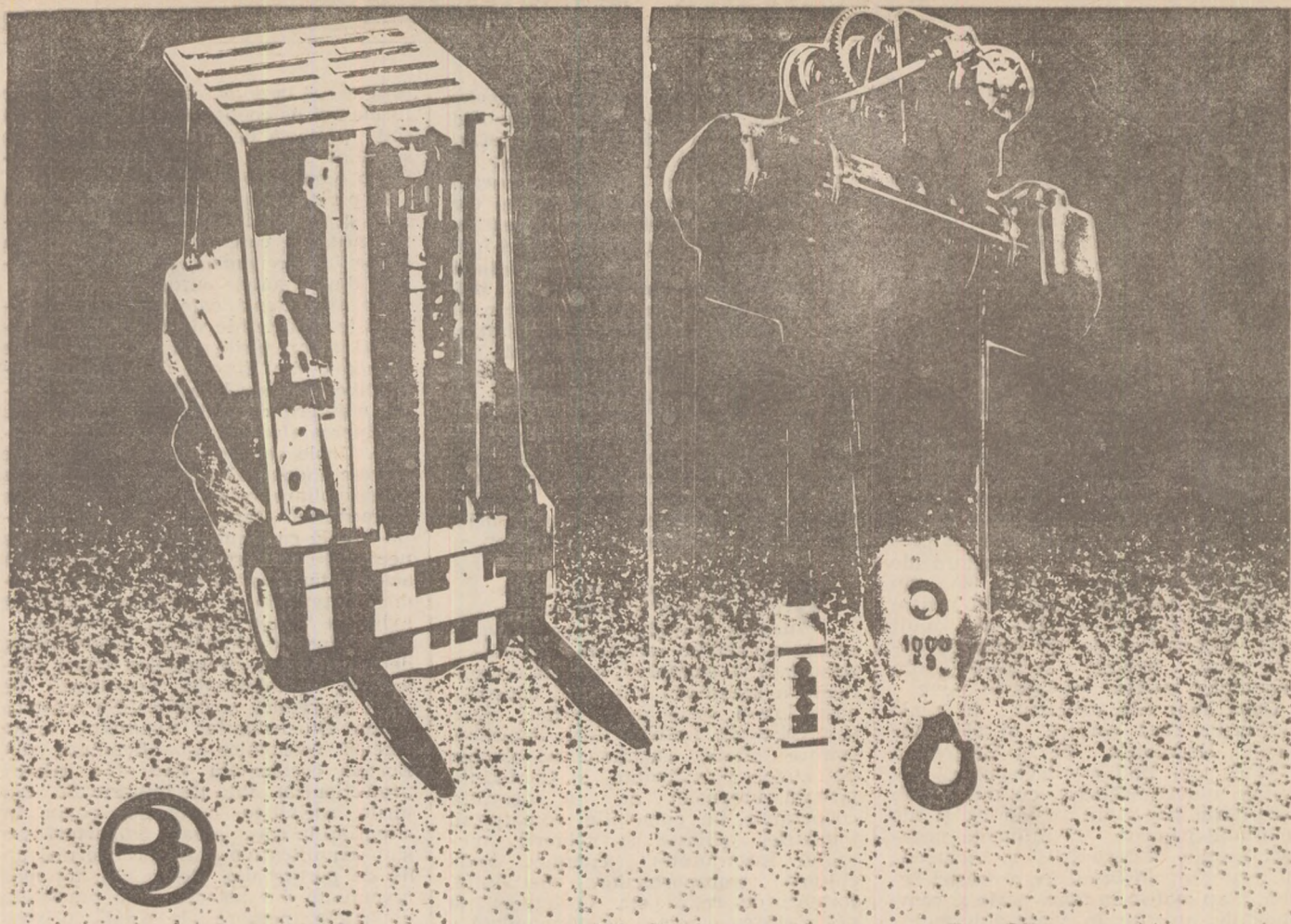
Invocînd conjunctura nefavorabilă, determinată de prelungirea crizei economice, instabilitatea accentuată de criza energetică și implicațiile acestora asupra dimensiunilor șomajului, unele cercuri economice și oficialități din Europa occidentală tind spre măsuri protecționiste față de importurile din țările socialiste europene, chiar în situațiile în care aceste importuri nu sînt semnificative și nu produc nici un fel de perturbare. Restricțiile tot mai accentuate din ultimul timp practicate de statele membre ale C.E.E. privesc importurile din sectoarele agroalimentar, textilelor, metalurgiei, chimiei.

Cum poate fi apreciată, raportată la posibilitățile reale ale statelor europene, la prevederile ample ale Actului final, situația în care în prezent țările din Europa occidentală realizează numai 4% din exportul lor total în țările socialiste membre ale C.A.E.R.?. Răspunsul trebuie căutat și în prejudecățile existente încă cu privire la efectele acestor schimburi comerciale și ale transferului de tehnologie asupra securității lor.

Cu toate progresele înregistrate în domeniul cooperării economice între statele semnatare ale Actului final, trebuie arătat că acestea sînt departe de posibilitățile oferite de economiile acestor țări. Foarte des produselor rezultate din cooperarea țărilor socialiste cu statele occidentale nu le este permisă pătrunderea pe piața occidentală, nemaivorbind de reținerea partenerilor de a pune ulterior la dispoziție perfecționările tehnice realizate între timp în domeniile respective. Or, edificarea securității pe continent impune în mod imperios creșterea încrederii, renunțarea la tiparele vechi în care au fost încorsetate relațiile economice dintre statele europene în perioada postbelică.

Ca și în celelalte domenii ale colaborării intraeuropene, România a avansat o multitudine de propuneri judicioase și în ceea ce privește relațiile și cooperarea economică, printre care: crearea unui centru european de cooperare industrială, realizarea de acțiuni și programe de cercetare în domeniul agriculturii, elaborarea și adoptarea de programe privind accesul și transferul de rezultate ale științei și tehnologiei, propuneri care își păstrează valabilitatea.

Vasile TUDORAN

Cel mai mare exportator de dispozitive și utilaje
de manipulare din Europa

balkancarimpex

vă propune:

**UN PROGRAM CARE GARANTEAZĂ ECONOMIA DE EFORTURI,
DE TIMP, DE MIJLOACE ȘI SUPRAFAȚĂ DE DEPOZITARE
ÎN TRANSPORTUL, RIDICAREA, STIVUIREA ȘI STOCAREA MĂRFURILOR**

- electrocare și cărucioare cu motor termic
- palane electrice cu cablu și cu lanț
- mașini pentru deservirea stelajelor
- autobuze
- camioane, remorci și semi-remorci, vehicule pentru transportul containerelor
- containere

- baterii de acumulatori de demaraj și de tracțiune
- motoare Diesel
- utilaje demontabile
- cricuri hidraulice și cricuri mecanice
- accesorii de automobil și piese originale
- ansambluri și elemente componente, piese de schimb.

Exportator :

balkancarimpex

1000 Sofia, str. Alabin nr 56
Telefon : 88-21-22
Telex 023431/2
Adresa telegrafică :
BALKANCARIMPEX Sofia

PUBLICOM

Raport de schimb in deteriorare

UNUL DIN OBSTACOLELE în calea realizării mai rapide a programelor naționale de dezvoltare rurală ale țărilor în curs de dezvoltare îl reprezintă de-gradarea constantă a raportului de schimb al principalelor produse agricole exportate de aceste țări. Potrivit unor studii ale F.A.O. prezentate la re-venta Conferință pentru reforma agrară și dezvoltarea rurală, raportul de schimb s-a deteriorat în perioada 1969—1976 pentru mai mult de trei sferturi din cele

74 țări în curs de dezvoltare pentru care există date. În 23 de țări dintre cele mai sărace din lume, în care trăiește peste jumătate din populația globului, raportul de schimb s-a deteriorat cu pînă la 30% între 1970 și 1976. În 1960, de exemplu, o țară producătoare de cauciuc putea cu prețul a 25 tone de cauciuc brut să importe 6 tractoare. În 1965 aceeași cantitate nu-i mai permitea să cumpere decît 3,5 tractoare, iar în 1975, doar două tractoare.

Concluzia studiilor prezentate este că una din condițiile pentru a învinge sărăcia cronică de care suferă regiunile rurale din țările în curs de dezvoltare, în care de regulă trăiește majoritatea populației acestor țări, se dovedește a fi așezarea pe baze echitabile a comerțului internațional.

Perspective ale gazeificării subterane

ALĂTURI de alte țări, ca Uniunea Sovietică, S.U.A., Belgia sau R.F.G., Franța este și ea preocupată de valori-

energetice au creat un grup de studiu al posibilităților de aplicare eficientă a gazeificării subterane, rezultate concrete urmînd a fi obținute pe baza experimentării, la adîncime, într-o mină de cărbuni.

Dacă metoda bazată pe arderea incompletă a cărbunelui și tratarea ulterioară a amestecului de gaze combustibile obținut (vezi figura) se dovedește

prezent de țitei, apreciază revista **Business Week**. Consumul excesiv de metale a dus la reducerea considerabilă a rezervelor și la creșterea masivă a importurilor pentru a face față cererii din industrie, care nu mai poate fi alimentată exclusiv din resurse interne. Totodată, prețurile au crescut considerabil într-un singur an (iunie 1978 — iunie 1979): cobalt + 253%, plumb + 87%, platină + 59%, cupru + 47%, nichel + 44%, zinc + 41%, molibden + 30%.

Perspectiva penuriei de metale a determinat preocupări largi pentru a menține competitivitatea industriei americane. Un prim loc îl ocupă reciclarea, numai la plumb fiind reutilizate anual circa 150 mii tone. În curînd urmează a fi dată în exploatare o fabrică de prelucrare a deșeurilor de la oțelării, din 50 mii t praf, crustă, deșeurii de concasare obținîndu-se circa 4 mii t crom, 2 mii t nichel, 15 mii t fier, 450 t molibden. Cercetările urmăresc de asemenea identificarea metalelor ce mai puțin disponibile. În baza unui asemenea studiu în construcția paletelor de la turbine unele firme au trecut deja la înlocuirea cobaltului cu aliaje de nichel rezistente la temperaturi ridicate.

O altă problemă o constituie prelucrarea metalelor în condiții de protejare a mediului înconjurător.

Costul adaptării utilajelor pentru a răspunde acestor exigențe a ridicat cu aproape 25% cheltuielile de prelucrare în ultimii ani, la același nivel al producției.

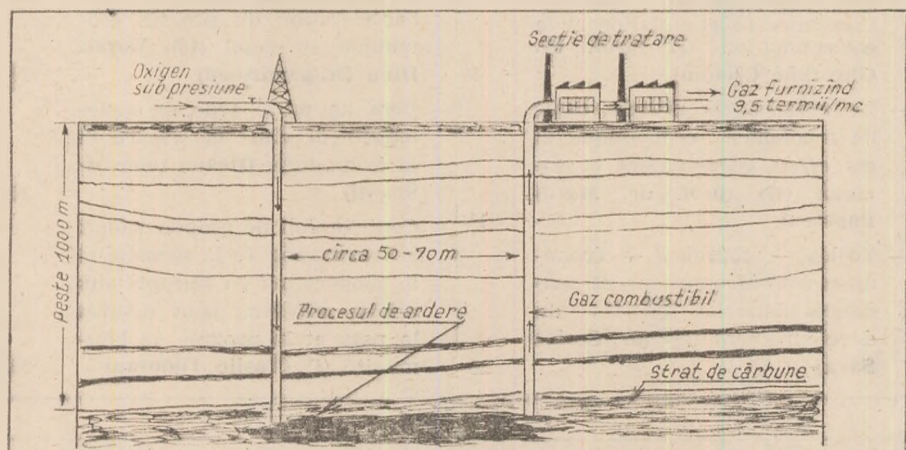
Tutunul — un flagel al epocii moderne

FACTOR favorizant a numeroase maladii, unele deosebit de grave, între care în primul rînd cancerul pulmonar, fumatul cunoaște în prezent progresia cea mai rapidă în rîndul femeilor și copiilor, categorii de populație în care acest fenomen este asociat cu riscuri particulare.

Menționînd că tutunul este cultivat astăzi în aproape 120 de țări ale lumii pentru consumul lor intern sau pentru export, un număr recent al revistei **Santé du Monde** editată de Organizația Mondială a Sănătății relevă că suprimarea acestei culturi nocive nu ar fi actualmente de conceput fără a provoca probleme economice și sociale și fără a propune o cultură de înlocuire.

Circa 55% din totalul mondial al tutunului brut furnizat fabricilor de țigarete — care formează unul din sectoarele industriale cele mai prospere — provine din țări în curs de dezvoltare, în care, după opinia O.M.S., opinia publică este încă mai puțin conștientă de pericolele pe care le prezintă fumatul pentru sănătate.

„A alerta publicul din aceste țări și a-l pune la curent despre pericolele pe care le implică tutunul va fi una din marile sarcini ale comunității internaționale în deceniul viitor“, afirmă revista citată a O.M.S., anunțînd că Ziua mondială a sănătății se va organiza în 1980 sub deviza „Tutunul sau sănătatea, la alegerea dumneavoastră“.

Sursa: «L'Usine Nouvelle»

ficarea zăcămintelor sale de cărbune, situate la mare adîncime sau dispuse în straturi de grosime redusă. Întreprinderi și instituții din sectorul de stat cu profil

a fi eficientă, se apreciază că pe teritoriul Franței se vor putea valorifica 1—2 miliarde tone de cărbune, transformate în cîteva sute de miliarde mc de gaze.

Pentru o industrie competitivă

UN RECENT STUDIU apărut în Suedia referitor la capacitatea tehnică și competitivitatea industrială a țării acută că, pînă în anii '70 realizarea unor rate ridicate de creștere a P.N.B. și producției industriale a fost stimulată de o serie de factori, printre care abundența de materii prime și energie hidroelectrică, o rată ridicată a inovației și o activitate comercială dinamică. Începînd cu actualul deceniu însă, se constată un anumit declin în competitivitatea și potențialul de dezvoltare, concretizat în contribuția comparativ mai restrînsă la export a produselor cu înaltă prelucrare și încetinirea dezvoltării tehnologice în anumite ramuri industriale.

Potrivit concluziilor studiului supus

guvernului de Academia Regală de Științe Tehnice, pe termen lung se impune să crească atenția acordată cercetării tehnico-științifice, dezvoltării învățămîntului cu profil tehnic, pentru a se asigura condițiile de bază necesare competitivității în viitor. Trecînd în revistă perspectivele industriei suedeze, studiul menționează — ca domenii de primă importanță pentru dezvoltarea tehnologică — energetica, electronica, comunicațiile și prelucrarea informațiilor, chimia, biotehnica și tehnici de ocrotire a mediului înconjurător.

Interes sporit pentru reciclarea metalelor

REZERVELE americane de minereuri metalifere vor ridica pe termen lung probleme similare celor determinate în

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvol-
tării Economice și Sociale, Institutul
Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 35 din 31 august 1979

— Puternica manifestare a uni-
tății poporului în jurul parti-
dului (N. Ionescu) 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Un vast program în slujba în-
floririi patriei
- Rolul sporit al industriei
extractive în asigurarea ma-
terii prime și combustibi-
lilor pentru nevoile eco-
nomiei naționale (Vasile
Patilinet) 4
  - Valorificarea amplă a re-
surselor hidroenergetice ale
tării (Alexandru Cogălni-
ceanu) 7
  - Semnificații economice și
social-umane ale corelației
dintre acumulare și consum
(II) (prof. dr. Gheorghe
Crețoiu) 9
  - Resorturile ritmului înalt
de creștere economică și
efectele sale economico-so-
ciale (II) (prof. dr. Marin
Popescu) 11
- Unele considerații privind rap-
ortul productivitate-compo-
ziția fondurilor-beneficiu (drd.
Stefan Brasoveanu) 13
- De la 1 septembrie a.c. Majo-
rarea retribuțiilor unor noi ca-
tegorii de oameni ai muncii
(Maria Molnar) 15

CONDUCERE — ORGANIZARE

— Căi simple, accesibile pentru
reducerea consumurilor de
energie și combustibil (Cecilia
Belei, Mircea Calotă) 16

TEORII — IDEI

- Cerințe ale utilizării resurse-
lor de forță de muncă în jude-
țul Arad (I) (Maria Lainu) 18
- Școli ● curente ● economiști.
Confrontări și tendințe în gin-
direa privind dezvoltarea (III)
(dr. Sorica Sava) 20
- Opinii și evoluții în gândirea
economică contemporană. Dia-
lectica dezvoltării economiei
politice marxiste (Tudorel Pos-
tolache) 22

ECONOMIE MONDIALĂ

- Rolul esențial al științei și
tehnologiei moderne în accele-
rarea progresului economi-
co-social (Ion Barac, Dinu Dra-
gomirescu) 24
- Către un alt tip de dezvoltare
în știință și tehnologie (Heana
Ionescu-Sisești) 25
- Tendințe — conjuncturi 27
- România — prezență activă în
rezolvarea marilor probleme
ale contemporaneității. Contribu-
ție de preț la edificarea
securității și cooperării în Eu-
ropa, la eforturile generale
pentru asigurarea păcii și pro-
gresului omenirii (I) (Vasile
Tudoran) 28
- Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI :
Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

- The role of the extractive in-
dustry in ensuring the raw
materials and fuels for the
needs of the national economy
(Vasile Patilinet) 4
- Economic and socio-human
significances of the correlation
between accumulation and
consumption (II) (Prof. Dr.
Gheorghe Crețoiu) 9
- The foundations of the high
rate of economic growth and
its economic effects (II) (Prof.
Dr. Marin Popescu) 11
- Schools — trends — econo-
mists. Confrontations and ten-
dencies in the theories on de-

- velopment (III) (Dr. Sorica
Sava) 20
- Opinions and evolutions in
the contemporary economic
thought. The dialectics of the
Marxist political economy de-
velopment (Tudorel Potolache) 22
- The essential role of modern
science and technology in the
enhancement of economic and
social progress (Ion Barac,
Dinu Dragomirescu) 24
- Towards another type of de-
velopment in science and tech-
nology (Heana Ionescu Sisești) 25
- Valuable contribution to esta-
blishing security and coopera-
tion in Europe, to the general
efforts for ensuring peace and
progress of mankind (I) (Vasile
Tudoran) 28

DANS LE NUMÉRO

- Le rôle de l'industrie extrac-
tive pour assurer les matières
premières et le combustible
pour les besoins de l'économie
nationale (Vasile Patilinet) 4
- Significations économiques et
socio-humaines de la corréla-
tion entre l'accumulation et la
consommation (I) (prof. dr.
Gheorghe Crețoiu) 9
- Le ressorts du rythme élevé
de croissance économique et
ses effets économiques et so-
ciaux (II) (prof. dr. Marin
Popescu) 11
- Ecoles — courants — econo-
mistes. Confrontations et ten-
dances dans les théories du
développement (I) (dr. Sorica
Sava) 20

- Opinions et évolutions dans la
pensée économique contempo-
raine. La dialectique du déve-
loppement de l'économie poli-
tique marxiste (Tudorel Pos-
tolache) 22
- Le rôle essentiel de la science
et la technologie moderne dans
l'accélération du progrès éco-
nomique et social (Ion Barac,
Dinu Dragomirescu) 24
- Vers un autre type de déve-
loppement dans la science et
la technologie (Heana Ionescu-
Sisești) 25
- Contribution de grande valeur
à l'édification de la sécurité et
la coopération en Europe, aux
efforts généraux pour assurer
la paix et le progrès de l'hu-
manité (I) (Vasile Tudoran) 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

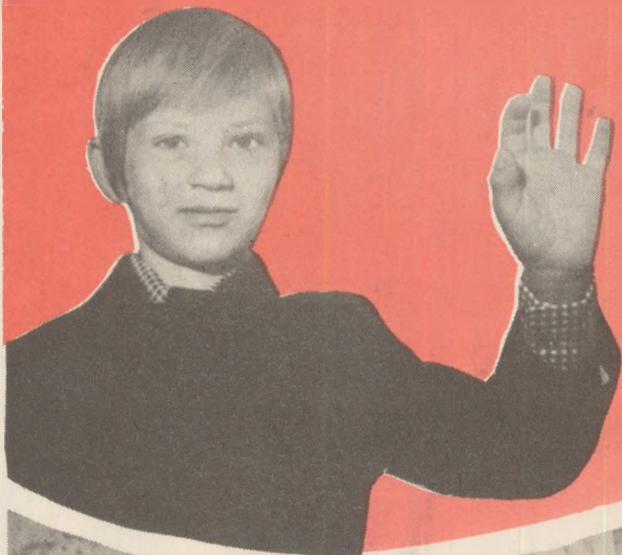
- Роль добывающей промышлен-
ности в обеспечении сырья и то-
плива для нужд народного хо-
зяйства (Василе Патилинет).... 4
- Экономические и социо-гума-
ные значения соотношения между
накоплением и потреблением (II)
(проф. др. Георге Крецою) 9
- Пружины высокого темпа эконо-
мического роста и его социально-
экономические эффекты (II)
(проф. др. Марин Попеску) 11
- Школы. Течения. Экономисты.
Сопоставления и тенденции в те-
ориях развития (III) (др. Сорика
Сава) 20

- Взгляды и эволюции в совре-
менном экономическом мышлении.
Диалектика развития марксист-
ской политической экономии
(Тудорел Постолаче) 22
- Существенная роль современ-
ной науки и технологии в уско-
рении социально-экономического
прогресса (Ион Барак, Дину Дра-
гомиреску) 24
- К другому виду развития в науке
и технологии (Ияна Ионеску-
Сисешть) 25
- Ценный вклад в дело создания
безопасности и кооперирования
в Европе, в общие усилия для
обеспечения мира и прогресса
человечества (I) (Василе Тудоран) 28

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București,
telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1
București, Tiparul Combinatului Poligrafic „Casa Științei“.

IN FIECARE AN, ELEVII CRESC,
IN FIECARE AN, ÎNCEPE UN NOU... AN ȘCOLAR,
IN FIECARE AN, MAGAZINELE ȘI RAIÓANELE DE SPECIALITATE ALE COMERȚULUI DE STAT VĂ
OFERĂ UN SORTIMENT COMPLET de
UNIFORME ȘCOLARE
(inclusiv măsuri speciale)
Rețineți !

Cumpărind din timp uniforme școlare necesare copiilor dumneavoastră, evitați aglomerația
din zilele premergătoare deschiderii noului an școlar !

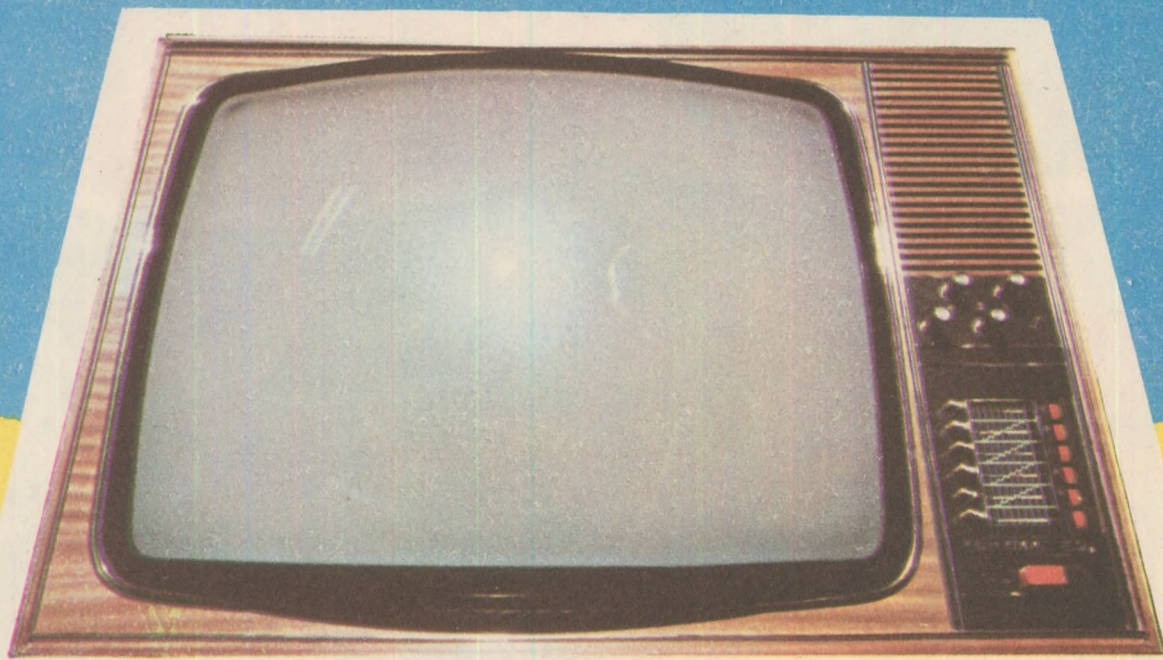
UNIFORME

ȘCOLARE

UNA DINTRE CELE MAI REPREZENTATIVE ȘI RECENTE REALIZĂRI ALE INDUSTRIEI ELECTRONICE ROMÂNEȘTI: TELEVIZOARE CU CIRCUITE INTEGRATE

Realizate de întreprinderea ELECTRONICA – București, noile tipuri de televizoare, oferite de magazinele și raioanele de specialitate ale COMERȚULUI DE STAT, vă oferă o serie de avantaje, din care am selectat pentru dumneavoastră :

- Condiții optime de vizibilitate și audiere asigură oricare model din familia de televizoare cu circuite integrate!

- Datorită stabilizatorului încorporat, aceste televizoare funcționează normal chiar și la variații mari ale tensiunii de rețea.

- Complet tranzistorizate, televizoarele cu circuite integrate au o fiabilitate mărită.

- Consumul lor de energie electrică este redus cu 33%.

- Termenul de garanție pentru buna funcționare a aparatelor din familia televizoarelor cu circuite integrate este majorat la 12 luni.

Noul dumneavoastră televizor va fi, desigur, un televizor cu circuite integrate, pentru că este realizat în baza celor mai noi scheme tehnice utilizate pe plan mondial.

Denumirea televizorului	Diagonala ecranului (cm)	Preț	Aconto 15% (lei)	Valoarea ratei lunare (24 rate)
OLT	44	2920	438	103
SNAGOV	47	2920	438	103
SIRIUS	50	3050	457	108
SIRIUS	50	3100	465	110
DIAMANT	61	3600	540	128
LUX	65	4000	600	142